KENT KONAK

KNK

SONBAHAR 2014 / 21

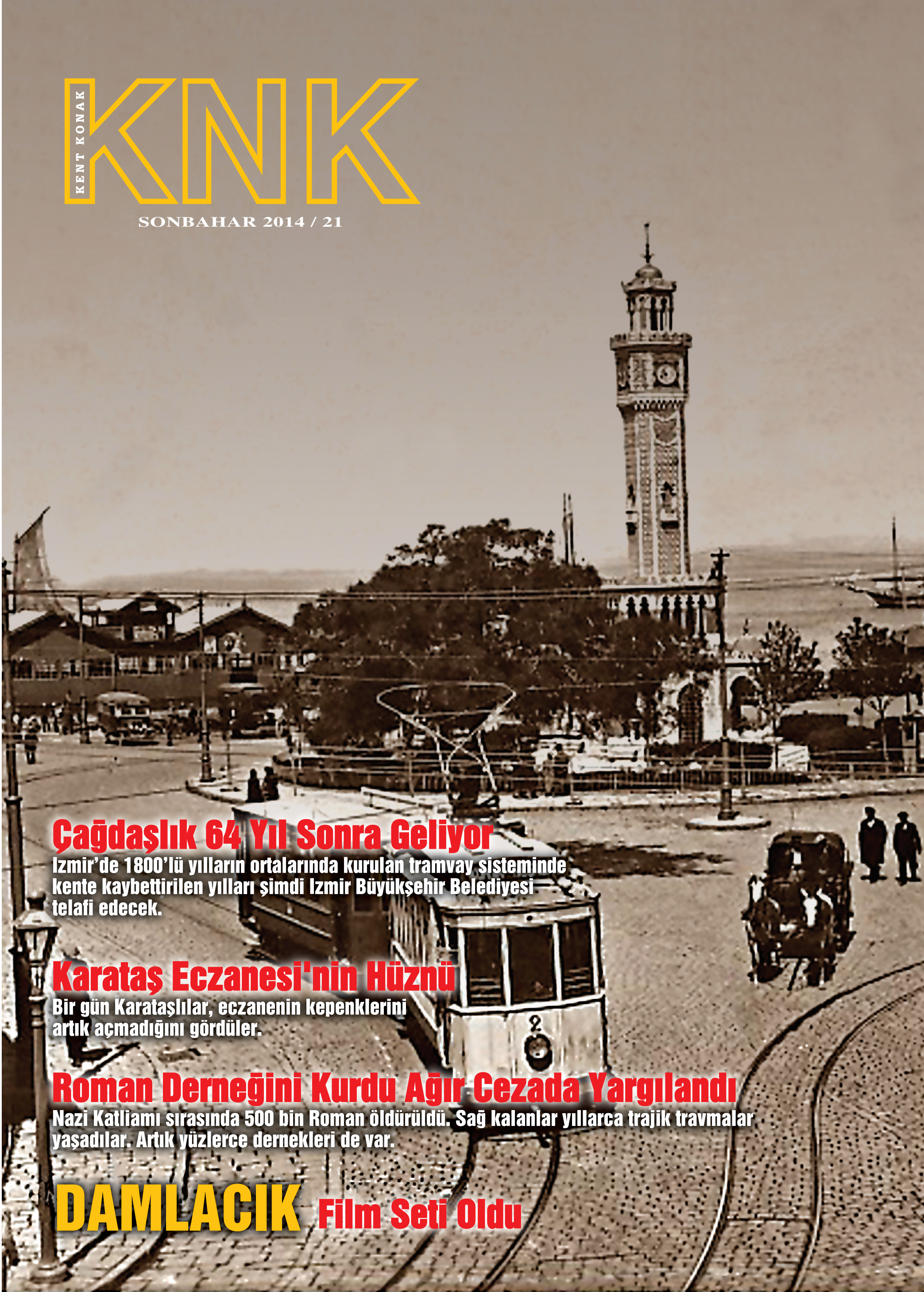

Çağdaşlık 64 Yıl Sonra Geliyor

İzmir'de 1800'lü yılların ortalarında kurulan tramvay sisteminde kente kaybettirilen yılları şimdi İzmir Büyükşehir Belediyesi telafi edecek.

Karataş Eczanesi'nin Hüznü

Bir gün Karataşlılar, eczanenin kepenklerini artık açmadığını gördüler.

Roman Derneğini Kurdu Ağır Cezada Yargılandı

Nazi Katliamı sırasında 500 bin Roman öldürüldü. Sağ kalanlar yıllarca trajik travmalar yaşadılar. Artık yüzlerce dernekleri de var.

DAMLACIK Film Seti Oldu

KNK

KNK SONBAHAR 2014/21

KONAK BELEDİYESİ ADINA SAHİBİ
Sema PEKDAŞ
Konak Belediye Başkanı

YAYIN KOORDİNATÖRÜ
Işık TEOMAN
(Sorumlu Yazıişleri Müdürü)

YAYIN KURULU
Ozan YAYMAN - Fırat SOYLU

KNK GÖRSEL
Reha ALAN

KÜLTÜR SANAT
A. Halim YAZICI

HALKLA İLİŞKİLER
Nursel CIKLA

KATKIDA BULUNANLAR
Gürkan ERTAÇ - Orhan BEŞİKÇİ
Hüdai ÜLKER - Engin YAVUZ
Lütfü DAĞTAŞ - Ahmet GÜRLEK
Dinçer KAYA - Yaşar AKSOY
Tayfur GÖÇMENOĞLU - Tayyar ÖZDEMİR
Esra TOLGA - Tufan ATAKİŞİ
Yusuf TUVİ - Çağlayan HERGÜL
Hürol DAĞDELEN - Ahmet GÜREL
Atilla ÖZDEMİR - Sancar MARUFLU
Arif ERGÜN - Murat DİRLİK
Yaşar ÜRÜK - Metin ÖZER
Nalan KOLAĞASI İMRE

Baskı Tarihi: Kasım 2014

YÖNETİM YERİ
İzmir Konak Belediyesi
Dokuz Eylül Meydanı 11. Basmane
Tel.: 0232. 489 45 22 • konak@konak.bel.tr

BASILDIĞI YER
İhlas Gazetecilik A.Ş.
Merkez Mahallesi 29 Ekim Cad.
İhlas Plaza No: 11 A/41 Yenibosna / İSTANBUL
Tel: 0 212 454 30 00

Konak Vapur iskelesi

FOTOĞRAF: Nazlı Kılıç

Merhaba

Gazeteci Engin Yavuz, İzmir'de 1800'lü yılların ortalarında kurulan tramvay sistemini, hiçbir ufka sahip olmadığı için kaldıran dönemin belediye başkanı Rauf Onursal'ın ulaşımda kente kaybettirdiği yılları İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin telafi edeceğini anlatıyor. Yavuz, çağdaş ulaşımın 64 yıl sonra tekrar kente kazandırıldığını, eski fotoğraflar ile gözler önüne seriyor. Tarihi Kemeraltı Çarşısı'nda Osmanlı döneminden ayakta kalan tek otel olan Yeni Şükran Oteli'nin sahipleri, belediye ve koruma kurulundan gerekli izinleri alabilirse otel ve etrafındaki tarihi dükkanlar giyim mağazasına kiralanacak. AVM'ye karşı direnişi Fikret Yüce'nin kaleminden Emin Aydoğan'ın fotoğraflarıyla içiniz burkularak okuyacaksınız. İTK Uşakizade Köşkü Müdürü Ahmet Gürel İzmir Aya Vukla (Agios Voukolos) Kilisesi'nin bugüne kadar yaşadığı tarihsel gelişimi yazdı. Cumhuriyetin ilk yıllarında İzmir'in sinema hayatını canlandıran isim Cemil Filmer'in sinema imparatorluğu'na giden inişli çıkışlı yıllarını Gökhan Akçura nefis kalemiyle aktardı. Hızlılar, baba ve iki oğlu; 1960'lı yıllarda film kopyalarının yetersiz olduğu günlerde motosikletleriyle sinemalar arasında ölüme meydan okuyarak saniyeler ile yarıştılar. Film taşıdılar, seyirciler bunun farkına bile varmadı, KNK sayfalarında. Uz.Dr. Metin Özer, bir fes dolusu altın ve İzmir halkının katkılarıyla Osmanlı döneminde kurulan hastanelerin bugüne uzanan seyrini anlattı. Orhan Berent, Altay'ın tribünlerinde 40 yıldır, taraftar olarak yerini alan bir yazar. Mazlum Vesek, Berent'in yeni kitabını tanıttı. Usta gazeteci Tayfur Göçmenoğlu, geçmişin popüler kültüründen bugün hala ayakta kalan değerleri bize hatırlatıyor. Göçmenoğlu, son açık havacı olan Tarık Vardar'ın direnişini kaleme aldı. Türkiye'de bugün sayıları 300'ü aşan Romanderneklerinin kurulmasının ardında Yakup Çardak'ın kahramanca girişimleri bulunuyor. 1994 yılında davullu zurnalı açılış yaparak Romanlar Kültürü Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği'nin ilk temelini atan Çardak, bölücülükten yedi ay hapis cezası aldı. Çardak o yılları anlatıyor. Günümüzden 131 yıl önce o günün ilkel koşullarıyla Konak'tan Uzunada, Mordoğan, Karaburun, Foça, Alaybey, Osmanzade, Donanmacı, Karşıyaka, Karataş, İslahhane, Göztepe, Abdullahağa Çiftliği, Kilizman ve Çeşme Ilıcası iskelelerine körfez vapuru çalıştığını biliyor muydunuz? Tayfur Göçmenoğlu yazdı okumaya değer. Kentimizin değerli yazarlarından Yaşar Ürük 'İzmir'in Gizemleri' arasında yer alan Karataş Eczanesi'nin hüznünü o kadar güzel anlatmış ki. Tufan Atakişi bugüne kadar ele alınmamış bir konuyu gündeme taşıdı; Birinci Dünya Savaşı sırasında İzmir'e yağan bombalar, bugüne kadar ele alınmamış bir konuyu gündeme taşıdı Tufan Atakişi. KNK sayfaları, yine dopdolu, yine keyifli; elinizden bırakmadan okuyacaksınız.

Işık Teoman

KNK

içindekiler

6

İzmirli Çınartepe'de Nefes alacak

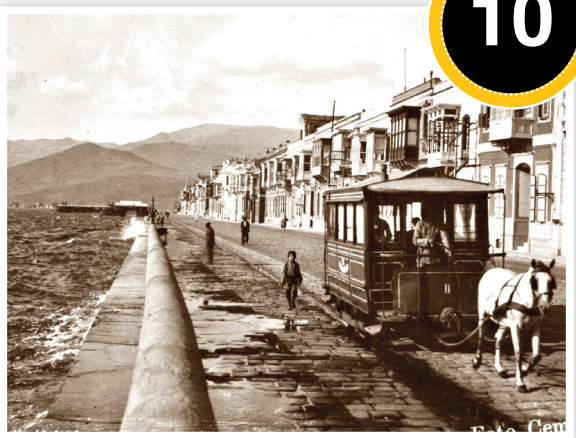

10

Çağdaşlık 64 Yıl Sonra Kente Yeniden Geliyor

20

Şükran Otel Direniyor

24

İzmir Aya Vukla (Agios Voukolos) Kilisesi

28

İzmir'de Bir Sinema İmparatoru Cemil Filmer

32

İzmir Caddelerinde Yaz-Kış Film Taşıdılar

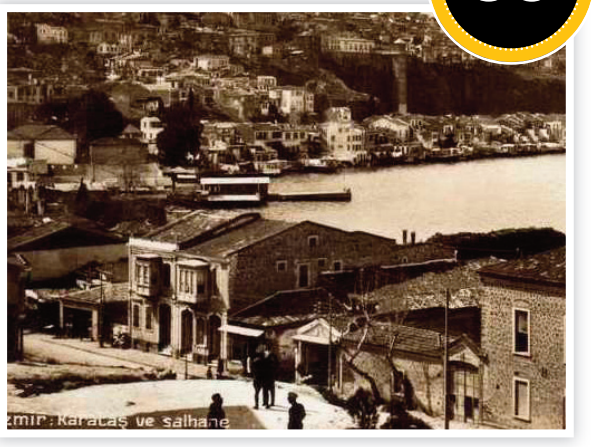

35

Karataş Eczanesi'nin Hüznü

38

İzmir'de Osmanlı Dönemi Hastaneleri

44

İzmir'e Havadan Bombalar Yağdı

48

Alsancak'ın Sakini Altay

51

Son Açık Havacı

54

İnönü Evi Müzesi

59

Bölücülük ve Ayrımcılıktan Ceza Aldı

64

Körfezde Vapur Keyfi

68

İzmir Antik Roma Tiyatrosu

72

Darağacı

76

İsmet İnönü Unutulmadı

78

Damlacık Film Seti Oldu

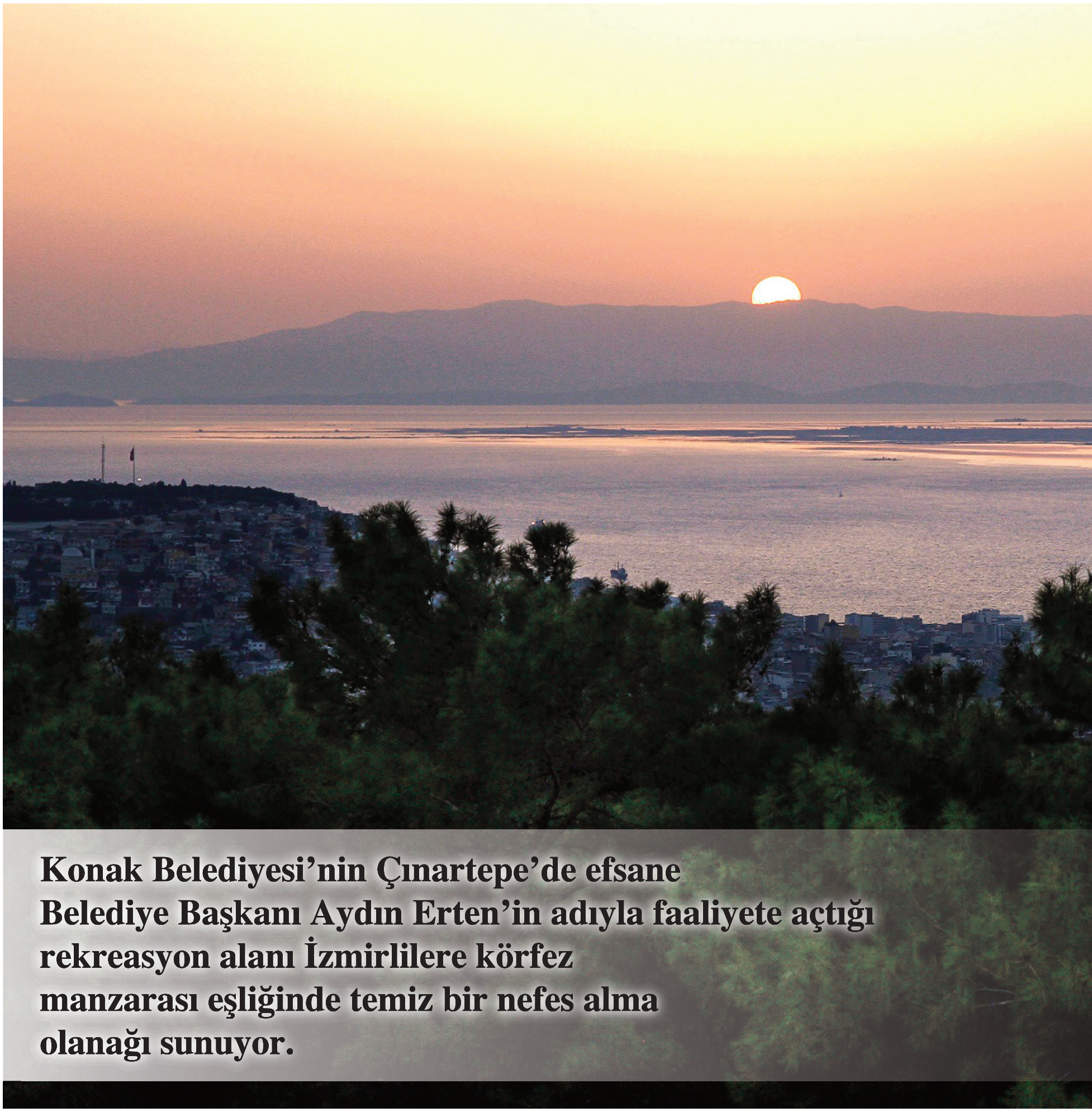

Konak Belediyesi'nin Çınartepe'de efsane Belediye Başkanı Aydın Erten'in adıyla faaliyete açtığı rekreasyon alanı İzmirlilere körfez manzarası eşliğinde temiz bir nefes alma olanağı sunuyor.

İzmirli Çınartepe'de nefes alacak

İzmir'i kuşbakışı gören konumu nedeniyle "Şehrin balkonu" adıyla anılan Çınartepe Rekreasyon Alanı'nda bir süredir devam eden yenileme çalışmaları tamamlandı. Çam ağaçlarıyla kaplı, 85 dönüm üzerine kurulu, eşsiz körfez manzarasına sahip rekreasyon alanı İzmirlilerin hizmetine açıldı. Alanda Konak Belediyesi ekipleri yoğun mesai harcayarak başta peyzaj olmak üzere pek çok düzenleme yaptı. Yenilenen yüzüyle İzmirlileri doğayla buluşturmaya hazır hale getirilen rekreasyon alanına Konak Belediyesi meclisinde alınan kararla Gültepe'nin efsane Belediye Başkanı Aydın Erten'in adı verildi. Çınartepe Aydın Erten Rekreasyon Alanı'nda çocuk oyun alanları, yürüyüş ve koşu yolları, seyir teraslarının yanı sıra işletmeciliğini Konak Belediyesi'nin yaptığı bir de kafeterya bulunuyor. Her gün saat 07.00 ile 23.00 saatleri arasında hizmet veren kafeterya konuklarına kahvaltıdan ızgara çeşitlerine kadar geniş bir menü sunuyor. Güvenlik önlemlerinin artırıldığı rekreasyon alanı içinde 760 metre uzunluğunda tartan pist de bulunuyor.

Çağdaşlık 64 yıl sonra kente yeniden geliyor

İzmir’de 1800’lü yılların ortalarında kurulan tramvay sistemini, hiçbir ufka sahip olmadığı için kaldıran dönemin belediye başkanı Rauf Onursal’ın ulaşımda kente kaybettirdiği yılları şimdi İzmir Büyükşehir Belediyesi telafi edecek.

TRAMVAY

Engin YAVUZ

Fotoğraflar: APİKAM (Ahmet Piriştina Kent Arşivi ve Müzesi)

1800'lü yılların ortalarında İzmir'de ray üzerinde atlarla çekilen yük vagonları vardı ve bu vagonların sahibi Dussauld kardeşlerdi. Dönemin Maliye Bakanı Mithat Paşa'nın şirket kurma önerisini kabul eden Dussauld kardeşler aralarına iki Türk ortak da alarak bir ulaşım şirketi kurdular ve daha sonra vagonlara koltuk yaptırdılar.

Bu şirket 1860 yılından itibaren uzun bir süre Pasaport'taki liman ile Alsancak tren istasyonu arasında Kardonboyu'ndan gündüzleri yolcu, gece boyunca da yük taşıdı.

Yaklaşık 400 bin nüfusun yaşadığı kentte ilk düzenli atlı tramvay seferi 1 Nisan 1880'de Konak ile Punta (Alsancak) arasında başladı. 1883 yılında şirketin imtiyazı Harcus ve kardeşleri ile Belçikalı işletmeci Pierre Giddici'ye devredildi. Bu şirket yeni hatlar döşedi ve 1885 yılında Konak-Kokaryalı (Küçükyalı) arasında atlı tramvaylar gün boyunca yolcu taşımaya başladılar.

O yıllarda İzmir Valisi olan Halil Rifat Paşa tramvay şirketinin adını Göztepe Tramvay Şirketi olarak değiştirdi ve bu şirkete Konak-Göztepe tramvay hattı imtiyazı verildi.

1913-1930 yılları arasında faytonlara göre daha rahat ulaşım olanağı sağlayan ama hala atlar tarafından çekildiği için hızlı gidemeyen tramvayların elektrikli olup olamayacağı tartışıldı. Oysa İstanbul'da elektrikli tramvayla ulaşım 1909 yılında başlamıştı. Göztepe Tramvay Şirketi işletme imtiyazını alırken 1930 yılına kadar İzmir'e elektrik getireceğini ve tramvayların da elektrikle çalışacağını taahhüt etmişti. Ancak Birinci Dünya Savaşı, Balkan Savaşı ve Mondros Mütarekesi yıllarında bu taahhüt yerine getirilemedi ve İzmir'de tramvayları atlar çekmeye devam etti.

TRAMVAY ŞİRKETİ KURULDU

17 Mart 1925'te Cumhuriyet Hükümeti'nin ilk Nafia Vekili Süleyman Sırrı Bey ile Göztepe Tramvay Şirketi'nin müdürü Leon Kire arasında bir anlaşma imzalandı. Bu anlaşma ile elektrikli tramvayın İzmir'e geliş süreci de başlamış oldu. Elektrik direkleri seferlerin yapılacağı hatlar boyunca dikilirken, Alsancak'ta elektrik fabrikasının yapımına başlandı.

1928 yılında elektrikli tramvaylar törenle hizmete girdi. Elektrikli tramvaylar Konak-Alsancak, Konak –Reşadiye (Güzelyalı), Konak-Bostanlı, İskele-Soğukkuyu ve İskele-Tersane arasında 1954 yılına kadar yolcu taşımacılığı hizmeti verdiler.

Elektrikli tramvayların kent insanının ulaşım ihtiyacına önemli ölçüde cevap vermeye başladığı bu yıllarda İzmir Belediyesi'nin bünyesinde yerel yönetimin vermekle yükümlü olduğu hizmetlerin bir merkezden yönetileceği bir kuruluşun oluşturulması konusu gündeme geldi. ESHOT Genel Müdürlüğü de bu ihtiyaçtan doğdu.

1937 yılında elektrikli tramvaylara ek olarak ulaşımı rahatlatmak amacıyla İzmir Belediyesi bünyesinde bir otobüs işletmesi kuruldu ve tahta kasa olarak tabir edilen kamyonetten bozma 15-20 kişilik 20 eski otobüsle yolcu taşımacılığı başlatıldı.

1954 YILINDA SÖKÜLDÜ

ESHOT Genel Müdürlüğü 27 Temmuz 1943'te İzmir Tramvay ve Elektrik Türk Anonim Şirketi imtiyazı ve tesisatın alınmasına ilişkin anlaşmanın onayı ve bu kuruluşun işletmesi hakkındaki yasanın gereği olarak, bu gibi kuruluşlar için bir işletme yasası çıkıncaya kadar katma bütçeli bir idare olarak yönetilmek üzere İzmir Belediyesi'ne bağlı bir işletme olarak kuruldu.

1947 yılında Tramvay ve Elektrik İşletmesi ile birleşen ESHOT Genel Müdürlüğü'ne aynı yıl satın alınan İzmir Suları Türk Anonim Şirketi de dahil edildi.

Kentin ulaşım ihtiyaçları değiştikçe, bunun sonucu olarak ulaşım araçlarının da yenilenmesi gereği ortaya çıkıyordu. Bu yüzden ihtiyaçların gerisinde kaldığı düşünülen elektrikli tramvaylar da ekonomik ömürlerini doldurdukları gerekçesiyle 1954 yılında, dönemin belediye başkanı Rauf Onursal'ın kararıyla kısa süre içinde seferden kaldırıldılar. Bütün tramvay hatları söküldü ve aynı yıl İzmir'de troleybüsle ulaşım dönemi başladı.

Avrupa kentlerinde elektrikli tramvay hatları hızla geliştirilirken Türkiye'nin üçüncü büyük kentinde bu ulaşım sisteminin tarihe karışması, troleybüsleri ilk kez gören ve çok beğenen İzmirliler'in tepkisine yol açmadı…

Troleybüslerin de hizmetten kaldırılması ve halkın otobüsle ulaşıma mahkum edilmesinin ardından gözler, çağdaş ulaşım sistemlerinin büyük başarıyla yürütüldüğü gelişmiş ülke kentlerine çevrildi…

Sessiz, temiz, hızlı ulaşım sistemi tramvay İzmir'de yeniden gündeme geldiğinde, o dönemin yerel yöneticisinin tramvayların sökülmesi talimatıyla bu kentin gelişmesini ne denli sekteye uğrattığı, yıllar sonra fark edildi…

MODERN ULAŞIM DÖNEMİ

İzmir'de tramvayla ulaşım sistemi Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu'nun ilk başkanlık döneminde gündeme geldi ve Ankara'nın bütün engelleme çabalarına rağmen projelerin hazırlanması, dizilerin alınması ihaleleri, güzergahların belirlenmesi süreci, halkın da katılımıyla kısa sürede belirlendi.

F.Altay Meydanı-Konak-Halkapınar, Alaybey-Karşıyaka-Mavişehir ve Şirinyer-D.E.Ü. Tınaztepe Kampüsü arasında olmak üzere üç ayrı tramvay

Nº 10 Smyrne. - Le passeport et l'échelle de la Cie Hamidié.

Smyrne. Les Quais.
GRAND HOTEL
KRAEMER PAL
R. POSTE ITALIANE

180 IZMIR Saat Meydani

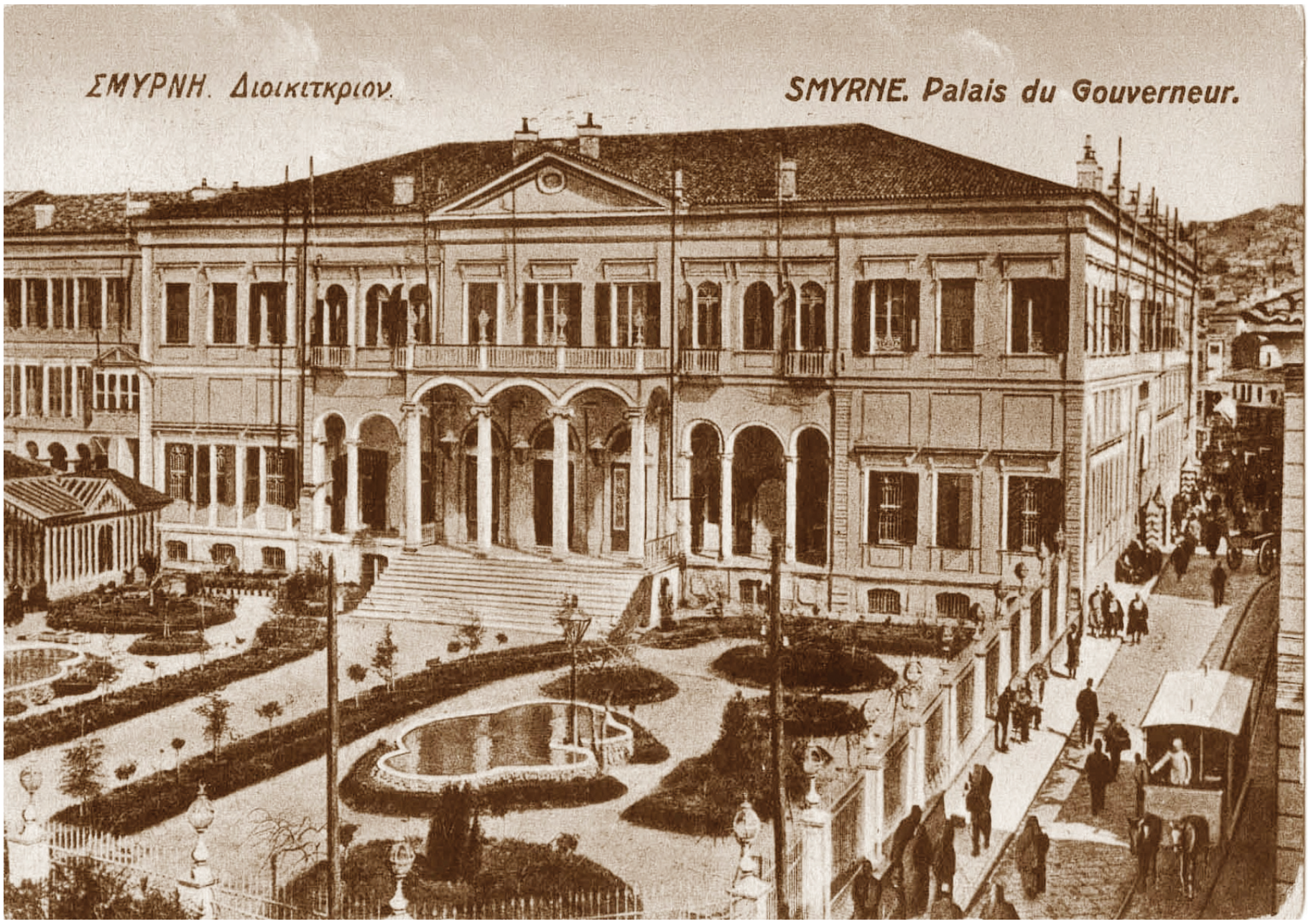
ΣΜΥΡΝΗ. Διοικιτκριον.
SMYRNE. Palais du Gouverneur.

45 IZMIR. Liman.
SMYRNE. Le Port.

Mouvement du port
Smyrne

Smyrne.
Quais Belle Vue.

ΣΜΥΡΝΗ. ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ ΧΟΥΚ ΚΑΙ ΠΡΟΚΥΜΑΙΑ.
Grand Hotel Huck. Smyrne.
GRAND HUCK HOTEL

Sanatlar Mektebi

2. İzmir : Türk ocağı
Ekem Ruhi
İzmir:Yolbedesten

İzmir 84 Göztepe
Cemal

İzmir 23 Asansörden görünüş

İzmir: Karataş caddesi

projesi üzerinde çalışan İzmir Büyükşehir Belediyesi, bu projelerini güzergah üzerindeki semt sakinleriyle paylaştı.

Kocaoğlu, hazırladıkları her projede olduğu gibi tramvay projelerinde de katılımcılık esasını göz önüne aldıklarını hatırlattı. Ulaşım Master Planı'ndan başlayarak tramvay projelerini bilim adamları, meslek odaları ve konunun ilgilileriyle birlikte irdeleyerek bugüne getirdiklerini belirten Başkan Kocaoğlu, Türkiye'nin en gelişmiş kenti olan İzmir'de 'ben yaptım oldu'larla değil, paylaşımcı bir yönetim anlayışıyla hareket ettiklerini söyledi.

Türkiye'nin raylı sistemle ulaşım konusunda çok geç kaldığını belirten Kocaoğlu "Bir zamanlar kullanılan tramvay ve troleybüsler, yenilenmediği ve çağa ayak uyduramadığı için uygulamadan kaldırıldı. Kent içi ulaşımdaki raylı sistem de ötelenerek en pahalı metod olan lastik tekerlekli toplu ulaşım egemen kılındı. Ama şimdi kaynaklarımızı en verimli şekilde kullanarak raylı sistemin toplu ulaşımdaki payını artırmak için yoğun bir şekilde çalışıyoruz" dedi.

AĞAÇLAR KURTARILDI

İzmir Büyükşehir Belediyesi Teknik Danışmanı Cemal Yıldız ise, süreci özetledi. Yıldız, "Konak Tramvayı, F.Altay Meydanı- Konak- Halkapınar arasında yaklaşık 13 kilometre uzunluğundaki hatta, 19 durak ve 21 araçla hizmet verecek. Pik saatlerde 3'er dakika, diğer saatlerde ise 4-5 dakika aralıklarla çalışmasını planladığımız F.Altay-Konak-Halkapınar tramvayı, bu yolculuğu toplam 31 dakikada tamamlayacak" dedi. Yıldız, hattın detaylarını şöyle özetledi: "Fahrettin Altay Meydanı'ndaki pazaryeri yanından başlayacak Konak Tramvayı hattı, vergi dairesinin bulunduğu Şehit Binbaşı Ali Resmi Tufan Caddesi'ni takiben sahile çıkacak. Mustafa Kemal Sahil Bulvarı'nın konutların bulunduğu taraftan ve yola hiçbir müdahale olmadan ilerleyecek hat, 3 gidiş ve 3 geliş çalışan karayolu trafiğinin yanında ilerleyecek. Göztepe yaya üst geçidinin altından geçecek hat, sahil boyunca devam ederek Konak'ta İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin ve Konak Pier'in önündeki yaya köprüsünün altından geçecek. Gazi Bulvarı'na kadar yolun kenarından ilerleyecek tramvay hattı, Şehit Fethi Bey Caddesi'ne girecek, buradan itibaren güzergahı karayolu trafiğiyle ortak kullanacak. Cumhuriyet Meydanı'nı takip eden hat, Şehit Nevres Bulvarı ve oradan Şair Eşref Bulvarı'na ilerleyecek. Şair Eşref Bulvarı orta refüjdeki dut ağaçlarının korunması amacıyla proje değiştirildi. Tramvay hattı burada gidiş ve geliş olmak üzere ikiye ayrılacak. Vahap Özaltay Meydanı'na kadar bu şekilde devam edecek olan hat, Alsancak Garı yakınında tekrar birleşecek. Gar'ı takiben Şehitler Caddesi'ne ilerleyen tramvay hattı, İzmir Metrosu'nun Halkapınar Depo Alanı'nda son bulacak"

36 AYDA BİTİRİLECEK

İhale sonucu itiraz sürecinden olumsuz etkilenmezse 36 ayda tamamlanacak. Halkapınar-Üçkuyular metrosunda 19 durak yer alacak. Alaybey- Mavişehir hattında ise 16 istasyon inşa edilecek. İhale kapsamında ayrıca yolcu taşımak için 38 vagon alımı ve yedek parça da dahil olacak.

13 kilometrelik tramvay hattında günde yaklaşık 85 bin yolcu taşınabileceği tahmin ediliyor. Bu arada Konak ve Karşıyaka tramvay projeleri konusunda Ege Üniversitesi ile birlikte kapsamlı bir anket çalışması gerçekleştiren İzmir Büyükşehir Belediyesi, ankete katılan işyeri sahiplerinden yüzde 83,67, hane halkından da yüzde 85,45 oranında destek gördü.

KARŞIYAKA TRAMVAYI

Alaybey-Karşıyaka-Mavişehir arasındaki 9.7 kilometrelik güzergah üzerinde 15 durak ve 17 araçlı olarak

planlanan tramvay hattı ise gidiş-geliş şeklinde çift hat olarak çalışacak. Karşıyaka tramvayı, Alaybey'den başlayıp sahil tarafından Bostanlı İskelesi'ne, oradan da İsmail Sivri Sokak, Şehit Cengiz Topel Caddesi, Selçuk Yaşar Sokak ve Cahar Dudayev Bulvarı'nı takip ederek İzban Çiğli Depo tesisleri yanında Mavişehir Banliyö İstasyonu'na gelecek. Proje kapsamında Karşıyaka iskelesi ile çarşıyı birbirine bağlayacak bir üst veya alt geçit planlanıyor. Tramvay hattı, İZBAN, vapur ve otobüslere aktarma sağlayacak.

Süreç hızla devam ederken 12.6 kilometrelik Halkapınar - Üçkuyular ile 9.7 kilometre uzunluğundaki Karşıyaka Alaybey - Mavişehir tramvay hatlarının yapımını öngören ihale sonuçlandı. Yerli ve yabancı firmalar, konsorsiyumların yarıştığı ihaleyi Türk firması Gülermak Ağır Sanayi ve İnşaat Taahhüt Firması, yapım işleri için verdiği 182 milyon 144 bin 261 TL ve 38 vagon ve yedek parçalar için teklif ettiği 69 milyon 153 bin 255 Euro ile kazandı. İhale sonucu tebligatları katılımcı firmalara gönderildi.

İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Kocaoğlu, toplam 23.5 kilometre uzunluğundaki tramvayların ihalesinin sonuçlandığını açıkladı. İhalenin umduklarından daha hesaplı olduğunu belirten Kocaoğlu, "Bunun en büyük nedeni Bursa'da otomotiv yan sanayi işkolunda çalışan bir firmamız tramvay çekeri yapmış. Maliyeti düşük olan vagonlarla ihaleye giren bu firma kazandı. Türk sanayisine katkıda bulunmaktan çok büyük bir onur duyacağız" dedi. Gülermak firması tramvay ihalesine alt taşeron şirket olarak Bursa'da ipekböceği adlı tramvayları üreten Durmazlar Makina'yla birlikte girdi. İhalenin kazanılmasıyla birlikte İzmir'e de Bursa'da sefer yapan yerli üretim İpekböceği tramvayından yapılacak. Ancak, İzmir tramvayının vagon boyutları 26 metrelik Bursa tramvayının vagonlarından büyük olacak. İzmir'in vagonları 32 metre uzunluğunda olacak. Tramvay çift yönlü çalışacak şekilde imal edilecek.

Şükran Otel direniyor

İzmir tarihinin en önemli yapılarından olan Yeni Şükran Oteli, AVM'ye dönüşmek üzere

Fikret YÜCE **Fotoğraflar: Emin AYDOĞAN**

Osmanlı döneminden ayakta kalan tek otel olan Yeni Şükran Oteli'nin sahipleri, belediye ve koruma kurulundan gerekli izinleri alabilirse otel ve etrafındaki tarihi dükkanlar giyim mağazasına kiralanacak.

Tarihe sahip çıkmak , eski bir binayı korumak mıdır? Yoksa bir kentin, hatta bir imparatorluğun anılarını yaşatabilmek midir?İzmir çok kısa bir süre sonra bu tek sorumluluk imtihana girecek. Şimdilik kimsenin haberi olmasa da İzmir'de 1905 yılından beri varlığını sürdüren ve kentin Osmanlı dönemine ait ayakta kalan tek oteli olan Yeni Şükran Oteli yok olmak üzere.

Tarihe açılan kapı

Tarihi Kemeraltı Çarşısı'nı görmeyen İzmirli yoktur ama çarşının hemen girişinde sol tarafta bulunan Yeni Şükran Oteli'ni bilen pek azdır. Otelin; ne cafcaflı bir tabelası, ne de havalı çalışanları vardır. Demir parmaklıklı tarihi bir kapıdan girdiğiniz avluda küçük bir otel yazısını takip ettiğinizde eski ama hiçbir yerde göremeyeceğiniz kadar gerçek bir mekan karşılıyor sizi. 120 yıllık tarihi boyunca İzmir'in en renkli simalarını ağırlayan, kente gelen en ünlü sanatçıların tercih ettiği otelde bugünlerde kimsesiz Ayten Teyze, emekli mütercim Hasan Amca, Ödemiş'ten

Kemeraltı'na dağ kekiği satmaya gelen yaşlı çift, iş arayan gurbetçi Haşim

Ağabey, Tire'den hastaneye gelmiş Emine Teyze gibi 10-20 kişi kalıyor. Bir de Anadolu'dan gelen kınalı kuzular, dedesinin sözüyle buluyorlar Şükran Oteli. Çünkü onlar bilir ki, bu otelde ne kimsenin canına, ne kimsenin malına zarar gelir. Hatta parası olmayandan oda parası istenmez, orta salonda yemek yerken herkes sofraya davet edilir. Artık ancak filmlerde görebildiğimiz demir karyolalar ve yüksek tavanlı odaların pencerelerinden huzur girer içeri ılık ılık. Duvarları görünmez bir şekilde yazılmış hatıralarla doludur görmesini bilene. Muhabbetler ise hayatın sırrını nasihat eder duymasını bilene. Saçları ağarmış, emekli maaşından arttırdıklarıyla otelin boyasını yapmaya çalışan İlyas Amca'nın verdiği o uzun demir anahtarın açtığı kapı, sadece bir odaya değil hiçbir lüks otelde bulamayacağınız büyülü bir tarihe açılır aynı zamanda.

Son kale düşecek mi?

Ancak şimdi o büyü bozulmak üzere. Şükran Otel ile avlusundaki tarihi dükkanların mülk sahibi olan aile, otel ve dükkanları yüksek cirolu giyim mağazalarına kiralamak istiyor. Otelin üst katlarında yer alan odalar ise ofis olarak düzenlenecek. Mimarlık şirketi şimdiden çalışmalara başladı. Kiracılarına yılbaşına kadar süre veren aile, kent planlarında korunması gerektiği belirtilen bina için önce belediyeden sonra da Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'ndan izin almaya çalışıyor. Daha önce aynı girişimlerde bulunan ancak başarılı olamayan mülk sahipleri, bu kez tadilat yapma bahanesiyle izin almaya çalışacak, başarılı olurlarsa tadilatın ardından oteli ve diğer dükkanları boşaltarak yeni şirketlere kiraya verecek. Son dönemlerde bunun bir örneği Güzel İzmir Hanı'nda yapıldı. Tarihi handa yapılan tadilatın ardından avlunun üstü kapatıldı ve bir kot firmasının görkemli mağazası haline getirildi. Yeni Şükran Otel'in mülk sahibi, bu kez umutlu ve azimli. Peki İzmir'e malolmuş bu yapı konusunda İzmirliler'in görüşü ne?

"Karşı dururuz"

Yeni Şükran Oteli için hazin bir son planlansa da, olayı duyan sivil toplum örgütleri karşı çalışmalara başladı. Bunların başında gelen Şehir Plancıları

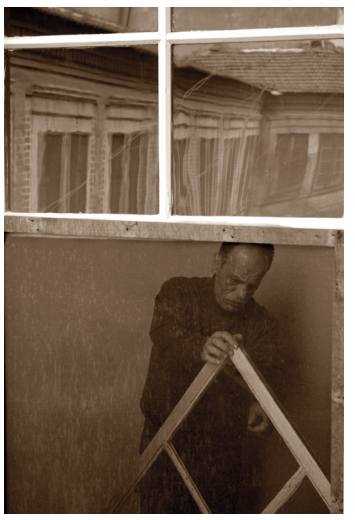

Odası İzmir Şubesi, Şükran Oteli alışveriş ve iş merkezine dönüştürecek projeleri takip edeceklerini belirtti. Mülk sahiplerinin orada sadece restorasyon çalışması yapabileceğini belirten Yönetim Kurulu Başkanı Özlem Şenyol Kocaer şöyle konuştu: “ Öncelikle projeyi hazırlamaları, belediye ve kültür varlıklarını koruma kurulundan izin almaları gerekiyor. Ancak ben kurulun böyle bir kullanım amacıyla izin vereceğini zannetmiyorum. Çünkü restorasyon çalışmalarında dokunun aslının korunması gerekir. O şekilde bir dönüşüm aslını korumasına imkan tanıyor. Planlama açısından koruma amaçlı imar planları zaten yapılmış durumda. Kentsel sit alanlarının plan notları da oradaki dokuyu koruyucu şekilde hazırlanmıştır hatta içerisindeki o yapıların fonksiyonlarına kadar belirleyici olur. Şükran Otel de o fonksiyonlardan birisi.Dolayısıyla koruma kurulu böyle bir proje talebi doğrultusunda o planı göz önüne almak zorunda. Koruma sadece fiziksel yapıdan ibaret değildir, sosyal dokunun da korunması gerekir” dedi. Şu aşamada mülk sahiplerinin resmi bir işlem başlatmadıklarını ifade eden Kocaer, “Daha sonra

koruma kurulunun bütün kriterleri göz önüne alarak değerlendirme yapması gerekiyor. Biz kurulun gündemlerine de katılıyoruz, bu toplantılarda aykırı bir durumla karşılaştığımızda, gerektiğinde kurulun kararlarına karşı da belediyenin verdiği izinlere de dava açıyoruz. Şükran Otel için koruma kanununa aykırı gördüğümüz bir durum olursa dava açarız. Projenin kontrolünde ve denetiminde de etkin bir rol üstleniriz. Ama dava açmak tek başına yeterli değil, oda olarak her zaman dava açmıyoruz. Bazen kamuoyu baskısı ve kentlilik mücadelesi adına alana giderek bölgede yaşayanları bilinçlendirmek için çaba harcıyoruz. Türkiye'de de böyle bir bilinç yer etmeye başladı."

1922 yılında yaşanan büyük İzmir yangınından sonra kentte Osmanlı döneminin izlerini taşıyan tek otel olarak kalan asırlık çınar Şükran Oteli, bu anlamda oldukça yalnız. Örneğin Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün İzmir'e geldiğinde dinlenmekten keyif aldığı Meserret Otel'in avlusu artık kafetarya, odaları ise mağaza olarak hizmet veriyor. Eyfel Kulesi'ni tasarlayan ünlü mimar Gustave Eiffel tarafından inşa edilen tarihi Güzel İzmir Hanı ise bir kot firmasının mağazası durumunda. Bunlara benzer onlarca yok oluş hikayesi yaşanan otellere karşı hala emek ve sevgiyle ayakta durmaya çalışan Yeni Şükran Oteli'nde ise fotoğraf sanatçıları sergiler açıyor, bugünü ve geçmişi birleştiriyor.

Belediyelere çağrı

Bu konuda belediyelere düşen görevler olduğunu vurgulayan Kocaer," Mesela şu anda İzmir Büyükşehir Belediyesi Kemeraltı'nda proje gerçekleştiriyor. Amaç o bölgenin tarihsel dokusunu korumaksa, belediye burada mülk sahibi ile kiracılar arasında uzlaşma sağlamaya çalışabilir. Tarihi dokuların yapıların korunması ciddi bir emek gerektiriyor. Bunun yükünün kullanıcılara yüklenmesi çok vahim bir durum. Mülk sahibi böyle bir kaygı duymuyor olabilir ama belediye Kemeraltı projesi kapsamında bir fon ayırabilir ve Şükran Otel'in gerçek kimliğinin korunmasına yardımcı olabilir" ifadesini kullandı.

İZMİR AYA VUKLA (AGİOS VOUKOLOS) KİLİSESİ

Ahmet GÜREL: İTK Uşakizade Köşkü Md. **Fotoğraflar Yavuz ZEREN**

İzmir'de yaşayan birçok kişinin Basmane semtini gezmediğini biliyorum. Bu semt, binlerce yıllık, dünya'nın en büyük Agora'sına, binlerce Türk ve Rum tipi mimari özellikli evlere sahiplik yapmaktadır. Burası, İzmir'in en eski ailelerinin oturduğu bir semttir.

Burayı, İzmir Atatürk Lisesi'nin kurucu müdürü Abdürrahim Bey'in evini torunu rahmetli Necdet Özbelge ile beraber gezmiş, dedesinin evinin yörenin en güzel yapısı olduğunu gözlemlemiştim. Diğer bir bina ise Uşakizadelerin kışlık evi olan günümüzün "Yeni Sadık Bey Oteli" dir. 200 yaşında olduğunu tahmin ettiğim bu konağın Konak Belediyesi tarafından satın alınması özlemimdir. Bugün Oteller Sokağı olarak bilinen sokak, eski evlerin İzmir Fuar'ı nedeniyle otele dönüşmesi sonucu sağlıksız yapılar haline gelmişlerdir. Yine bir başka bir özlemimde bu sokağın Turing'in onarttığı "Ayasofya Konakları" evlere benzer işlev kazanmasıdır.

Semtin, eski güzelliğine kavuşması yolunda, Konak Belediye'sinin düzenlediği "Semt Merkezi" ve "Kadın Müzesi"nin yeri yadsınamaz. Başka

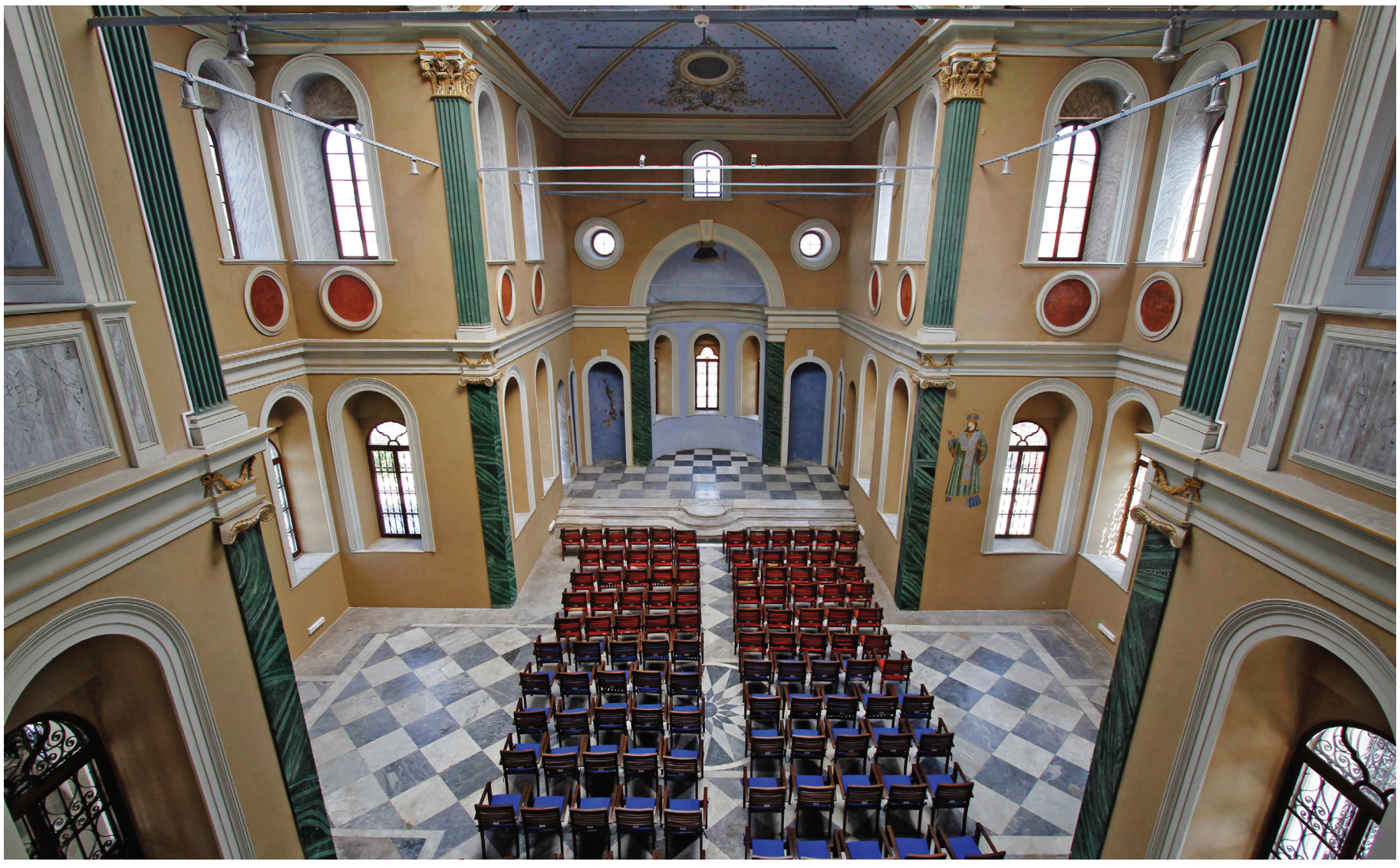

önemli bir merkez ise Aya Vukla Kilisesi'dir (Agios Voukolos). Yıl 2002, Basmane semtinin kent gözlemcisi ve yörenin eski güzelliğine kavuşması için önemli çabalar sarf eden Orhan Beşikçi ile daha tanışmamıştım. Mimar Bülent Turan ile İnşaat Mühendisi olan ben, Basmane'de kent gezisine çıkmıştık, demir kapıyı aşarak girdiğimiz Aya Vukla'da sadece iki adet köpeğin bekçi olması bizleri şaşırtmıştı. Kilisenin her yeri delik deşik, merdiven korkuluklarının demirleri çalınmaya uğraşılmıştı. Kısaca tarihi kilise oldukça perişandı. Müştemilatta "Kyme" kazılarının seramik kasalarını bulmuş, bunları polis eşliğinde İzmir Arkeoloji Müzesi'ne teslim etmiştik. Yaptığımız bu amatör iş basına da yansımıştı. Kilise'nin mülkiyeti o günlerde Kültür Bakanlığı'ndan Milli Emlak'a devredilmişti. Gönlümüzden, kredi bularak, kiliseyi onartarak Türk toplumuna kazandırmak geçti. Ama en güzel olanı İzmir Büyükşehir Belediyesi yaptı, yapıyı onartarak bugünkü hale getirdi.

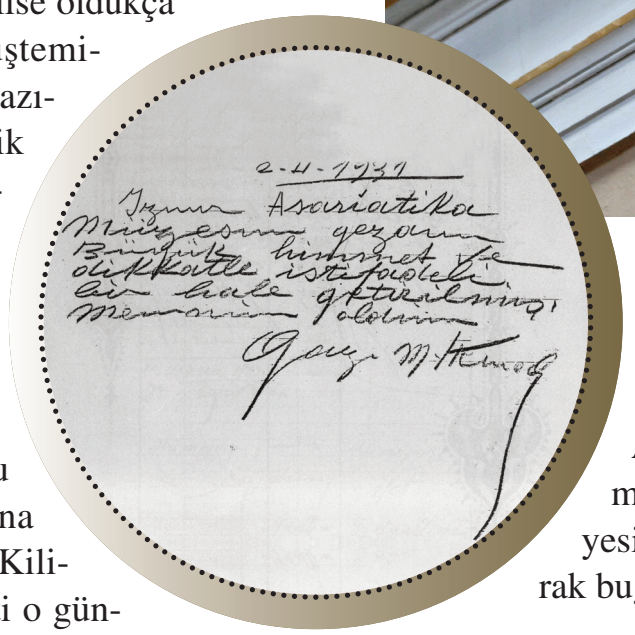
2-4-1931
İzmir Asariatika
Müzesini gezarak
Büyük himmet ve
dikkatle istifadeli
bir hale getirilmiş
memnun oldum
Gazi M. Kemal

Aya Vukla Kilisesi bir dönem "İzmir Asar-ı Atika Müzesi" olarak görev yapmıştı. Benim için çok önem taşıyan konu; Atatürk'ün bu müzeyi ziyareti etmiş olmasıdır. Konak İlçe'de Atatürk'ün ziyaret ettiği yerleri beş yazı dizisi halinde KNK'de yazmıştım. Aya Vukla Kilisesi'nin, müze halindeyken çekilmiş birçok fotoğrafına İzmir Arkeoloji Müzesi'nin duvarlarında rastladım. Müze Müdürlüğü'ne teşekkür ediyorum ve makaleme devam ediyorum.

Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın direktifiyle Aya Vukla Kilisesi, İzmir Müzesi (Asar-ı Atika Müzesi) olarak 15 Şubat 1927 tarihinde açılmıştır. Atatürk, 3 Şubat 1931'de İzmir'i ziyareti sırasında, İzmir Müzesi'ne uğramış ve müze defterine; "İzmir Asar-ı Atika Müzesi'ni gezdim. Büyük himmet ve gayretle istifadeli bir hale getirilmiş, memnun oldum" cümlelerini yazarak imza etmiştir.

Aya Vukla Kilisesi ise, daha sonra Kültür Bakanlığı tarafından "Opera Çalışma Salonu" olarak kullanılmıştır. Çok yıpranan bu yapı, Milli Emlak Müdürlüğü tarafından İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne tahsis edilmiştir. İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü tarafından hazırlanan restorasyon projesi, İzmir 1 No'lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'na tasdik ettirilerek uygulamaya geçirilmiştir. İki yıldır yapılan restorasyon sırasında kilisede birçok duvar resimleri ortaya çıkarılmıştır. Aya Vukla Kilisesi'nin restorasyonu 2010 yılı sonunda bitirilerek, İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından "Sosyo-kültürel Tesis Alanı" olarak kullanılmaya başlanmıştır. Müştemilatında da "Basın Müzesi" yer almaktadır.

Lale Sinemasında 25 Eylül 1929 günü film gösterilmeye başlandı.
Açılış günü adeta izdiham yaşandı. İzmirlilerin ilgisi gerçekten görülmeye değerdi.

İşletmecilik yapmak için gereken koşulların olmadığını gören Cemil Bey, Sirkeci'deki Kemal Bey Sineması'na altmış lira aylıkla operatör olarak girer

Gökhan AKÇURA

İZMİR'DE BİR SİNEMA İMPARATORU: CEMİL FİLMER

Cemil Bey geleceğini İzmir'de aramaya karar verir. İki yüz lira borç bulur, ardından Fuat (Uzkınay) Bey'e giderek "Binnaz" ve "Mürebbiye" filmlerinin birer kopyasını, üç aylık işletmesi 10'ar liradan olmak üzere alır. Ardından Kemal (Seden) Bey'e gider. Kemal Film, Beyoğlu'nda Tünel'e yakın Osmanlı Bankası'nın üstünde bir yazıhane açmıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında İzmir'de sinema hayatını canlandıran en önemli isim Cemil Filmer'dir. Cemil Bey'in gençlik yıllarında fotoğrafa olan merakı, Birinci Dünya Savaşı'nın son döneminde askerlik yaptığı Adana Kolordu Komutanlığı'ndan alınarak İstanbul'a, Ordu Sinema Film Merkezi'ne getirilmesine neden olmuştur**.** Merkezin başında, ilk Türk filmini çeken kişi olarak tanınan Fuat (Uzkınay) Bey vardır. Cemil Bey burada film çekmeyi, yıkamayı, basmayı öğrenir. Ayrıca elektrik tesisatı ve motorları üstüne de bilgiler edinir. Yıllar sonra *Hatıralar*'ında, "burada öğrendiklerim bütün sinemacılık hayatım boyunca benim için rehber oldu" diye yazacaktır. Savaş bitince, Ordu Sinema Film Merkezinin bütün araç gereçi Mâlul Gaziler Cemiyeti'ne verilir. Cemiyette sinema işlerinden sorumlu kişi yine Fuat (Uzkınay) Bey'dir. Terhis olduktan sonra işsiz günler geçiren Cemil Bey, sonunda burada çalışmaya başlar. İlk görevi, rejisörlüğünü Ahmet Fehim'in yaptığı *Binnaz* filminde kameramanlıktır. Filmin iç sahnelerini Fuat Bey, dış sahnelerini ise Cemil Bey çeker.

Üç subay Kadıköy'de sinema işletiyor

Film çalışmaları doğru dürüst gelir sağlamadığı için Cemil bey, Üsküdar Doğancılar Bahçe Sineması'nda makinist ve yönetici olarak çalışmaya başlar. Gündüzleri Cemiyetin filmlerinde kameramanlık yapmakta, akşamları ise karşıya geçerek sinemada çalışmaktadır. Doğancılar Sineması Cemil Bey'in yöneticiliği altında çok iyi çalışmaya başlayınca, yeni teklifler gelmeye başlar. Kadıköy'deki Kuşdili Sineması'nın (şimdi Tramvay Müzesinin bulunduğu yer) işletmeciliğini arkadaşlarıyla birlikte üstlenen Cemil Bey, geleceğinin bu işte olduğunu görmeye başlamıştır. Kuşdili Sineması'nda işler umulmayacak ölçüde iyi gitmektedir, lakin başarılarını çekemeyen Apollon Sineması'nın (şimdi aynı yerde Reks Sineması var) işletmecisi, bir Beyaz Rus olan Siroçkin, "Üç subay Kadıköy'de sinema işletiyor" diye ihbarda bulunur. İşgal kuvvetleri gelip sinemayı boşaltırlar ve ahır yaparlar.

Altmış lira aylık

İşletmecilik yapmak için gereken koşulların olmadığını gören Cemil Bey, Sirkeci'deki Kemal Bey Sineması'na altmış lira aylıkla operatör olarak girer. Sonra işten çıkarılır. Beşiktaş pazarında sebze satmak dahil, çeşitli işlere girip çıkar. Fakat unutmayalım ki, gönlünde sinemacılık ateşi yanmaktadır. İzmir'in işgal kuvvetlerinden kurtuluşundan sonra İstanbul'a gelenlerin konuşmalarına kulak verir. İzmir'de sinemalar ne durumdadır acaba? Ne de olsa salonları işletenler eskiden hep Rumlardır. Şimdi onlar kaçıp gittiğine göre? Acaba bu boş salonlar işletilemez mi? Ya da İzmir'de yeni bir sinema salonu açılamaz mı?

İki yüz lira borç bulur

Cemil Bey geleceğini İzmir'de aramaya karar verir. İki yüz lira borç bulur, ardından Fuat (Uzkınay) Bey'e giderek "Binnaz" ve "Mürebbiye" filmlerinin birer kopyasını, üç aylık işletmesi 10'ar liradan olmak üzere alır. Ardından Kemal (Seden) Bey'e gider. Kemal Film, Beyoğlu'nda Tünel'e yakın Osmanlı Bankası'nın üstünde bir yazıhane açmıştır. Yeni çekilen "Refet Paşa'nın İstanbul'a Girişi" filmini, kıran kırana bir pazarlıktan sonra iki yüz liraya alır. Yarısı peşin, yarısı bilahare ödenecektir. Eve giderek ağabeyi Tevfik Bey'e tasarısını açar. İzmir'e birlikte giderler. Limanda kendilerini İzmir sinemacıları beklemektedir. Sonunda Eczacıbaşı Ferit Bey'in kardeşi

Sait Bey'in Asri Sineması ile anlaşırlar. Geliri yarı yarıya paylaşacaklardır. Milli Kütüphane Sineması'nda yapılan özel bir gösteriden sonra Asri Sinema'daki seanslar başlar. "Refet Paşa'nın İstanbul'a Girişi" ile "Binnaz"ı bir arada göstermektedirler. Refet Paşa filmi günün duygularına da hitap ettiğinden büyük izdiham yaratır. Bu ilgi aylarca sürer. Kucak dolusu para kazanmaktadırlar.

Lale Bahçe Sineması açılıyor

Cemil Bey İzmir'de işleri büyütmeye kararlıdır. Önce kapalı duran Tan Sineması'nı "Ankara" adıyla işletmeye açar. Ardından Kordon'daki Sakarya; Göztepe'deki Köşk, Güzelyalı'daki Halk ve Karşıyaka'daki Kulüp Sinemaları'nı kiralar. Küçük bir sinema imparatorluğu kurulmuştur böylece. İmparatorluğu bir şirket kurarak taçlandırmak isterler. Yüzde altmışı Cemil Bey'in, kırkı ağabeyinin olmak üzere yirmi yıl süreli "Cemil ve Tevfik Kardeşler Şirketi" kurulur. Şirketin ilk yatırımı Lale Bahçe Sineması'nı açmak olur.

Rekabet dostluğa dönüşüyor

O yıllara ilişkin ilginç bir anısını şöyle anlatıyor Cemil Filmer: "Ankara Sineması'nın altında Eczacıbaşı Ferit Bey'in kardeşinin Asrî sineması var. Sait Bey işletiyor ve İzmir'in hem zengin, hem efendi geçinen sinemaların-

dan biri. Aramızda ticari rekabet var, haliyle olacaktır. Benim kadrolu elemanlarımdan reklamları, program afişlerini, el ilanlarını dolaştırıp dağıtan çocuğu kendi sineması önünde tokatlıyor ve elindeki ilanları yırtıyor. Çocuk ağlayarak geldi ve haber verdi. Hemen yanıma iki adamımı aldım, ellerine birer iri sopa verdim. Bakalım el mi yaman, bey mi yaman? Reklamcı çocuğu ve afişleri de aldım, doğru Asrî Sinema'nın önüne. Orada dikildik. Çocuklar bağırıyor ellerindeki zili çalıyor ve işte 'yarın Ankara Sineması'nda şu film' diye reklam yapıyorlar, el ilanı dağıtıyorlar. Bir süre bekledim. Bakalım müdahale eden olacak mı diye, kimse karışmadığı gibi, kimseler ortalıkta gözükmedi." Bu rekabet, Asrî Sinema'da çıkan bir yangını bizzat Cemil Bey'in ateşler arasına dalarak söndürmesi sonucu, derin bir dostluğa dönüşür daha sonra.

Kumar oynamaya meraklı ağabey

İşlerin iyi gitmesi üzerine Cemil Bey İstanbul'a gelir ve film ithalatçılığına başlar. Ağabeyi Tevfik Bey'le birlikte Avrupa'ya gidip film seçerler. Bu filmleri İzmir'deki sinemalarında göstermelerinin yanısıra İstanbul ve Anadolu'daki diğer sinemalara da dağıtmaktadırlar. Tevfik Bey İzmir'deki işlerin başına geçer, Cemil Bey ise İstanbul'da Bankalar Caddesi'nde açtıkları yazıhaneyi yönetmektedir. Ama işletmeciliği ancak bir buçuk yıl sürdürebilir. Kumar oynamaya pek meraklı olan ağabey, İzmir'deki işletmelerin durumunu oldukça sarsmıştır. *Hatıralar*'ında şöyle anlatır: "Ben İstanbul'da ne kadar kazansam, İzmir'de kaybediyordum. Bu durum böyle devam edemezdi. Sonunda yazıhaneyi kapatıp İzmir'e dönmeye karar verdim. Filmleri Bankalar Caddesi'ndeki bir Rum işletmeciye devrettim ve yazıhaneyi kapatarak İzmir'e gittim."

Hırisostomos ölmedi

Cemil(Filmer) Bey İzmir'deki işleri düzeltmek için reklam faaliyetlerine hız verir. Reklamcılık tarihine geçecek kadar dehşetengiz buluşlarla filmlerini tanıtmaya koyulur. Örneğin çok miktarda telgraf kağıdı bastırmakta, ardından rehberden seçtiği adreslere bunları yollamaktadır. Telgrafın üstünde "Kağıdı ateşe tutunuz. Hakkınızda hayırlı bir haber göreceksiniz" yazmaktadır. Ateşe yaklaştırınca, Cemil Bey'in daha önce limon suyuyla yazdığı şu satırlar ortaya çıkmaktadır: "Pazartesi günü Lale Sineması'nda beni mutlaka görünüz. İmza: Bağdat Hırsızı!" Bağdat Hırsızı, o yılların ünlü filmlerinden biri. Sonrasını Cemil Bey şöyle anlatır: "Tabii binlerce gönderdiğim bu telgraflar şehri bir anda ayağa kaldırıyor, sinemanın önünde o gün trafik tıkanıyordu. Bu sebeple beni o yıllarda İzmir Valisi olan Kazım Dirik'e şikayet edecek oldular. Her hafta film değiştiriyor ve ben her hafta bir şeyler bulmak, bir reklam yapmak zorunda kalıyordum. Bir seferinde de, bir çuvaldan kukla yaptırarak sinemanın kapısı üzerine astım. Gazetelere şöyle bir ilan verdim: 'Hırisostomos'un öldüğünü söylemişlerdi. Hayır ölmemiş. Yarın Lale Sineması'nın önüne asılacaktır. Görünüz!' Bu haber üzerine bütün halk sinemanın önüne birikiyor, polisler geliyor, itfaiye erleri kapı üzerindeki kuklayı indiriyorlar, vesile ile reklamımız yapılmış oluyordu... Valiye yapılan şikayet üzerine Kazım Paşa bir gün beni çağırdı. Bana:

– "Cemil Bey, sizin

İzmir halkını reklam için tedirgin ettiğiniz, milleti sokaklara döktüğünüz söyleniyor, ne dersiniz?" dedi.

Ben ihtiyatlı gitmiştim. Elimde Amerikan gazetelerinden biri vardı. Orada yapılan bir reklamı valiye gösterdim. Bir adam elli katlı bir binanın otuzuncu katından düşüyor. Yapılan tahkikat neticesinde adamın ölmediği görülüyor. Sebep; başında Habik marka şapka varmış, adam onun üzerine düşmüş, ölmemiş. Bu örnek valinin çok hoşuna gitti, bana işimi bildiğim gibi yapmamı söyledi. Ben kendisine sinemaların vergi yüzünden ancak %3 gibi bir kazançla çalıştıklarını, durumumuzun iyi olmadığını, reklam da yapmazsak işi bırakmamız gerektiğini söyledim.

Arslanlar gelince sinek avladılar

Her film için başka reklam çalışmaları yaratmak adeta bir zorunluluktur! Film öncesi gösteri yapmaları için Macaristan'dan bir revü bile getirilir. İstanbul'dan meşhur şarkıcı Hafız Burhan'ın getirilip konser verdirilmesi elbette daha ilginçtir. Ama bu çalışmaların en muhteşemi, Viyana'dan bir aylık bir anlaşma yapılarak getirilen arslan sirki olur. Onlarca arslan vinçlerle sinemaya nakledilir. Peki sonuç... Sonrasını *Hatıralar*'ında Cemil Filmer şöyle anlatır: "Bizim Lale Sineması'nın etrafı Yahudi mahallesiydi. İlk gece bunlar sinemayı tıka basa doldurdular. Ancak gel gör ki, arslanlar sahneye gelip de kükreyince bu Yahudiler ortadan yok oldular. Baktım hepsi sıraların altına yatmış, bir korku, bir korku. O güne kadar İzmir halkı böyle şeyler görmemiş. Biz ilgi çekeceğini zannederken millet sinemanın yanından bile geçmeye çekinir oldu. Sinek avlıyoruz, bir ay da bir türlü geçmek bilmiyor. Akşam ot isterler, sabah et isterler. Birader gider bir at, bir eşek bulur getirir onu arslanlara verirler, bir daha. Çok sıkıldık, bir ay sonra gittiklerinde film bobinlerinin tenekelerini öptüm. 'Bir daha filmden başka bir şeyi sinemaya sokmam' diye kendi kendime karar aldım."

Paris'te sinema satın alırlar

İşlerin kötü gitmesi Cemil beyi korkutmaya başlamıştır. Bir çıkış yolu aramaya başlarlar. Tevfik beyin birkaç dil bilmesinden de cesaret alarak yurt dışında sinemacılık yapmayı düşünürler.Şirketlerinin bankada birikmiş olan paralarını alıp Avrupa'ya doğru yola çıkarlar. Bir süre sonra Paris'te aradıkları gibi iki yüz kişilik küçük bir sinema bularak satın alırlar. Sinemanın adı Kinerama'dır. Tevfik Bey bunun başında kalır. Cemil Bey yine İzmir'e döner. Ama burada İpekçilerle Cemil Filmer arasındaki baştan beri var olan tatlı rekabet sertleşmeye başlamıştır. Cemil Bey saldırıyı seçer, düşmanı kendi sahasında yenmek için İstanbul'a gelir. Artık sinemacılığını burada sürdürmeye karar vermiştir. Bu karar Lale Film Anonim Şirketi'nin kurulmasıyla uygulamaya konulmuş olur (1940). Lale Film'in İstanbul'daki yılları ise ayrı bir öykü konusu… Biz yine İzmir'de kalalım ve Cemil Filmer'in anısına bir sinemaya gidelim.

Aynı filmi oynatan sinemacıların bütün ümidi "140 Muammer ile Hızlı Bülent ve Cemal" deydi.

İzmir caddelerinde yaz-kış film taşıdılar

Işık TEOMAN

Dile kolay, neredeyse altmış yıl "hızlı" diye çağırılıyorlar, bu lakap onlara pek yakışmış, çünkü hakkını vermişler, teknolojinin daha gelişmediği yıllarda sinema sektörüne çok pratik bir çözüm getirmişler. Film kopyalarının sayıca az olduğu günlerde aynı filmin birden çok sinemada oynadığı dönemlerde motosikletleri ile sinemaların arasında mekik dokuyarak, adeta ölüme meydan okumuş ve film yetiştirmişler.

Bugün bakıldığında garip gelen bu durum, o yıllarda sinemaların kurtarıcısı olmuş, pek çok sinema sahibinin imdadına yetişmiş. Açık hava sinemalarının popüler olduğu yıllarda yazın 25-30 sinemaya kışın ise 6-7 sinemaya film taşıyan baba '140 Muammer' lakaplı Muammer İlbasmış, oğulları Bülent ve Cemal İlbasmış, yarış içinde bir ömür geçirmişler. O kadar tanınmışlar ki, bir ara onlara cambazlık yapmaları için teklif bile götürmüşler, ama oğulları babalarını yalnız bırakmamak için bu teklifi geri çevirmişler.

140 Muammer

Bugün 96 yaşında hasta yatağında o günleri anımsayan 140 Muammer bakın ne diyor," Sinemalar arasında az sayıdaki film kopyalarını saniyeler içinde taşıyor ve film makinistlerine yetiştiriyorduk. Çünkü hiçbir sinema seyircisinin seansın geciktirilmesine, daha doğrusu filmin gecikmeyle başlamasına tahammülü yoktur. Bir anda ıslıklar, geçen her saniye, kulakları sağır edecek şekilde şiddetini artırır. Hiçbir

ÖLÜME ADETA MEYDAN OKUYAN "HIZLI" KARDEŞLER BÜLENT VE CEMAL, GÖREVE ÇIKMADAN ÖNCE GÖRÜNÜYORLAR. (FOTO: NURİ BİLİM)

Eşrefpaşa-Tepecik yolunu 1,5 dakikada alan motosikleti halk korkuyla izledi

Nuri BİLİM

İzmir'de adeta ölüme meydan okuyan iki motorsikletçi kardeş, kendilerine rakip tanımıyor.

Sinemacıların göz bebeği olan ve "Hızlı"adıyla anılan Bülent ve Cemal İlbasmış kardeşler, sinema seyircisinin seyredeceği filmleri zamanında yetiştirince kendilerini mutlu sayıyorlar.

Baba mesleği olan motorsiklet sürücülüğünün kendilerinde de yer ettiğini söyleyen "Hızlı Kardeşler" biz doğduğumuzdan beri motorsiklek üzerindeyiz çünki babamız İzmir'in tanınmış motorcusu 140 Muammerdir. Doğduğumuzda bile motoru ile bizi gezdirirdi. İnanınki Lale Sineması ile Aydın İncirliova'daki sinema arasını 50 dakikada Büyük sinema ile Ferah sineması arasını bir buçuk dakikada alıyoruz. Rakip ise hiç tanımıyoruz. Varsa kendine güvenen gelsin işte meydan" demiştir.

Mesleklerinin o kadar ağır ağır olduğu kadar da tehlikeli olduğunu söyleyen "Hızlı Kardeşler"Biz sükse yapmak için hızlı gitmiyoruz. Vatandaş için yardımcı olmaya çalışıyoruz. Trafik polisi ağbilerimiz de bize anlayış gösterse, buna çok seviniriz" Evet böyle söylüyor İzmir'in ölüme meydan okuyan iki genci ve gözleri pırıl pırıl parlıyor bir kez daha işlerini başarmanın sevinci ile...

CEMAL İLBASMIŞ, YETİŞTİRDİĞİ FİLMİ MAKİNİSTE VERİRKEN GÖRÜLÜYOR

İzmir caddelerinde yaz-kış Azraille yarışan baba-oğul..

"140 MUAMMER,,

"HIZLI BÜLENT,,

Yılların motosiklet sürücüsü "140 Muammer", yakaları kalkık meşin ceketiyle genç bir delikanlı gibi İzmir caddelerinde yıllardır Azrail'le yarışmaktadır.
(M. Ali OKUMUŞ)

"Hızlı Bülent", cambazlık yapması için defalarca teklifler almıştır ama, babasını böylesine tehlikeli ve mesuliyetli bir işte yalnız bırakmak istememiştir...

Ramiz Sevinç

Aynı filmi oynatan sinemacıların bütün ümidi, "140 Muammer,, ile "Hızlı Bülent,,ten

Hiç bir sinema seyircisinin, seansın ihlal edilmesine, daha doğrusu film beklemeğe tahammülü yoktur. Islıklar, geçen her saniye, kulakları sağır edecek şekilde şiddetini arttırır...

İzmir'de aynı filmin gösterildiği başka başka sinemalar, bütün ümitlerini, şehirde "azraille yarış" eden bir baba-oğula bağlamışlardır. Motosiklerleri ile bir [illegible] tiştirirler, her defasında sayısız tehlikeli atlatarak...

Baba, sinemacılar arasında "140 Muammer" namı ile bilinir. Şöyle böyle 30 senedir hayat motosiklet üzerinde geçmektedir. Masmavi gözleri, keskin hatları ile, böyle çetin işler için yaratılmış hissi uyandırır insanda...

Oğlunun lâkabı da "Hızlı" dır, "Hızlı Bülent"... Bülent, her şeyi babasına borçlu olduğunu gizlememektedir. Motosiklet üzerinde cambazlık etmesi için sayısız teklifler almış, ama hiç bir zaman böylesine tehlikeli ve mesuliyetli bir işte babasını yalnız bırakmayı düşünmemiştir.

YARIŞ İÇİNDE BİR ÖMÜR...

"140 Muammer" ile oğlu "Hızlı Bülent", yazın 25-30, kışın da 6-7 sinema arasında film taşımaktadırlar. Her dakikaları, gayet kıymetli olduğu için, öğle saatlerinden gece yarılarına kadar bütün ömürleri, korkunç bir yarış halinde geçmektedir.

Fakat [illegible] rağmen, azraille yarışan bu baba-oğul hayatlarından son derece memnundur. Çünkü onlar için, sofraya, "tehlikesiz kazanılan para" ile konulmuş ekmek, bu kadar tatlı, bu kadar doyu[illegible]

sinema sahibi bunu göze alamaz. Sinemacılar aynı filmin gösterildiği başka başka sinemalar, bütün ümitlerini bize bağlamışlardı, biz de onları seyirci karşısında hiç mahcup etmedik. Her dakika çok kıymetli, öğle saatlerinden gece yarılarına kadar bütün ömrümüz korkunç bir yarış halinde geçti. Teknolojiyle birlikte film taşıma işi unutuldu gitti, geçmişte tatlı bir anı olarak fotoğraflarda kaldı."

Eşrefpaşa-Tepecik yolu 1.5 dakika

Daha sonraki yıllarda film taşıma işini üstlenen Bülent ve Cemal kardeşlerin lakabı da "hızlı" ya çıkmış. İzmir'de adeta ölüme meydan okuyan iki motosikletçi kardeşin hiç rakipleri olmamış. O yıllarda sinemacıların göz bebeği olan Hızlı Bülent ve Hızlı Cemal kardeşler sinema seyircisine filmleri yetiştirdiklerinde kendilerini hep mutlu hissetmişler ama bir kez olsun film izleyememişler.

Baba mesleği olan motosiklet sürücülüğünün kendilerinde yer ettiğini söyleyen kardeşler, "…doğduğumuzdan beri motosiklet üzerindeyiz. Çünkü babamız o yıllarda tanınmış motorcu - 140 Muammer idi. Minicik bebekken bile bizi motosiklet üzerinde gezdirirmiş" diye anlatıyorlar. Cemal İlbasmış, " İnanın" diyor ve anlatıyor;" İzmir'deki Lale Sineması ile Aydın İncirliova'daki sinema arasını 50 dakikada aldığımı biliyorum. Büyük Sinema ile Ferah Sine-

Baba-oğul "İlbasmışlar,, aynı görüşte

Baba oğlu İlbas mış'lar hergün birlikte motor-siklet sporu ya - pıyorlar.

Dedemden öğrendiğim motorsiklet sporu beni ayrı dünyada yaşatıyor

DEDEM motorsiklet spo - ru sayesinde 110 yaşın - da ölmüş bir kişi. Hat - ta öyle ki bu spor sayesinde öldüğü günde bile doktorlar hiçbir hastalık bulamadı di- yen İzmir'in ünlü hızlı mo - torsikletçilerinden Bülent İl- basmış 31 yaşında, evli, bir de geleceğin motorsiklet sporcu- su olacak oğula sahip.

Babası Muammer İlbasmış halen sağ ve yaşı 55 olduğu halde yaptığı bu motorsiklet sporu sayesinde herkese mey dan okuyor; «Bileğine güve - nen varsa bu soğuk havada doğuya kadar motorsikletle gidelim». Daha üç yaşında iken babasının motorsikletin den aşağı inmeyen ve onunla bütünleşerek büyüyen Muam mer Ilbasmış 52 yıldır motor sikletçi.

Eee Bülent İlbasmışta ba - basına çekmiş, o da motorsik let üstünde büyümüş. Motor sikletin bir macera aracı ol- madığını binenlerin spor ga- yesi ile binmelerini salık ve- ren genç motorsiklet binicile rinden.

Bülent Ilbasmış motor- siklet sporunu şöyle dile ge - tiriyor.

«Türkiye'de motorsiklet bi nenlere asi ve maceracı gözü ile bakıyorlar, oysa avrupa- la bu bir spordur. Motorsik- eti olanlar da var gücü ile gaza basıp hava atarsa tabi sporun dışına çıkılmış olur. İnanın 31 yaşında ve bir ço - cuğa sahibim şimdiye kadar ne büyük kaza nede hastalık geçirdim. Sporu spor için ya- pan olursa ne mutlu.

Baba Muammer Ilbasmış oğlu Bülent İlbasmış'a motor- siklet hakkında teknik bilgiler verirken

masası arasını 1.5 dakikada alıyoruz. Şaka gibi geliyor bu anlattıklarım herkese. Rakip tanımadık, zaten rakip de çıkmadı."

O yıllarda mesleklerinin ağır ve ağır olduğu kadar da tehlikeli olduğunu belirten Bülent İlbasmış, " O yıllarda film yetiştirirken sükse yapmak için hız yapmadık. Sinema seyircisine yardımcı olmak için çalıştık. O yıllarda motosiklete binenlere asi ve maceracı gözüyle bakıyorlardı. Ama bu meslek bizim ekmek kapımız oldu ve yıllarca yaptığımız bu işten ailece geçindik, çocuk okuttuk, büyüttük ve evlendirdik. Ve yıllarca aile olarak yaptığımız bu işte ne kaza geçirdik ne de hastalığa yakalandık" diye konuşuyor. 1960-1970'li yıllarda filmin kopyalarını sinemalar arasında taşıyarak binlerce kilometre yol yapan İlbasmış ailesinin "140 Muammer" lakaplı babaları bugün hasta yatağında, ama o günleri dün gibi hatırlıyor, " Ekmek yedik, çocuk büyüttük, torun yetiştirdik, sinemacıyı da, sinema severleri de mutlu ettik" diyor..

Bir gün Karataşlılar, eczanenin kepenklerini artık açmadığını gördüler...

İzmir'in Gizemleri
KARATAŞ ECZANESİ'NİN HÜZNÜ

Yaşar ÜRÜK

İzmir şehri, tarihi içinde nice efsane aşka tanıklık etmiş, nice sevdaların yatağı olmuştur. Bu gün sizlere aktaracağım sevda öyküsü de çok özel. Üstelik ne bir efsaneye ne de şarkılara filmlere konu olmamış bir aşk. Ama oyun yazarları ya da senaristler bu sevdayı bilebilselerdi mutlaka senaryolarına konu yaparlardı.

Karataş, günümüz İzmir'inde şehrin doğu - batısı arasında gidip gelenler için genellikle bir durak adı ya da araya sıkışmış bir semttir. O semtin İzmir'in geçmişinde ne kadar önemli olduğunu, kimlerin gelip geçtiğini ya da nelerin yaşandığını bilemezler.

Oysa Karataş, bu şehri İzmir yapan güzelliklerden biridir. Karataş, çok renkli tablo misali olan İzmir'in önemli motiflerindendir. İyi bir Karataşlı olan, değerli dostum Abdülkadir Hazman bu semtle ilgili bir çalışmanın içinde... Umarım ve dilerim tamamına erdirip, bize bir Karataş kitabı kazandırır...

Her zaman söylerim, memur bir ailenin çocuğu olarak, uzun yıllar kira evlerinde İzmir'in dört köşesini dolaştık durduk. Bu semtlerden biri de Karataş'tı. Karataş'ı çocukluk ve gençliğimin üç ayrı evresinde yaşadım. Bunların ilkinde oldukça küçük yaşımda, henüz ilkokula başlamadığım bir dönemde Hasanbey Kliniği'nin karşısına denk gelen evde, ikincisinde ilkokul döneminde Beth İsrael Sinagogu'nun yanında yer alan Albayrak ailesine ait 11 odalı konak yavrusu evde, üçüncüsünde ise opera eğitimi gördüğüm dönemde, eski adı Katipzade olan 337. Sokak'ta yaşadım.

Çocukluk döneminde semtin sembol olmuş işyerlerinden biri, kırk merdivenlerin başladığı noktaya yakın bir yerde olan Karataş Eczanesi'ydi. Ahşap donanımlı, eski usul görünümlü bu eczane Mithatpaşa Caddesi'nden birkaç basamaklı dar bir merdivenle çıkılan yüksek bir zemine sahip olduğu için, göze daha heybetli, yüksek mertebede görünürdü...

Bir gün Karataşlılar, eczanenin kepenklerini artık açmadığını gördüler... Bunun ne anlama geldiğinin çok da ayrımında değildim... Birkaç ay sonra, eczanenin karşısına denk gelen, denize kıyısı olan bir arsadaki ilaç şişeleri dikkatimi çekti... Hemen tümü kahverengi renkli, küçük cam şişelerdi... Üstlerinde Karataş Eczanesi yazan yapıştırma etiketler vardı. Bu gün, onların o eczanede özel olarak hazırlanan karışımlar olduğunu düşünebiliyorum... İşte o arsada oynarken fark ettiğim şişeleri, ertesi gün babama sordum... "Bohor'un şişeleri..." diyen babamın hüzünlendiğini anımsıyorum... Sözünün gerisini getirmedi... Ve o gün aklıma takılan "O eczaneye ne oldu?" sorusu yıllarca içimde gizemini korudu...

Yıllar geçip de İzmir araştırmalarına başladığımda, İzmir'deki eczanelerle ilgili minik minik notları yakaladıkça bir kenarda biriktiriyordum... Derken 1982 yılı sonunda İzmir Devlet Tiyatrosu'nda Haldun Taner'in "Fazilet Eczanesi" adlı oyununu oynamaya başladık. Orada yılların eczanesini rant için yıkıp yok etmeye çalışan bir müteahhiti canlandırıyordum... Kendisi de Karataşlı olan değerli sanatçı Türker Tekin'in müthiş bir oyunla canlandırdığı Eczacı Saadettin'in kimliğinde "eczane" kavramıyla bir kez daha buluşmamın getirdiği duyguyla, çocukluk anılarımdaki Karataş Eczanesi'nin kapalı kepenklerinin gizemi bir kez daha gündeme geldi.

Bu kez rastlantılara bırakmadan olayı araştırmaya başladım... Kah dönemin gazetelerindeki bölük pörçük haber kırıntıları, kah o dönemleri yaşamış eski Karataşlıların anlattıklarıyla parçalar birbirini tamamlamaya başladı ve o büyülü sevdanın zaman içinde kaybolmuş sıcaklığını yakalamayı başardım.

Ama art arda gelen araştırmalarda ve benzer çalışmalarda toparladığım öyküden bu güne kadar hiç söz etmedim. Kısmet bu zamanaymış...

- - -

Karataş Eczanesi sahibi Bohor Habif Efendi, Cumhuriyet'in ilanından kısa zaman sonra yaşadığı Edirne'den İzmir'e göç eder. İzmir'de tanıdık hiç kimsesi ve parası olmayan Bohor, Yahudilerin gözde semti Karataş'a yerleşir. Özü sözü doğru, karşısındakilere güven veren bir kişidir. Karataş'ta edindiği yeni dostların da yardımıyla kısa zaman sonra Karataş Eczanesi'ni açarak çalışmaya başlar.

Bohor Habif, tatlı dili, hastalara gösterdiği ilgi, ilaçların kullanılışı ile ilgili olarak titiz önerileri ve başarılı karışımları ile Karataşlıların sevgi ve güvenini kazanır. Bu arada eczaneyi açmak için aldığı borçları öder. Birkaç yıl geçmeden de eczaneyi üzerindeki ev ile birlikte satın alır.

Aradan birkaç yıl geçer. Bu arada Bohor Habif Efendi çıkan kanun sonucu Özdoru soyadını alır. Bu arada yaşı kırkı geçmesine karşın hala bekardır ve gönlüne göre bir gelin adayı bulamamıştır. İşte bu sırada İzmir'deki yakınlarını ziyarete gelen Tunuslu Matmazel Klar ile tanışırlar. Habif bey, otuzlu yaşlardaki boyu posu ve endamı yerinde olan, Kuzey Afrika ırkının özelliklerini taşıyan esmer güzeli bir kadın olan Klar'dan çok hoşlanır. Şakaklarına kır düşmüş Mösyö Bohor'un olgun kibar tavırları da Matmazel Klar'ın yüreğine heyecan verir. Sonunda hayatlarını birleştirmeye karar verirler ve Beth İsrael Havrası'nda düğünleri yapılır.

Karataş Eczanesi'nin içinden geçilen evleri, birbirlerini kumrular misali seven bu iki insan için gerçek bir muhabbet yuvası olur. Birbirlerini delice sevmektedirler. Birisinin en küçük bir rahatsızlığı, diğerini son derece telaşlandırmakta ve birbirlerinin çevresinde pervaneler gibi dönmektedirler.

Sevgili karısının elini sıcak sudan soğuk suya değdirmeyen Bohor Efendi, bu nedenle eczanede kalfa olarak sürekli iki kız çalıştırır. Bunlar hem eczane müşterilerine hizmet etmekte, hem de madamın mutfak işlerini görmekte ve ortalığı temizlemektedirler. Madam Klar'a ise yalnızca saçlarını kremleyip taramak, giyinip süslenmek ve sevgili kocasıyla karşılıklı sohbet etmek ya da misafir ağırlamak kalmaktadır.

Bu arada akşamları genellikle sinema ya da gazinoya gitmektedirler. Ne yazık ki onca sevgiye karşılık birbirine böylesine düşkün olan bu iki insan çocuk sahibi olamaz. Bu nedenle sevdalarını sadece birbirleriyle paylaşırlar. Bu hal karı-koca yaşlanıncaya kadar sürüp gider.

Yıllar yılları kovalar ve Mösyö Habif 80, Madam Klar da 60 yaşlarını aşarlar. Bu benim çocuk dünyamda onları

Karataş Eczanesi artık anılarımın yarım yüzyıl ötelerinde kaldı... Günümüz İzmir'inde eczane sayısı bin beş yüzü geçmiş durumda. Her eczane ortalama iki bin iki yüz hasta düşüyor... İzmirli eczacılar Karataş Eczanesi'ni biliyorlar mı dersiniz? Bohor efendiyi tanıyorlar mıdır? Ya da çok sevgili eşi Klar'ı?

Ya eczane ve ev ne oldu acaba? Çocukları olmadığı için Klar'ın İzmir'deki yakınları mı aldı yoksa Bohor Habif Özdoru düşündüğü gibi onları Karataş Hastanesi'ne bağışlamayı başarabildi mi? Sevdalılara selam olsun...

hatırladığım dönemdir. İki sevdalı gene birbirlerinden ayrılmamaktadırlar ama zamanın getirdiği tahribat nedeniyle Madam Klar şeker, kalp ve ülser hastasıdır. Mösyö Habif ise egzama dökmektedir. Buna rağmen Klar kocası için hala süslenmeyi ihmal etmemekte ve kulaklarına iri halkalı küpeler takarken, manikür ve makyajı da yapmaktadır.

Bu arada sıcak yaz akşamları Karataş açıkhava sinemasının sürekli müşterisiydiler. Evlerinde olduğu gibi sinemada da herkesten uzak, yan yana, diz dize film izlemektedirler.

Bir bayram öncesi Mösyö Habif egzamalarını tedavi ettirmek için uzunca

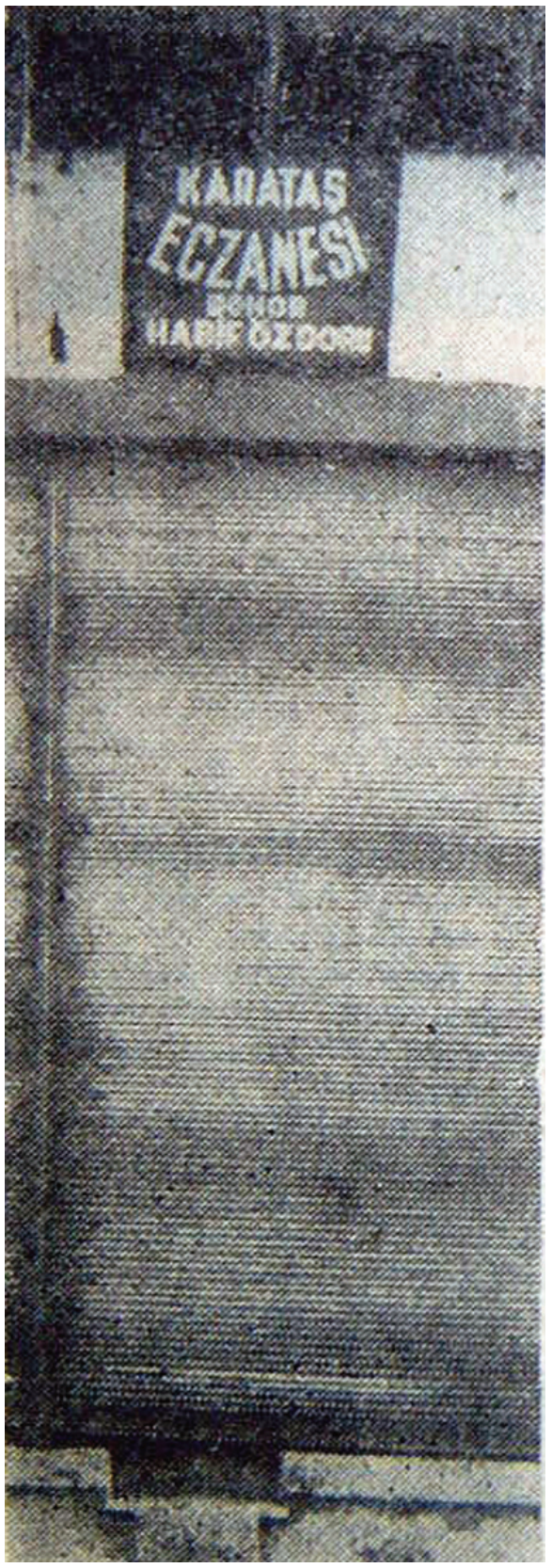

bir zaman Karataş Musevi Hastanesi'nde yatmak zorunda kalır. Birbirlerinden ilk kez ayrılmaktadırlar. Bu ayrılık sırasında Mösyö Habif ölümü ilk kez ciddi ciddi düşünür. Artık iyice yaşlanmış ve gücü kuvveti azalmıştır. Hayata veda edeceği an belki de çok yakındır. Oysa sevgili karısı Klar kendisinden gençtir ve daha uzun bir zaman yaşayabilir. Hastaneden çıkmadan kararını verir. Tüm servetini karısının üzerine geçirecek ve hayata veda ettikten sonra da ilaçlarla birlikte eczane ve evlerini Musevi Hastanesi'ne bağışlayacaktır.

Hastaneden taburcu olduktan sonra, karısının karşı çıkmasına rağmen kararını uygular. Tapulu mallarının tümünü Madam Klar'ın üzerine geçirir. Ama hayat kime ne sürpriz sunacağını önceden asla belirtmez.

Birkaç hafta sonra yere düşen bir anahtarı almak için eğildiği sırada, geçirdiği baş dönmesiyle Madam Klar sendeleyerek yere yıkılır. Derhal hastaneye kaldırılır. Başına buz tedavisi uygularla ve kısa zaman sonra iyileşerek taburcu olur. Kendisini çok iyi hissetmektedir. Bu nedenle eczanenin nöbetçi olduğu gece hem kocasına yardım eder hem de birbirlerine yeni kavuşmuş sevdalılar gibi sabaha kadar söyleşirler. Ertesi gün hafta tatili olduğu için erken kalkmalarına da gerek yoktur.

Ancak Madam Klar sabah erken saatlerde kendisi kötü hisseder ve ilaç almak için kocasını uyandırmadan aşağıya eczaneye iner. Ecza dolaplarının yanına gelince gözleri kararıp, başı döner ve kendini kaybeder.

Birkaç saat sonra, eczanenin kepenklerini açık görüp ilaç almak isteyen bir müşteri, kapının camından içeriye baktığında Madam Klar'ı hareketsiz yatar görür. Kapıyı açmak isterse de başaramaz ve komşulara haber verir. Birlikte kapıya yüklenirler. Gürültüye uyanan Mösyö Habif aşağıya indiği zaman sevgili karısının cansız bedeni ile karşılaşır.

Oksijen çadırında belki kurtarılabilir düşüncesiyle Madamı hastaneye kaldırırlarsa da, her şey bitmiştir. Madam Klar, ertesi gün Mösyö Habif'in gözyaşları arasında toprağa verilir.

Yalnızlığıyla başbaşa kalan Mösyö Habif olanlara inanmamaktadır. Üst kattaki odasından eczaneye inmemekte ve sürekli olarak karısının adını sayıklamaktadır. Artık kendisini iyi hissetmemektedir. Bir an önce karısına kavuşacağı günü beklemektedir. Ama bakıma da muhtaçtır. Ablasından sonra eczanede 10 yıldır sadakatle hizmet eden kalfa kızı çağırır:

- "Kızım, benim bir ayağım çukurda. Karımın ardından herhalde çok yaşamam. Ablan da sen de bana çok hizmet ettiniz, Allah sizden razı olsun. Son günlerimde beni yalnız bırakmayacağını biliyorum. Malımı mülkümü karımın üzerine yapmıştım. Sana bağışlayacak bir malım yok. Ama kabul edersen, hizmetlerin için sana on bin lira vereceğim. Ölümümden sonra buradaki mobilya da senin olmalı" der.

Ancak tok gözlü kalfa kız bunu kabul etmez. "Sizi baba gibi severim. Hiçbir şey bağışlamasanız da, Tanrı geçinden versin, hayatınızın sonuna kadar yanınızda çalışıp hizmetinizi seve seve görürüm" diye cevap verir.

Ama Mösyö Habif çok yaşamaz ve birkaç gün sonra hayata veda eder. Havra'nın siyah uzun arabası, onu sevgili Klar'ının yanına götürür.

İzmir'de Osmanlı dönemi hastaneleri

Bir fes dolusu altın ve İzmir halkının katkılarıyla kurulan "Garip ve Kimsesiz Müslümanların Hastanesi"

Uz. Dr. Metin ÖZER

Emin Muhlis Paşa İstanbul'a giderek devletten yardım istemişti. Söylendiğine göre; "Altınları koymak için ne getirdiğini" sormaları üzerine, paşa da fesini çıkarmış, silme altınla doldurmalarını istemişti.

İzmir'in tarih kadar eski olan sağlık ve tedavi geleneği vardır. Bayraklıdaki Smyrna ve Efes antik kentlerindeki dinsel amaçlı tüm yapılar aynı zamanda şifa dağıtan yerler de olmuşlardır. Kısacası tarihte insanları sağlığına kavuşturan yerler tapınaklar olmuş, orada görev yapanlar da tanrısal güçleri olan kişiler olarak bilinmişlerdir.

Urla'daki Klazomenai antik kentinde milattan önce 6. yüzyılın ortalarına tarihlenen taş bir lahit içinde yapma diş bulunmuş olması daha o tarihlerde İzmir ve bölgesinde tıbbın ne kadar ileri olduğunun bir kanıtıdır.

Bergama'da milattan önce 4. yüzyılda yapılan Asklepion Sağlık Merkezi 9 yüzyıl hizmet vermiştir. Buraya hamileler ile ölüme yakın hastalar dışında herkes başvurabilirmiş. Girişinde de "Ölüm giremez" yazarmış. Tıbbın simgesi birbirine dolanmış yılanlar burada taş üzerine işlenmiştir.

Dünyaca ünlü Galenos, İzmirli bir hekim ve eczacıdır. MS 130 yılında doğan Galenos'un Roma İmparatorluk hekimi olarak görev yaptığı dönemde, İmparator Marcus Aeurelius ona, üzerinde "Hekimlerin İmparatoru" yazılı bir madalyon armağan etmiştir. Galenos, 70 yaşında Bergama'da öldüğünde tıp ve eczacılığa ilişkin birçok yeni tedavi yöntemi ve buluşu ardında bırakmıştır.

Agamemnon Kaplıcaları'nın da tıp tarihinde önemli bir yeri vardır. Bugün

Balçova Termal Tesisleri'nin bulunduğu bölge, Troya kentine saldıran Miken Kralı Agamemnon'dan ismini almıştır. Bir efsaneye göre; Kral Agamemnon'un kızının vücudunu yaralar sarmış. Kral, hastalığın kendi ordusuna bulaşmaması için kızını ılıcanın bulunduğu yere zincirle bağlayarak ölüme terk etmiş. Hasta kız buradaki kaplıcanın suyundan içip, çamurları vücuduna sürünce, 21 gün sonra iyileşmiş. Bir başka efsaneye göre ise, Troya Savaşı'nın ardından Bergama yöresindeki Anadolu'lu kavimlerle çarpışan Agamemnon yaralı ve hasta askerlerini bir kahinin önerisi üzerine bu ılıcalara getirmiş böylece şifa bulmalarını sağlamış. Büyük İskender'in ordularından bir bölümünün de yaralarının tedavi edildiği kaplıca bölgesine, zamanla hamamlar, kapalı hücreler, mikroptan arınma yapıları, çamur ve su havuzları yapılmıştır.

Osmanlı döneminde tüm azınlıkların kendi hastaneleri olmasına karşın, Osmanlı vatandaşı Müslüman Türklerin hizmet alabileceği bir hastane yoktu. Liman ve ticaret kenti İzmir'de kolera, veba, sıtma gibi salgın hastalıklar kol geziyordu. Ayrıca hacılar kutsal topraklardan bu bulaşıcı hastalıkları da beraberlerinde getiriyorlardı.

Kendi vatandaşlarını korumak isteyen yabancı devletler ve azınlıklar; 1670'de Hollanda Hastanesi, 1710'da Sen Antuan Hastanesi , 1748'de Rum Hastanesi (St.Haralambo) , 1749'da Fransız Hastanesi (Alsancak Devlet Hastanesi), 1801'de Ermeni Hastanesi , 1831'de St. Rock Veba hastanesi (Etnoğrafya Müzesi), 1843'de Millet-i Museviye Hastanesi (Karataş) , 1850'de İngiliz Hastanesi, 1882'de İskoç Hastanesi'ni açmışlardı. Osmanlı ülkesinde Müslüman Türklerin hastanesinin olmaması üzücüydü. Osmanlı vatandaşlarının yabancılara ait hastanelerde yatarak tedavi görmesi için hastanenin bağlı olduğu konsolosluktan izin alınması gerekiyordu. Bu izin alındıktan sonra ise yüklü bir hastane faturasıyla karşı karşıya kalınabileceğinden, sıradan vatandaşların bu hizmetten faydalanması olası değildi. Bu İzmir'in ileri gelenleri için utanılası bir durumdu. Bir hastane yapımı için çareler aramışlardı.

4 Ekim 1853-30 Mart 1856 tarihleri arasındaki Osmanlı-Rus savaşında Osmanlının müttefiklerinden biri de İngiltere'ydi. İngilizler bu savaş süresince yaralı askerlerinin bakımını İstanbul ve İzmir'de yapmışlar, ölenleri de şimdi hastane olan araziye gömmüşlerdi. Bu sebepten bu bölge "İngiliz Mezarlığı" adını almıştı. İngilizler cenazelerini ülkelerine götürünce, mezarlık boş kalmıştı. O zamanlar terk

edilmiş mezarlıklarda bir tekke yapılırsa mezarlık arazisi tekkenin malı olduğundan; kurnaz bir adam da bu yolla burayı ele geçirmeye niyetliydi. İngiliz Konsolosu ise; Vezir Emin Muhlis Paşa'ya müracaat etmiş, eğer bir hastane yaparlarsa bu araziyi verebileceklerini söylemişti. Emin Muhlis Paşa da İstanbul'a giderek devletten yardım istemişti. Söylendiğine göre; "Altınları koymak için ne getirdiğini" sormaları üzerine, paşa da fesini çıkarmış, silme altınla doldurmalarını istemişti.

1851'de taş ve ahşaptan iki katlı olarak yapılan ilk hastane binası, İzmir halkının da maddi katkılarıyla inşa edilmişti. Bu binanın genişletilmesi sırasında da halkın altın dişlerini satıp buraya bağışladığı söylenmektedir. Büyük bir bahçesi ve yüksek zatlara mahsus bir de köşkü vardı. Hastane 60 yataklı olarak hizmete başlamış, Emin Muhlis Paşa bir de hastane nizamnamesi hazırlatarak " İzmir Gureba-i Müslimin Hastanesi" adını almasını sağlamıştı. Bu ismi bugünün Türkçesine çevirirsek "Garip ve Kimsesiz Müslümanların Hastanesi" anlamı çıkmaktadır.

1903'de hastanenin ilk eczacılarından biri Eczacıbaşı İlaç şirketini kuran Süleyman Ferit Eczacıbaşı idi. Bugün heykeli hastane karşısındaki minik parkta bulunan Eczacıbaşı, o günkü anılarını şöyle dile getirmişti; " Ninem şifalı otlardan ev ilaçları yapmakta başarılıydı. Çocukluğumda İzmir'deki hastanelerin hepsi yabancılarındı. Osmanlı'nın İzmir'de ilk hastanesi "Gureba-i Müslümin", yani "Kimsesiz İslamlar" adını taşıyordu. Hastanenin adı bile yalnızca İzmir'in değil tüm devletin içinde bulunduğu durumu anlatmaya yeterliydi. "Türk" diyemiyor, "İslam" diyebiliyorduk. Kavrayabildiğimiz en önemli gerçek ise İslam'ın mutlak yoksul ve garip olacağıydı. Hazin bir tabloydu bu. "Gureba" "garip kimsesiz ve dayanıksız" anlamına geliyordu. Demek ki devlet o günlerde kendi halkının özelliğini bu tanımla belirtiyordu. Gerçekte sağlık kuruluşları açısından 1900'lerde yalnızca İzmir'de değil, bütün ülkede bu benimsenen ada uygun acı koşullar egemenliğini sürdürüyordu. İzmir'de Rumların, Ermenilerin, Musevilerin, Levantenlerin, bu arada Alman ve Amerikalıların hiç birinin adında bu tür bir garibanlık damgası yoktu. Bu sıfat içinde bulunduğumuz kötü durumu yüzümüze vurarak onurumuzu rahatsız ediyordu."

Hastanenin gelirleri arasında, padişahın her yıl hastaneye verdiği 44 lira 98 kuruş 84 para, hanlarda tartılan meyve, saman kantariyesinden alınan vergiler ve bağışlarla, hastaneye ait emlak gelirleri yer almaktaydı. Hastanede oluşturulan imbikhane ile saf su ve gül suyu elde edilmekte ve bunların satılmasıyla hastaneye ayda 35 lira gelir elde edilmekteydi. Hastane kadrosundaki iki mezarcının gömdüğü ölülere karşılık olarak belediyeden para alınmaktaydı. Ayrıca; Yemiş Çarşısı hamallığından alınan para, Ali Paşa meydan hasılatı, hastanede tedavi edilen mahkumlara karşılık Mal Sandığından alınan paralar da hastanenin gelirleri arasındaydı. Hastaneye bağlı mülklerden vergi alınmayacağına dair Şurayı Devlet kararı da mevcuttu. Hastanenin bir başka geliri de eczanesi ile kan, balgam, idrar gibi tahlillerin yapılabildiği bakteriyolojihanesi idi. Bodrum katında camla ayrılmış iki oda kahvehane olarak kullanılır, gelir getirmesi için hastalara çay ve kahve satılırdı. Her gün öğleden sonraları meyve ve çerez satanların girmesi yasak değildi.

5'i doktor, 4'ü halktan toplam dokuz kişiden oluşan bir idare heyeti tarafından yönetilen hastane, 1914 yılında özel idareye devredilerek, ismi "Memleket Hastanesi" olarak değiştirilmişti. Yakın zamana kadar atölye olarak kullanılmış olan alt bölümler o günün otoparkları olan at ahırlarıydı. Doktorlar yan sokaktaki kapıdan girerek, atlarını buraya bağlarlardı. Personel düzenli maaş alamadıkları için çoğu zaman gelire haciz koyarlardı. 1914 yılında Osmanlı lirasının değeri altına endeksliydi. 6,615 gram altın 1 liraydı. Orta dereceli bir

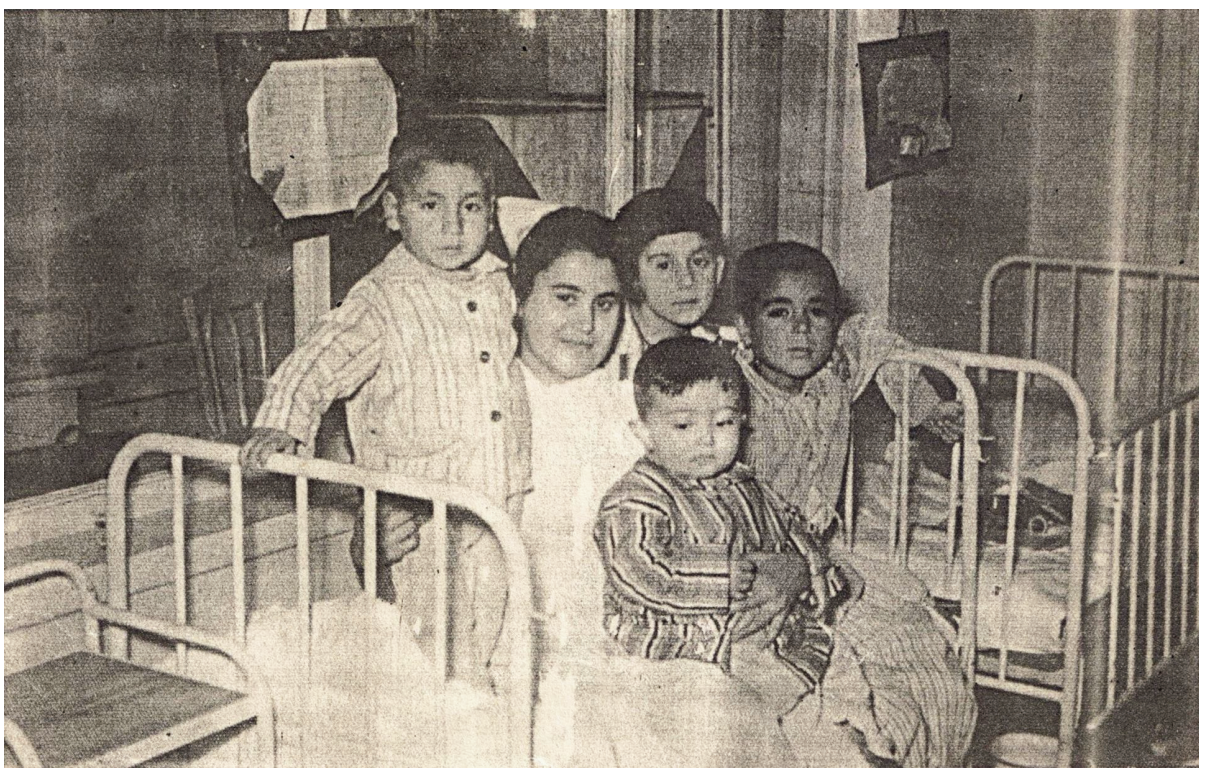

memurun geçinmesine yetecek olan aylık 235 kuruştu. Sertabib Dr.Mustafa Bey'in Salepçioğlu hanı kirasından aldığı maaşı ise 1350 kuruştu. Bu gün Alsancak semtindeki "Mustafa Bey" mahallesi ismini bu cefakar doktordan almaktadır. Dr. Behçet Uz Belediye Reisi döneminde Kültür Mahallesi'nde Dr.Mustafa Bey adına bir heykel diktirmiş ve adını o caddeye vermiştir.

Aslından zamanla çok şey kaybetmiş olsa da; hastane binası işlemeli yüksek tavanları, zemindeki tarihi taşları, iki yana açılan ağır tahta kapıları ve altın yaldızlı süslemeleriyle tarihi filmlerin de mekanı hale gelmiştir. Özellikle eczanesinin ağaç işçiliği görülmeye değerdir. Fakat eczane raflarında bulunan tarihi malzemeler yerlerinde değildir. Atatürk Eğitim Hastanesi 'ne taşınma sırasında birçok tarihi malzeme yok olsa da; bir kısmı korunarak, sergilenmiştir. Atatürk Eğitim Hastanesindeki sergi ise; tarihi malzemelerin bir araya getirilmesinden oluşan bir korunaktır. Belki de Atatürk Eğitim Hastanesinde'ki tarihi emanetleri de geri alınarak Guraba-i Müslimin Hastanesinin tarihi dokusu içersinde, gerçek yerlerinde sergilenmesi daha uygun olacaktır.

Bu hastanede kendi veya bir yakını tedavi olmamış olan var mıdır? Burası sakladığı hatıralar ve İzmir'in sağlık tarihine katkıları nedeniyle korunup, kollanmayı hak etmektedir. 160 yıldan fazla bir zamandır İzmir'in depremlerine ve nemine dirençle karşı koymaktadır. Yaklaşık 120 yaşındaki "Vali Konağı", 2.Abdülhamit'in tahta çıkışının 25. yılı için 1901'de yapılan "Saat Kulesi", 18.yüzyılda klasik Osmanlı mimarisi tarzında inşa edilmiş olan firüze çinilerle süslü "Yalı Camisi" ve 1912'de kurulan "Milli Kütüphane" ile İzmir Milli Kütüphane'ye kaynak sağlamak için 1926 yılında hizmete açılan "Elhamra Tiyatrosu" Konak semtindeki hastane ile tarihsel bir bütünlük oluşturmaktadırlar.

Osmanlı en zor dönemlerinden birini yaşarken, borç batağında çırpınırken, fakir hastalara elini uzatmakta çekince göstermemişti. İnsanlık tarihinin 5000

yıllık izlerini taşıyan "Urla Karantina Adası" diğer adıyla "Hastane Adası" veya bugünkü Urla Devlet Hastanesi'nin ilk harcı 1884 yılında konulmuştu.

Emraz-ı Zühreviye (Zührevi hastalıklar) hastanesi yapılmasına 1906 yılında başlanmış, 1908 yılında hizmete açılmıştı. Bugün İzmir Belediyesi'nin bünyesinde olan bu hastaneye ise İzmir'e çok emek vermiş olan Belediye Başkanı Eşref Paşa' nın adı verilerek, 1913 yılında "Eşrefpaşa Hastanesi" adını almıştı.

Bulaşıcı hastalıkların tecrit edildiği, 10 yataklı barakalarda çalışmaya başlayan "Göğüs Hastalıkları Hastanesi" ise 1910 yılında kurulmuştu.

Türkiye Cumhuriyetinin kurulduğu ilk günlerinden itibaren İzmir'de doktor sayısında, hastane ve diğer sağlık kuruluşlarının sayısında büyük bir ilerleme sağlanmıştır. Yurt dışından gelen hastalara bile hizmet sağlanabilmektedir. İzmir'de yaklaşık 4 bin 919 doktor görev yapar, tüm Türkiye'de 2011'de toplam hastane sayısı 1453 iken, İzmir sıralamada 3. olmuştur.

Küresel baskılar sonucu kamunun sağlık ve eğitim gibi sektörlerden çekilerek yerini özel sektöre bırakması isteği doğrultusunda ülkemizdeki 1453 hastanenin 503'ü özel hastanedir. Bu sayı hızla artmaktadır. İzmir Valiliği'nin 22 Mayıs 2012 tarih ve 43940 sayılı yazısı ile "Dr. Ekrem Hayri Üstündağ Kadın Hastalıkları ve Doğum Hastanesi'ne başvuran hasta sayısında azalma yaşandığı, Sağlıkta Uygulama Tebliği üzerinden elde ettiği gelirlerin ise giderleri karşılayamaz düzeye düştüğü" belirtilmektedir. Sağlık alanının piyasaya açılması, öncelikle "Sağlık" tanımının değişmesi demektir. Serbest piyasa şartları sağlık hizmetini bir hak olmaktan çıkarmakta; "Sağlık", parası olanın, ancak parasının yettiği kadar satın alabileceği bir mala dönüşmektedir.

Bu nedenle de parasal kaygılar öne sürülerek İzmir'in simgeleri ata yadigarı sağlık kuruluşlarının kapılarına kilit vurulmaya çalışıldığını görmekteyiz. Bugün, "Guraba-i Müslimin Hastanesi" artık bir ofise ve yakında kapatılabilecek birkaç göstermelik polikliniğe dönüştürülmüştür. Yukarıda ismini saydığımız diğer hastaneler de aynı kötü kaderle karşı karşıyadır.

Hastaneler kar zarar hesabı yapılarak işletilmemesi gereken, devletin temel işlevi olan halka temel sağlık hizmeti sunan, tarih boyunca kutsal olarak nitelendirilmiş yerlerdir. Benzer örneklerinin tüm dünyada olduğu gibi; Osmanlı dönemi İzmir hastanelerinin başta "Guraba-i Müslimin Hastanesi" olmak üzere büro veya otel olarak değil de, hem bir müze, hem de hastane olarak İzmir'e hizmet etmesi, İzmir tarihi ve İzmirliler için büyük bir kazanım sağlayacaktır.

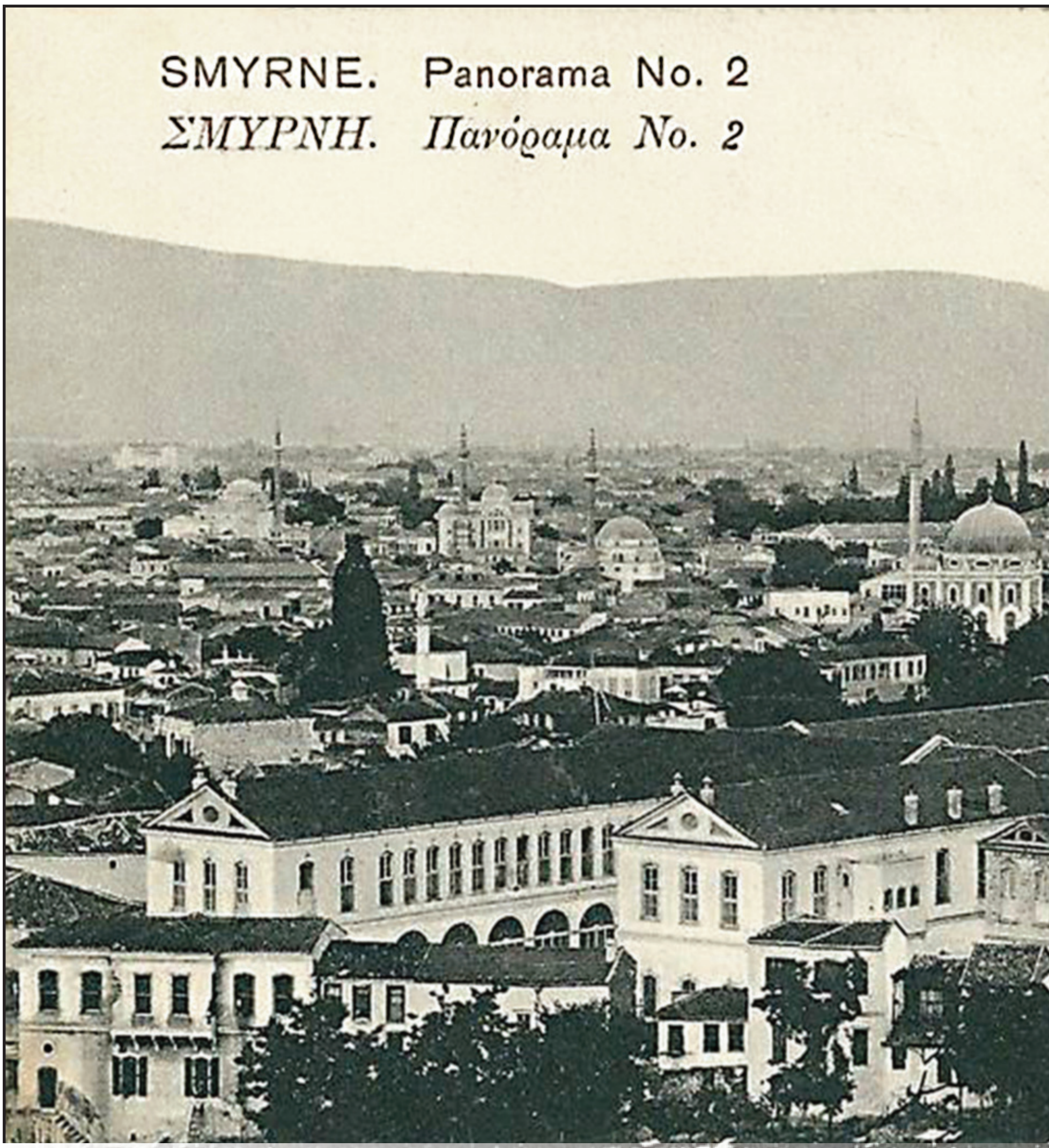

1851 yılında yapılan ve parasal kaygılar öne sürülerek İzmir'in simgeleri ata yadigarı sağlık kuruluşlarının kapılarına kilit vurulmaya çalışıldığını görmekteyiz. Bugün, "Guraba-i Müslimin Hastanesi" artık bir ofise ve yakında kapatılabilecek birkaç göstermelik polikliniğe dönüştürülmüştür.

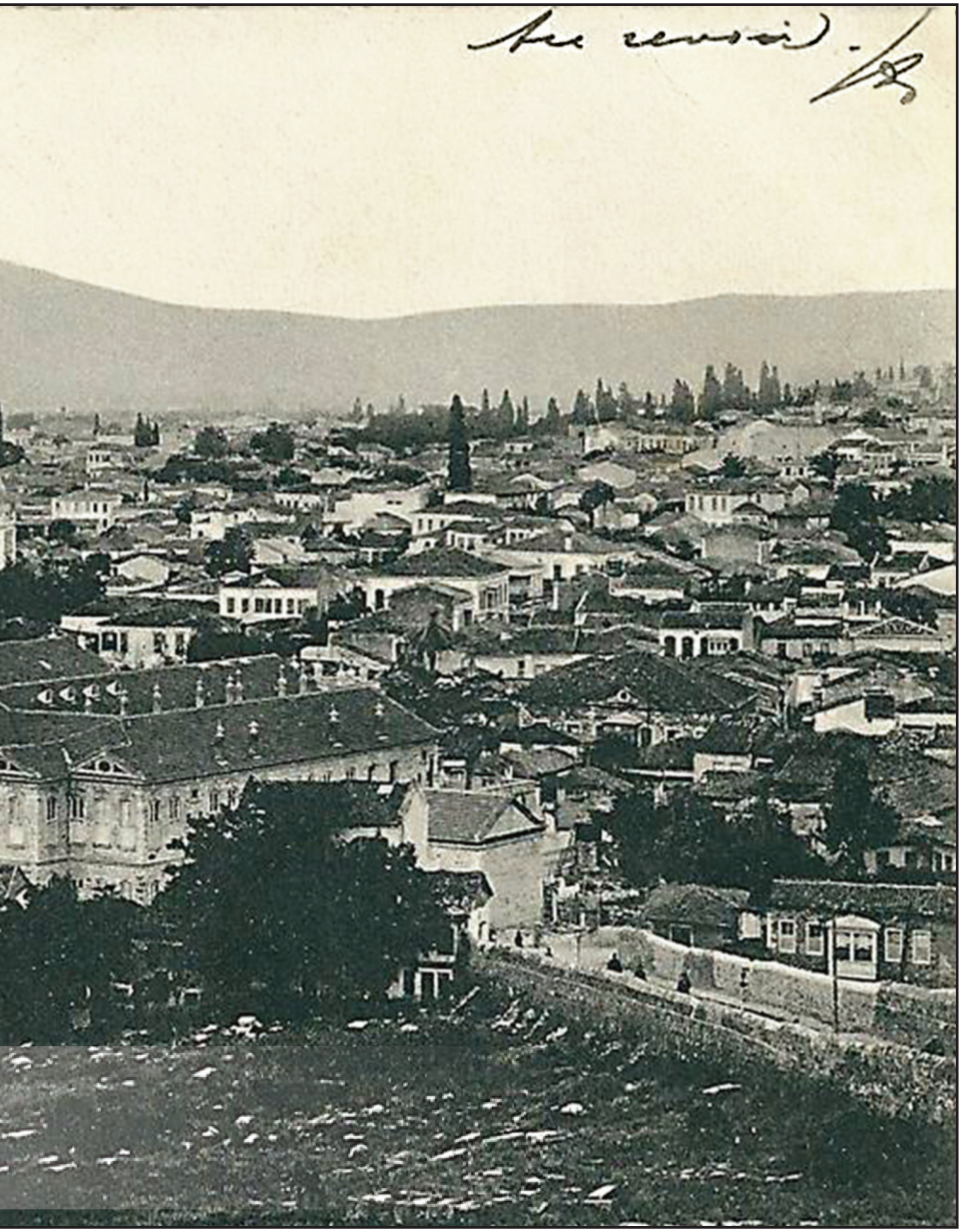

Yerel gazeteler İtilaf Kuvvetleri donanmasına ait bazı gemilerin körfezdeki faaliyetine geniş yer veriyor İzmir'in bombalanacağını iddia ediyorlardı.

İzmir'e Havadan Bombalar Yağdı

Tufan ATAKİŞİ

5 Mart Cuma günü şafak vakti iç körfezde konuşlanan Euryalus, Triumph ve Swiftsure zırhlıları Yenikale ve Paleo tabyaları, Abdullah Ağa Çiftliği, Urla ve Şakran'ı bombalamaya başladı.

1914 yılında Alman Kayzer Deniz Kuvvetleri'nin Akdeniz görevini yürüten koramiral Wilhelm Souchon komutası altındaki SMS Goeben ve SMS Breslau Magdeburg Sınıfı hafif kruvazörleri Akdeniz'de seyir halindeydi. Bu filonun görevi olası bir savaş halinde Cezayir'den Fransız sömürge askerlerini taşıyan gemilerini engellemekti.

Afrika sahillerine yakın bir konumda olan Souchon'a 3 Ağustos 1914'de Almanya'nın Fransa'ya savaş açtığı mesajı geldi. Üstlerinden bir an önce Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti İstanbul'a gitme emri almasına rağmen Afrika sahillerini bombalama hedefine çok yakın olan Souchon, ilk önce bu hedefini gerekleştirmek için şafak vakti Bône ve Philippeville limanlarını bombardımana tuttu. Daha sonra kömür almak için Messina limanına doğru yola çıktı. Yolda Indomitable ve Indefatigable isimli İngiliz savaş kruvazörleri ile karşılaşan Souchon, İngiltere'nin daha Almanya'ya savaş açmamış olmasını bildiği için hızla uzaklaşmaya çalıştı.

Vali Rahmi

Almanya'nın Belçika'yı işgal etmesinden sonra 3 Ağustos akşamı İngiltere Almanya'ya savaş

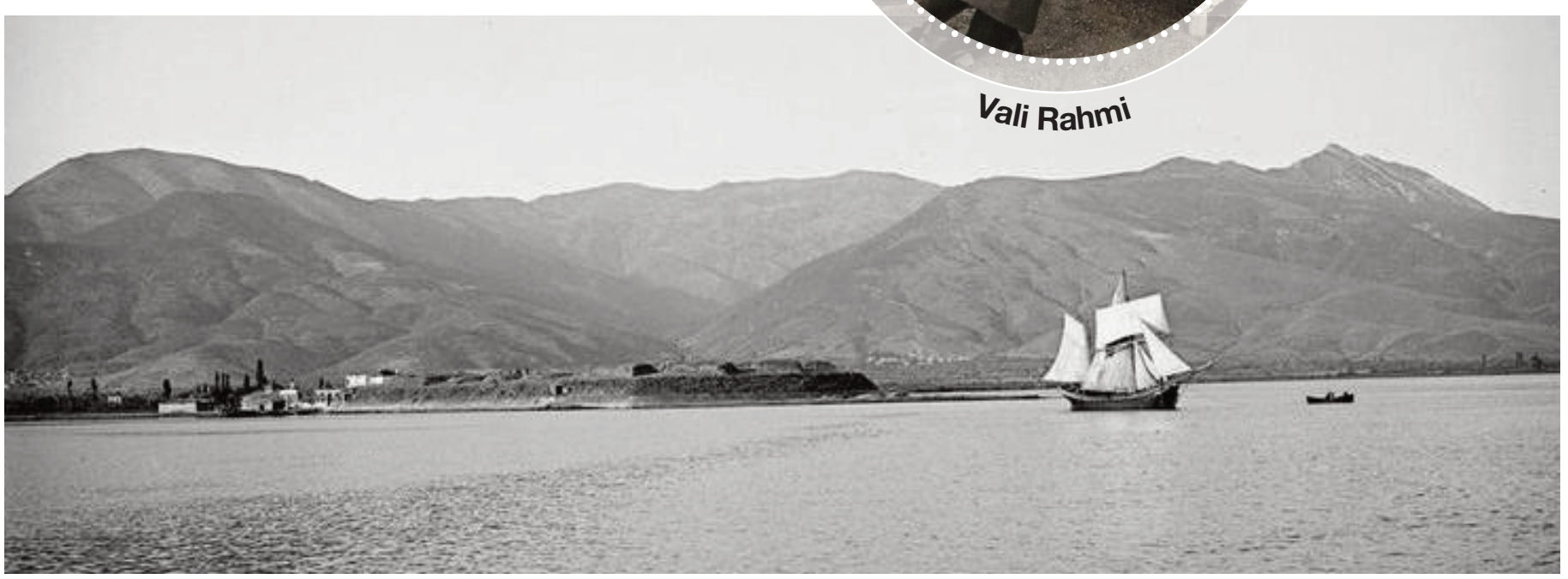

Yenikale

açtı. Bu arada Souchon arkasında kendini takip eden İngiliz savaş kruvazörleri olmasına rağmen, Goeben ve Breslau Sicilya'nın Messina limanına 4 Ağustos gece yarısı ulaştı. Burada kömür ikmali yapan gemiler, Osmanlı'nın halen savaşa girmemiş olması nedeniyle sığınmak için Çanakkale'ye doğru yola çıktı. Peşlerinde İngiliz kruvazörleri olmasına rağmen zor şartlar altında da olsa 10 Ağustos öğleden sonra Çanakkale Boğazı'na ulaştı. "Başkumandan Vekili Enver" imzalı şifreli telgrafla iletilen "Almanya Hükümeti'nin Goeben ve Breslau isimindeki sefain-i harbiyesinin (savaş gemilerinin) düşmanla muharebeye tutuşmuş olmaları muhtemeldir. Sefain-i mezkure (adı geçen gemiler) boğaza iltica ederlerse duhullerine (girişlerine) müsaade ve kabul ediniz " Talimatıyla Marmara'yı geçip 11 Ağustos'ta İstanbul Boğazı'na demir attılar.

Bu olay Rusya, Fransa ve özellikle de İngiltere'nin sert protestolarına neden oldu. Osmanlı Hükümeti; söz konusu iki geminin, İngilizlere parası peşin olarak ödendiği halde gasp edilerek teslim edilmeyen iki gemi yerine 500.000 altın liraya Almanlardan satın alındığını ve isimlerinin Yavuz ve Midilli olarak değiştirilerek Osmanlı Donanması'na dahil edildiği açıkladı. 16 Ağustos'ta gemilere Osmanlı Bayrağı çekildi. Alman personel ise fes giydi. Gemilerin komutanı Amiral Souchon, bu olaydan 45 gün sonra, 26 Eylül 1914 tarihinde Osmanlı Donanması Komutanlığı'na getirildi.

Yavuz ve Midilli daha sonra Karadeniz'e açılarak 29 Ekim'de Çarlık Rusyası'na karşı ilk operasyonu olan Sivastopol limanını bombaladığında Osmanlı İmparatorluğu henüz müttefik devletlerle savaşa girmemişti. Rusya, bombardımana tepki olarak 1 Kasım'da Osmanlı Devleti'ne savaş ilan ederek Osmanlı'nın I. Dünya Savaşı'na katılmasına sebep oldu.

Amiral Pierse

5-6 Aralık'ta Yavuz ve Midilli asker nakliye hatlarını korudu, 10 Aralık'ta ise Yavuz Batum'u bombaladı. Yavuz, 28 Ocak ve 7 Şubat'ta iki kez İstanbul

HMS Euryalus

Boğazından çıkarak Rus donanması ile çatışmaya girdi ve Midilli ve Hamidiye kruvazörlerine kaçması için yardım etti.

Başta İngiltere olmak üzere müttefik devletler bu çatışmalardan giderek rahatsız olmaya başladılar ve misilleme kararı aldılar.

Osmanlıya misilleme İzmir bombalanarak yapıldı.

Amiral Richard Peirses 2 Mart'ta Mısır açıklarındayken aldığı talimat üzerine komutasındaki İngiliz gemilerinin rotasını Ege'ye çevirdi. Akdeniz ve Adriyatik'in güneyinde herhangi düşman unsuruna rastlamadan İzmir Körfezi önlerine geldi. Körfezin girişi iç-dış olmak üzere iki hat halinde mayın tarlası ve Yenikale ve Paleo tabyaları (istihkamları) tarafından korunuyordu. Amiral Sir Richard Pierse'nin amacı bu tabyaları etkisiz hale getirip İzmir'i abluka altına almak ve Alman gemilerinin İzmir'i üs olarak kullanmasını engellemekti. Bu arada yerel gazeteler de itilaf kuvvetleri donanmasına ait bazı gemilerin körfezdeki faaliyetine geniş yer veriyor İzmir bombalanacağını iddia ediyorlardı. Savaş gemileri iç körfeze girerken dretnot "Triumph" ve "Swiftsure", bir deniz uçağı taşıyıcı ve mayın arama-tarama gemileri, kruvazör "Euryalus"'a eşlik ediyordu. (1)

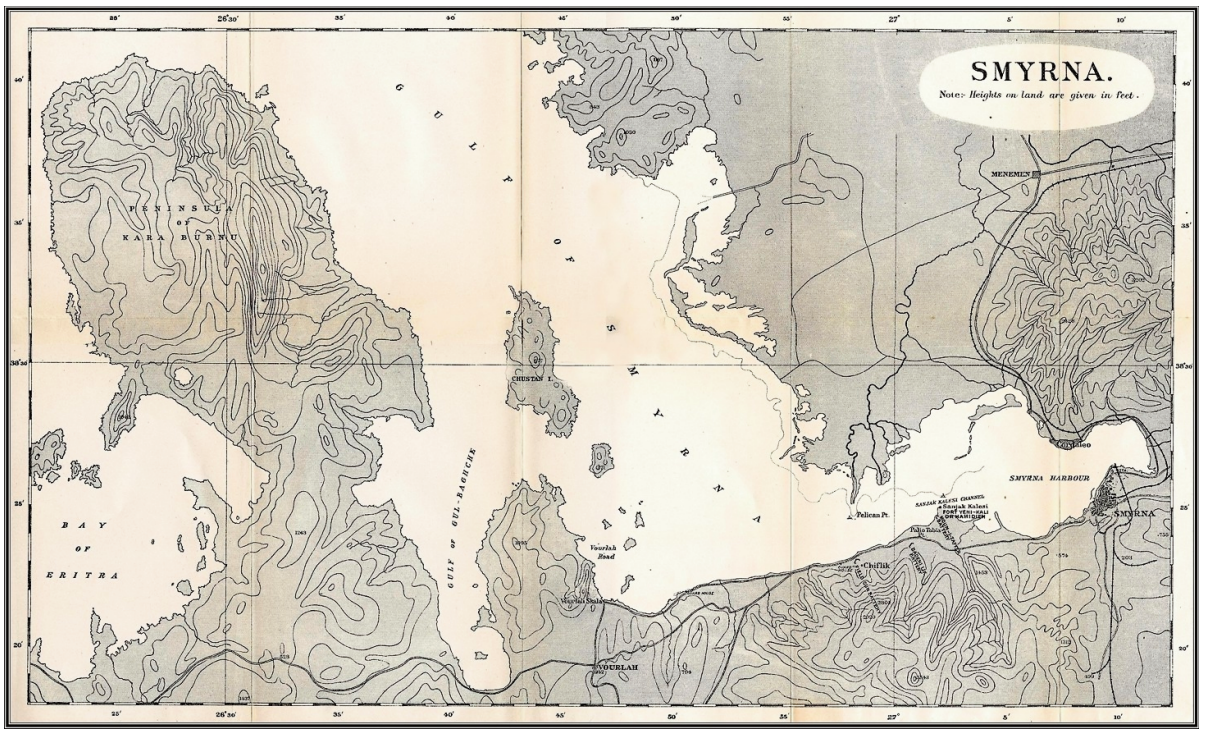

1915 Yılı İzmir

Ressam Zeno Diemmer

5 Mart Cuma günü şafak vakti iç körfezde konuşlanan Euryalus, Triumph ve Swiftsure zırhlıları Yenikale ve Paleo tabyaları, Abdullah Ağa Çiftliği, Urla ve Şakran'ı bombalamaya başladı. Bu saldırıya Paleo ve Yenikale bataryalarından da şiddetle karşılık verildi. İngiliz gemilerinin ve Osmanlı bataryalarının karşılıklı top atışları öğleden sonra da devam etti.

İzmir'de yayınlanan Ahenk gazetesinin 6 Mart'taki haberinde dört zırhlı ve beş küçük gemiden -ki onlar da mayın tarama gemileriydi- oluşan İngiliz ve Fransız filosu ikinci bir ağır bombardımanın yaptığı yazıyordu.

7 Mart Pazar günü zırhlıların korumasında mayın tarama gemileri döşenen mayınları temizleyip gemiler için yol açılması girişiminde bulunuldu. Ancak 285 borda sayılı Okino gemisi mayına çarparak battı. Paleo Tabyasından açılan ateşle Triumph isabet aldı ve geri çekilmek zorunda kaldı. Mayın

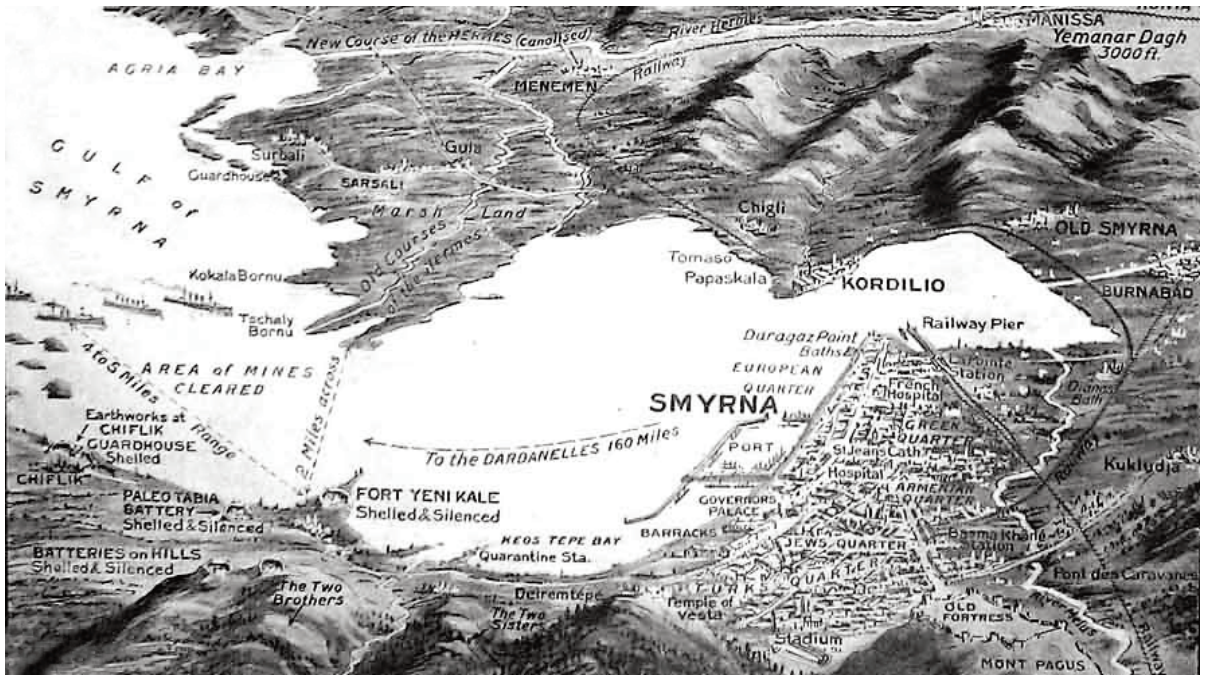

Körfez

temizleme işine gece devam edilmek istenilse de Yenikale ışıldakları bu işi engelledi. Savaş gemileri mayınlar tam manasıyla temizlenmediği için fazla yaklaşamıyor ancak tabyaları bombalamaya devam ediyorlardı.

8 Mart'ta kuşatmaya katılan Rus kruvazörü Askold, uzun menzilli toplarıyla Urla'yı mermi yağmuruna tuttu. Bu arada uçak taşıyıcı bir geminin (HMS Ben-My-Chree veya HMS Aenne Rickmers) suya indirdiği deniz uçağının kent üzerinde keşif yapmasının yanı sıra pilotun İzmir'in muhtelif yerlerine boyu bir feeti geçmeyen bombalar atması kentte büyük gerginlik yarattı. Vali Evrenoszade Rahmi Bey İngilizlerin kentin korunaksız yerlerini bombalamasına karşılık İzmir'deki yabancı ülke vatandaşlarını tutuklayarak rehin alacağı ve bombalanan yerlere götüreceği şeklinde blöf yaptığı basında yer alıyordu. Bombardımanın devam etmesi halinde kentteki bütün yabancıların öldürüleceği dedikodusu kabul edilemez olarak görülse de uçakların havadan gelişigüzel bombardımanı kesilmiş, böylece İzmirliler rahatlamışlardı. İşin ilginç yanı ise dehşet içinde yaşanan bu bombardımanı bazı İzmirlilerin yüksek yerlerden ve kıyıdan seyretmeleriydi.

9 ve 10 Mart günleri de karşılıklı top atışı ile devam etti. Keşif uçağı attığı bombalar yüzünden Yenikale tabyasında yangın çıktı. Bu arada iki-üç gemi Yenikale açıklarında Türkler tarafından özellikle batırılarak iç körfeze giriş yolu iyice daraltılarak deniz trafiği iyice kontrol altına alındı.

HMS Triumph

Yenikale ve Paleo tabyalarının başarılı savunması nedeniyle İzmir kuşatmasından hiç bir sonuç alamayan Amiral Richard Pierse'ye 15 Mart'ta Mısıra dönme emri verildi.

Böylece, Yenikale ve Paleo tabyaları etkisiz hale getirilemediği gibi İzmir'i abluka altına alınamamıştı. Zaten daha sonra Alman gemileri de İzmir'i üs olarak kullanmadı.

İzmir Konsolosu Alfred Van Der Zee'nin Danimarka Kraliyet Dışişleri Bakanlığı'na 12 Mart 1915 tarihinde gönderdiği mesajda yaşanan bombardımanı özetle şöyle anlatıyor:

5 Mart Cuma günü Amiral Pierce'in komuta ettiği İngiliz üç savaş kruvazörü, dört torpido bot, beş mayın temizleme gemisinden oluşan filo saat 13.30 sularında Voúrla (Urla) açıklarından girişi yaparak Yenikale (Sancak Kale)'ye ateş açmıştır.

6 Mart Cumartesi günü ise sabah 08.00'de tekrar ateş açılmış ve isabet alan Sancak Kale top bataryalarının yanı sıra Kilizman & George köyü civarında yangın çıkmış bölgeye Jandarma gönderilmiştir.

7 Mart Pazar günü bombardıman 10.30'da başladı ve saat 13.30'da durdu. Mayın gemileri denizaltındaki mayınlarını temizleme çalışmalarına başladı.

8 Mart Pazartesi Sancak Kale'yi hedef alan ve 10.20'de başlayan bombardıman saat 12.20'ye kadar devam etti. Bu arada kaleden gemilerin üzerine doğru yoğun bir ateşle karşılık verildi.

9 Mart Salı Amerikan Başkonsolosu George Horton Amiral Peirse ile görüşmeye gemiye gitti. Dolayısıyla doğal olarak ateşkes oldu.Onların gemiden ayrılmasıyla saat 15.00 te bombardıman tekrar başladı, 04.00'e kadar devam etti.

Asırlık çınara saygı duruşu veya geçmişe ağıt:

Alsancak'ın Sakini: Altay

Mazlum VESEK

AKP ve muhafazakar sermayenin spor alanında Anadolu'da bir canlılığa yol açtığını söyleyebiliriz. Tabii 3 İstanbul takımının hegemonyası altında ne denli başarılı olduklarını söylemek güç. İzmir'de bunun izleri 12 yıldır görülmedi. Çünkü bizim ülkemizde hep birlik ve beraberlik nutukları atılsa da her devirde bir kutuplaşma ve kamplaşma yaşanmıştır. İzmir, zaten 80'lerden, yani Özal iktidarlarından beri liman şehri olmanın getirdiği avantajlarla pekişen ticaret kenti unvanını kaybetmişti. Haliyle başta Altay olmak üzere, diğer İzmir kulüpleri de bundan etkilendi.

-Orhan Bey, kitabın içeriğiyle ilgili konuşmadan önce, Altay'ın 100. yılı ile ilgili bir sorum olacak. 2014 yılı sporun çınarlarından olan Altay'ın asrı devirdiği yıl. Biz İzmir'de kulübün 100. yılı ile ilgili hareketliliğe rastlamıyoruz. Bu durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Her şeyden önce şunu önemle belirtmek isterim. Bu ligde doğru düzgün bir gelir kaynağı olmadığı ve sportif başarı 100. yılda da gelmediği için camiada bir bezginlik var. 100. yıl etkinliklerinde görkemli diyebileceğimiz tek şey kuruluş yıl dönümünde taraftarın büyük yürüyüşüdür. Onun dışında dişe dokunur bir şey yok. Yani sadece taraftar görevini yaptı. Bunun dışında yönetim 2010 yılında hazırlanmış Altay'la ilgili bir yüksek lisans tezini Altay Tarihi kitabı olarak bastı. 100. yıl öyküsü, 100. yıl fotoğrafı gibi kulüp tarafından düzenlenen bazı yarışmalar oldu. Bir taraftar grubu kendi web sitesinde taraftarların Altay'la ilgili anılarını derledi. Kulüp, İzmir Belediyesi nezdinde Altaylı futbolcu heykeli yapılması ve Alsancak'ta bir meydanın Altay Meydanı olarak adlandırılması için girişimlerde bulundu. PTT 100. yıl için hatıra pulları bastırdı. Bunlar elbette camiayı harekete geçirecek ve heyecanlandıracak projeler değil. Son derece mütevazi ve naif kaldı. Ancak bu sadece 100. yıla özgü değil. Aşağı yukarı 10 küsur yıldır taraftarlarda ve camiada bir bezginlik var.

-Kitapta yazılı kaynakları ve sözlü derlemeleri kaynak olarak kullandığınızı görüyorum. Kitabı hazırlarken radyo kayıtlarından yararlandınız mı

ve önemli bulduğunuz maçları tekrar izlediniz mi?

Maalesef bizde arşivcilik bazı Avrupa ülkelerinde ve Amerika'da olduğu gibi kolay erişilebilir ve halka açık durumda değil. Ayrıca TRT'ye gidecek zamanım da yoktu. Geçenlerde BBC ile ilgili bir haber çıktı medyada. Arşivlerinde bulunan birçok şeyi halka açık hale getirmişler. Oturduğunuz yerden birçok şeye online erişebiliyorsunuz. Bizim daha aşacak çok yolumuz var.

-Altay'ın tarihi üzerinden yaptığımız okumada, İzmir futbolunun Rum- Yunan futbol tarihi ile epeyce iç içe olduğunu görüyoruz. Ancak, başta milli lig olmak üzere, Yunanistan'ın Türkiye'den daha ileri bir noktada olduğunu da sizin notlarınızdan okuyoruz. Tarihsel olarak benzer zorlukları yaşamış iki Ege kıyısı ülkesinin futbol alanında farklı bir gelişim seyrini nasıl yorumlamalıyız?

Resmi tarihin dışına çıktığımızda bunu sadece spor ve futbol alanında değil birçok alanda da fark edebiliriz. Altay'ın 1930'da çıktığı Atina seyahatinde futbolcuların ve gazetecilerin izlenimlerini okumak ilginç ipuçları sunar. Keza Falih Rıfkı Atay'dan da bir anekdot aktarmak isterim. Milli Mücadele'den önce bulunduğu bir Yunan adasını Falih Rıfkı, adeta Avrupa ülkelerindeki modern kır hayatının prototipi olarak gösterir ve "biz neden böyle değiliz" diye hayıflanır, adanın diğer tarafında bulunan Müslüman köylerindeki ilkelliğe ve geri kalmışlığa işaret eder. Ancak yine de şu unutulmamalı: Türkiye, Osmanlı İmparatorluğu'ndan arta kalmış Müslüman nüfusun sığınacağı son limandı. Müslüman olmaları dışında bir ortak noktaları yoktu ve uzak-yakın coğrafyanın değişik yerlerinden buraya gelmişlerdi. Büyük kurucu Kemal Paşa'nın bir ulus devlet kurma projesinde her şeye sıfırdan başlanacaktı ve ümmet düşüncesine sahip kullardan ziyade modern ulus devletin bireyleri yaratılmalıydı. Yunanistan az ama öz nüfusu, görece daha rafine ve batılı düşünceye açık insanlarıyla daha şanslı görünüyordu. Elbette din faktörünü de unutmamalıyız. Bir tarafta imparatorlukta Müslümanlar'dan önce spor yapmaya çalışan ve gündelik hayatın tamamına yakınını çekip çeviren, esnaflık, bankacılık yapan, zanaatla uğraşan, kırsalda atölye/mesken şemasında manüfaktür üretim düzeyine gelmiş Hıristiyanlar, diğer tarafta da yüzyıllar boyu askerlik, memurluk ve yöneticilik dışında bir şey yapmamış çoğunluğu köylü bir nüfus ve futbol oynamanın caiz olup olmadığını tartışan Müslüman kanaat önderleri var. Bir buçuk milyon Ermeni nüfusu eritmişsiniz, mübadeleyle de Rumlar'ı göndermişsiniz, ne olması bekleniyordu ki?

-Kitapta, Altay'ın milliyetçilik ve Kemalizm üzerine kurulmuş bir kulüp olduğunu belirttikten sonra, 1950 DP iktidarı ve 1960, 1980 darbeleri ile güncellenen Kemalizm'in Altay'da belirgin bir şekilde ön plana çıktığını yazıyorsunuz. Sosyalizm ve işçi hareketleri açısından da epey zengin bir geçmişi olan İzmir'de (ve Türkiye'de) Altay, bu toplumsal hareketlenmeden nasıl etkilenmiştir?

1950'yi karşı devrim değil Kemalizm'in revizyonu, 1960'ı ortodoks Kemalistlerin atağı, 1971 ve 1980 darbelerini de ABD desteğiyle Kemalizm'in tekrar revizyonu olarak görüyorum. Kemalist bir cila çekilmiş olmasına karşın ülkedeki sol uyanış 1971'de ve 1980'de ABD'nin müdahale etmesine yol açtı. Sanıyorum eğer vazgeçmediyse Prof. Yalçın Küçük'ün de bu konuda benzer tezleri var. Kemalizm'le solun kol kola girdiğini günümüzde de görmek mümkün.

Altay, bilindiği gibi İttihat ve Terakki'nin etkisiyle kuruldu ve sonraki yıllarda Kemalist politikalarla uyum içinde modern Türk sporcusunu yaratma gayesiyle faaliyet gösterdi. Ancak Kemal Paşa'nın söylediği gibi zeki, çevik, ahlaklı Türk sporcusunun memleket genelinde ne ölçüde yaratıldığına da bakmak gerek. Altay, şehrin görece elit ve yangından fazla zarar görmemiş bir semtinde ve milli mücadele içinde yetişmiş batılı düşünceye sahip kurucuları sayesinde bu mirasa en çok sahip çıkmış kulüptü ve İzmir'de tartışılmaz bir şekilde sportif başarıları sayesinde en önde yer alıyordu. 1960 ve 70'lerdeki sol hareketler elbette bir kısım taraftarları etkilemişti. Kişisel tarihimden bir örnek vermek gerekiyorsa, 1970'lerin

sonunda lisede öğrenci olaylarına karınca kararınca katılıyordum ve yanımdakiler arasında Altay taraftarları da vardı. O yıllarda bulunduğum çevrede İGD ve Halkın Kurtuluşu rekabeti vardı gençler arasında. İdeolojik açıdan elimize sol tandanslı ne geçerse okuyorduk ama bir taraftan da en üstte dokunulmaz ve eleştirilemez olarak Kemal Paşa ve Milli Mücadele miti duruyordu. O arkadaşlarımın şimdi hala bir kısmı tribündeler ve elli yaş civarındalar. Solculuk artık geride kalmış, kendilerini laikliğin bekçisi olarak tanımlıyorlar. Genç taraftarlarımızla da konuşuyorum, internetten izliyorum. Büyük bir kısmı şehrin genel havasına uygun olarak sol ulusalcı ve solun sloganlarına sahip çıkıyorlar. Ama yakın tarihimizdeki bir takım olaylara, örneğin 1915, Dersim, Kürt sorunu gibi konulara yaklaşım konusunda muhafazakarlardan daha farklı düşündüklerini söylemek güç. Modernizm ve sekülerizm konusunda kendileriyle paralel düşünsem bile bu durum beni ürkütüyor kimi zaman. Bazen şöyle düşünüyorum: Otuz beş, kırk senedir fazla değişen bir şey yok aslında.

-2002'de AKP'nin iktidara geçmesiyle, Sivasspor, Manisaspor gibi Anadolu sermayesinin (ve tabii ki muhafazakarlığın) güçlü olduğu kentlerin kulüpleri ön plana çıktı. Bursaspor'un şampiyonluğunu da buna eklemek gerekir. Bütün bunları neo-liberal ideolojinin kendini spor alanında inşası olarak kabul edecek olursak, Altay (ve diğer İzmir kulüpleri) AKP'nin bu ideolojik kuşatması ortasında nasıl bir değişim geçirmiştir?

AKP ve muhafazakar sermayenin spor alanında Anadolu'da bir canlılığa yol açtığını söyleyebiliriz. Tabii üç İstanbul takımının hegemonyası altında ne denli başarılı olduklarını söylemek güç. İzmir'de bunun izleri 12 yıldır görülmedi. Çünkü bizim ülkemizde hep birlik ve beraberlik nutukları atılsa da her devirde bir kutuplaşma ve kamplaşma yaşanmıştır. İzmir, zaten 80'lerden, yani Özal iktidarlarından beri liman şehri olmanın getirdiği avantajlarla pekişen ticaret kenti unvanını kaybetmişti. Haliyle başta Altay olmak üzere, diğer İzmir kulüpleri de bundan etkilendi. 2002 yılından itibaren de Anadolu'daki muhafazakar baskıdan kaçan insanların sığındığı büyük bir köy haline geldi İzmir. Kent sakinleri de kıstırılmışlığın getirdiği çaresizlikten bir başka çıkmaz sokak olan ulusalcılığa ve 1930 model nasyonal sosyalist fikirlere bel bağladı. Böyle bir yerde sporun gelişmesinden söz edebilir misiniz? Ancak yetiştirip yetiştirip başka şehirlere sporcu ihraç edersiniz. AKP'yi destekleyen iş çevrelerinin de, partinin İzmir bölgesindeki yerel seçimlerde başarı kazanamaması nedeniyle kulüplerde ön plana çıkamadıklarını ve kendilerini geride tuttuklarını görebiliriz.

-Yine, AKP iktidarı ile bağlantılı olarak son 12 yılda sadece Bucaspor'un süper ligde mücadele vermesine değinmişsiniz. Son 12 yıldaki bu istisnai durum, İzmir'de asırlık geçmişi olan Altay gibi kulüplere nasıl yansımıştır? Daha açık bir ifadeyle, Bucaspor'un bir sezonluk varlığı Altay gibi kulüplerde başarı konusunda bir moral (ya da kıskançlık karışımı bir çaba) olarak yansımamış mıdır?

Başarı konusunda bir moral getirmediğini söyleyebiliriz. En azından "onlar böyle yapıyor, biz neden yapamıyoruz" türünden bir arayışa girilmedi. Sonu gelmez kıskançlıkların ve ezeli rekabet adı altında tahrip ediciliğin sona ermesi için hiç bir şey yapılmadı. Kentte sinerji kalmamış ki… Bir kaçış mekanı olmuş İzmir, bir emekli kenti. Geçmiş başarılarıyla övünen, yerel takım taraftarı olmanın nostaljiyle eş değer tutulduğu, çoğu insanın üç İstanbul takımını desteklediği bir garip şehre sahibiz. AKP'ye karşı yapılan on iki senelik muhalefet bile futbol alanında bir hırs yaratmamış. Eski yıllarda olduğu gibi birbirimizi yemeye devam etmişiz. Fakat şu unutulmasın, sportif başarı gelmedikçe İzmir futbolunda tüm olup bitenler, Türkiye'nin diğer alt liglerindeki vakalar gibi haber değeri olmayacak bir hale bürünüyor ulusal medyada. Makro gözlemlerim dışında diğer kulüpler için bir şey söylemem uygun olmaz ama Altay'da Bucaspor'un bir yıllık süper ligin tecrübesinin moral bir etki yarattığını söylemek güç.

-Kitabın adına dönecek olursak; Altay, Alsancak'ın sakinidir; bunu hem semtin yerleşiği hem taraftarı az olan bir kulüp olarak anlıyorum. Diğer yandan ulusal ve uluslararası başarılar kazanmış bir takımın hali hazırda vasatlığı olarak da ele aldığımı belirtmeliyim. Siz, Altay'ın geleceği konusunda umutlu musunuz? Yakın vadede bir çıkış yolu görüyor musunuz?

Altay, Alsancak semtinde yoğundur ama bir zamanlar elde ettiği sportif başarılar sayesinde tek başına tüm İzmir'in takımıydı. Evet,seyircisi azdır diğerlerine göre ama seveni çoktur. Bornova, Gaziemir, Altındağ, Çamdibi gibi semtlerde özetle tüm İzmir'de Altay taraftarı vardır. Ama siz üst liglerden düşüp diğerleriyle aynı düzeye gelirseniz, zamanla şehirde semt aidiyeti önem kazanır ve şehir sakinleri için Altay'ın bir değeri kalmaz, diğer kulüplere yönelirler. Ağzınızla ne kadar kuş tutsanız, ne kadar hamasete sarılıp Altay'ın diğerlerinden farklı olduğunu ve Türk milliyetçiliğinin kaynaklarından biri olduğunu söyleseniz bile sportif başarı gelmedikçe bu kent sakinleri için somut bir şey ifade etmez. Aksi olsaydı İnkılap Tarihi Enstitüleri bugün Amerika'daki MIT Enstitüsünün düzeyine gelirdi. Lafla peynir gemisi yürümüyor, 30'lu yıllarda değiliz.

Elbette medyanın sürekli üç İstanbul takımını öne çıkarması sonucu maalesef son yıllarda salon ve televizyon taraftarları İzmir'de de çoğaldı. Bunlar hayatlarında tribüne gelmemiş, uzak şehirlerin kulüplerine sevdalı kişiler. Siz Altay'ın, Göztepe'nin, KSK'nin başarısızlığı ile tribünde kahrolursunuz, onlar dev ekran televizyonlarda maç seyrederler. Kendi şehirlerinde ne olup bittiği umurlarında olmayan zavallı bireyler haline gelmişlerdir. Tabii bu duruma sebep olan etmenler arasında, 1930'lardan beri başımıza bela olan merkeziyetçilik, herkesi bir kalıba uydurma sevdası ve farklılıklara karşı uygulanan kahredici şiddet de vardır. Sen 100 yıldır ülkedeki tüm etnik ve dini farklılıkları ezmişsin ne bekliyordun ki? İnsanlar da gider koyun gibi üç İstanbul takımı tutar, güce tapar. Fakat yine de her şeye karşın şunu söyleyeyim: 1993 yılında Altay sahaya "Uğur Mumcu ölmedi" gibi bir pankartla çıkabilmiştir. Alçaklara, barbarlığa ve egemenlere karşı böylesine onurlu bir duruş göstermek bizim övüncümüzdür.

Umuda gelince… Umut fakirin ekmeğidir diyorlardı değil mi?..

-Siz aynı zamanda sıkı bir Altay taraftarısınız. Altay sizin aidiyetlerinizden biri. Kitapta Altay taraftarlarına özel bir bölüm de ayırmışsınız. Altay taraftarı başarıya endeksli bir taraftar mıdır? Yoksa asırlık tarihin her döneminde müptelası olan bir kulüp müdür?

Bu konuda istatistik tutmak ya da kestirme bir cevap vermek mümkün değil. Başarısızlık karşısında küsen de var, inatla her iç saha maçına ya da deplasmana giden taraftar da var. Ben sağlığım elverdiği ölçüde tribünde yer almaya devam edeceğim. (*Alsancak'ın Sakini Altay, Orhan Berent, İletişim Yayınları, 296 sayfa)*

Bugün gelinen noktada Tarık Vardar, Ürkmez'deki Elif Açık hava Sinemasını inatla sürdürüyor.

Son "Açık havacı"

Bir zamanlar, açık hava sinemaları, ortak eğlence alanlarımızdı ve adeta bir numaraydı. Zenginle fakirin aynı parayı vererek yanyana film izledikleri bu mekanlar artık yok. Hepsinin üzerine beton binalar yükseldi. İzmir'de 200'ü aşkın açık hava sineması vardı. Şimdi Türkiye'de üç açık hava sineması var. Biri Antalya'da, biri Çeşme'de, bir diğeri de Ürkmez'de. Ürkmez'deki Elif Açık hava Sineması'nı işleten 55 yıllık sinemacı Tarık Vardar, bunu inat ve aşkla sürdürmekten son derece mutlu. İnsanların özlemine ortak olmak, ona yetiyor da artıyor bile...

Tayfur GÖÇMENOĞLU

Açık hava sinemalarının İzmir'de en az kapalılar kadar bir geçmişi var. Ancak Cumhuriyet öncesi ile ilgili örnekleri hakkında bilgilere ulaşamıyoruz.

Mahalleler arasında uygun geniş sahaların olması, özellikle yaz akşamlarının bunaltıcı sıcağı nedeniyle eve kapanmak istemeyenlerin sığınacakları birer mekandı açık hava sinemaları.

Burada da zenginle orta halliyi yanyana aynı filmi izlerken görmek mümkün olurdu. Kapalı sinemaların aksine açık hava sinemalarında sınıf farkı olmazdı. Yerler de numaralı değildi. İsteyen istediği yere otururdu. Böyle sinemalarda genelde ikinci ya da üçüncü vizyon filmler gösterilirdi. Sinemacı, gündüzden mahalle aralarını aracıyla dolaşarak mikrofonla gösterilecek filmin reklamını yapardı.

Akşamüstü, sinemanın beton zemini sulanır, ışıklar yakılır, peşpeşe müzik yayını yapılır, böylece müşteri çekilmeye çalışılırdı.

Açık hava sinemalarına ailece gitmek modaydı. Giderken evden ya birer minder alınır, ya da girişte kiralanırdı. Bir külah çekirdek ya da çiğdem almak da usüldendi. Sinemanın tahta sandalyeleri, moralyelerle birbirine tutturulur, yine genelde sıra aralarından geçmek kolay olmazdı.

Böyle sinemalarda gala geceleri düzenlemek de seyirci sayısını artırmak adına başvurulan önemli yöntemlerden biriydi.

Bu sinemalar, okulların kapandığı tarihlere yakın açılır, İzmir'de Yaz mevsimi uzun sürdüğü için 1 Ekim'e kadar açık kalırdı. Sinemasını 15 Ekim'e kadar açık tutanlar da olurdu.

Türk filmlerinin yoğun olarak çevrilmeye başlandığı 1950'li yıllardan itibaren bu tür sinema sayısının İzmir'de hızla arttığını görüyoruz. Özellikle Eşrefpaşa ve Kahramanlar yöreleri , açık hava sinemalarının çokça olduğu yerlerdi.

Eşrefpaşa'da ilk açılan açık hava sinemalarından biri de Sevgi adını taşıyordu. Senarist Bülent Oran'ın kardeşi Ural Oran'ın açtığı bu sinemayı Melek takip etti. Kulüp Sineması'nın sahipleri Fahri ve Baha Erol da Küçük Kulüp Sineması'nı açtılar. Lozan ve Küçük Lozan Sinemaları ise Mustafa Bey ve kardeşlerine, Ferah da Hüseyin Akalın ile Bülent Çamlıca'ya aitti.

Eşrefpaşa'da Hayat, en çok iş yapan sinemalardan biriydi. Keza Abdullah Çiçek'in çalıştırdığı Çiçek ve Mustafa

Tarık Vardar'ın Özdere'deki kızının adını verdiği Elif Sineması 50 seyirci kapasitesine sahip

Buca'daki Çamlık Sineması, İzmir'in son açık hava sinemalarından biriydi. Tarık Vardar, bu sinemayı da işletti.

Pehlivan'ın çalıştırdığı 1200 kişilik Ünal Sineması da yörenin meşhur mekanlarındandı. Fatma Girik'in Rabia adlı filminin gösterildiği Ünal Sinema-sı'nda bir gecede 385 kasa sade gazoz satıldığı hala sinema çevrelerinde konuşulur.

Eşrefpaşa Beştepeler'de Mustafa Fatih'in işlettiği Fatih, Haşim Engin'in işlettiği Engin, Mehtap, her gece seyirciyle dolar taşardı.

Ailece gidildiği için bu tür sinemalarda salon komedilerinin gösterilmesine itina edilirdi. Film seçimi, kapalı sinemalardakinden çok farklı tercihlere dayanılarak olurdu.

Bu sinemaların pek çoğunu ortak olarak çalıştıran Tarık Vardar, Mezarlıkbaşı'nda Hasan İmren'in çalıştırdığı İmren Sineması ile Hurşit Gönül'ün işlettiği Gönül Sinemalarını da hatırlatıyor. Keza Yeşilyurt'ta Hüseyin Bey'in işlettiği Gönül, Rıza Oran'ın işlettiği Hüsnü, Çiyan lakaplı Ahmet Akçiçek'in işlettiği Akçiçek ve Levent Öztepe'nin işlettiği Öztepe Sinemalarını da sayıyor.

Hatay semti , 1960'lı yılların ortalarından itibaren gelişmeye başladığı için burada pek fazla açık hava sineması olmadığı görülüyor. Orhan Beğendi'nin çalıştırdığı Levent ve Üçyol semtinde Kenan Bey'in çalıştırdığı Arzu Sinemaları ile Necmi Dirini ve Kemal Dinçer'in çalıştırdığı Kent ve Renkli sinemalarını buna örnek sayılabilir. Keza Halilrifatpaşa'da Hayat Minareci'nin çalıştırdığı İstanbul Sineması da yöre halkına uzun yıllar hizmet verdi.

Gaziemir'de şehir merkezindeki Şafak ve Zafer Sinemaları Hüseyin Akalın ile Bahri Akalın'a aitti. Karabağlar'da Altınordu'da malzemecilik de yapan Reşat Baba'ya ait Hayal Sinemaası , Nuri Bey'e ait Yeni Sinema, Mehmet Hürmet'e ait Hürmet Sineması, Hasan Bey'e ait Çamlık, Hilmi Biriketçi'ye ait Büyük, Bozyaka'da Tarık Meltem'e ait Meltem Sinemaları da İzmir'in bu anlamda ilk mekanları sayılır.

Küçükyalı semtinde Cevdet Güray Divan Sineması'nı, Niyazi Gözümoğlu (Yırtık Niyazi) da Pandora, Venüs ve Gözümoğlu Sinemalarını işletti. Gözümoğlu sineması'nın adı, daha sonra Göztepe olarak değişti.Güzelyalı'da Orhan Beğendi'ye ait Sahil ve Vadi Sinemaları, Üçkuyular'da şimdiki Maliye Meslek Lisesi'nin bulunduğu yerde Sunar Sineması vardı. Ballıkuyu'da Arnavut Muharrem Kale, Demokrat Parti'nin ve Adalet Partisi'nin ileri gelen isimlerinden Ali Kinsizer'in çalıştırdığı Yeşiltepe sinemaları da yöre halkının ilgi odağıydı.

Kestelli'de Doğan, İkiçeşmelik'te Kemal Deliorman'ın işlettiği Mumcu Sineması da ünlüydü. Kemal Deliorman, İhsan Tomaç yönetiminde Sevim Tuna ile çevirdiği , ünlü yıldızın ilk filmi "Kocamdan Ayıramazsın" da jön rolü oynamıştı. Bu semtte Hüseyin Gülbahar'a ait Gülbahar Sineması da vardı.

Tilkilik'te Hüseyin Bey'e ait Agora ve Hulki Yönt'e ait Atlas Sinemaları vardı. Hulki Yönt, işletmeciden kirala-

Elif Sineması'nın makinisti Tahir Akıllı, 35 yıldır bu meslekle ilgileniyor.

Tarık Vardar,"Gelecek program" afişinin önünde

dığı bir Hind filmine "satın aldım "diyerek sahip çıkmış, konu mahkemeye intikal edince de davayı kazanmıştı.

Yine bir politikacı olan Zeki Efeoğlu Efe Dayı, Niyazi Gözümoğlu Cem Sinemalarını işlettiler. Yeşildere'de Kadri Süner'e ait Süner, ayrıca Meydan, Kapılar'da "Samancı Adnan " lakaplı Adnan Soykent'e ait Işık (Kemer Köprüsü'nün hemen yanında), Demokrat Parti'nin ileri gelenlerinden Fahri ve Baha Erol'a ait Kulüp, keza milletvekili Aşkın Toktaş'a ait İlkadım, Kahramanlar'da; Fuar'ın Kahramanlar Kapısı'nın hemen karşısında Fehmi Düzovalılar'a ait Nur, Yaşar Kuyucuoğlu'na ait Hayat, Alsancak'ta Boks Hakemi Türkmen Büyüker'e ait Hastürk, Musevi asıllı Boaz Enfiyecioğlu'na ait Şölen, Hüseyin Buldanlıoğlu'na ait Ege ve Ses, Hüseyin Ünüvar'a ait Ünüvar, Namık Kemal Lisesi bahçesinde de Şevket Göçer'in işlettiği Güneş ve Dünya sinemaları vardı.

Tepecik'te Orhan Tanyalçın'ın işlettiği Büyük ve Ülkü, Sebahattin Albayrak'ın işlettiği Albayrak ve Mecit Savaşan'ın işlettiği Savaşan sinemaları da meşhurdu. Bu son ikisi beşer bin seyirci alacak kapasitedeydi. Keza Tepecik'te Zevk Sineması'nı Cemal Bey, Tepecik Göğüs Hastalıkları Hastanesi'nin yanındaki Alman Kulesi Sineması'nı Hasan Bey, İpek Sineması'nı da Hamit Gürsoy çalıştırmıştı. Hamit Gürsoy, Şükrü Asyalı'nın başrolünü oynadığı "Keloğlan" filminin de yapımcısıydı. Hilal'deki Birlik Sineması'nı da Hamdi Öznehir işletiyordu.

Gültepe'de Yusuf Özbek'e ait Özbek, Ahmet Gördüren'e ait Gördüren, Salih Burçoğlu'na ait Burç, Gürçeşme'de AP milletvekilliği de yapan Zeki Egeoğlu ile kardeşi Orhan Efeoğlu'nun çalıştırdıkları Efe, Yusuf ve Mustafa Usalan kardeşlerin çalıştırdıkları Üçler, Veli Sarıçam'ın çalıştırdığı Çamlık ve Sarıçam sinemaları da zikre değer.

Karataş semtinde 1950 yılında ilk kez açılan Asansör Sineması'nın ömrü çok kısa oldu. Hemen sonraki yıllarda Necmi Dirini Deniz Sineması'nı açtı. Kız Lisesi karşısında açılan Site Sineması da sonra kışlık oldu ve Tarık Vardar ile Mustafa Özgen tarafından işletildi.

Yazlık sinemalar, 1980'den sonra birer ikişer kapandı. İşgal ettikleri alanlara binalar dikildi. Halkın bu en önemli eğlencesi de tarih oldu.

Ancak bugün gelinen noktada Tarık Vardar, Ürkmez'deki Elif Açık hava Sinemasını inatla sürdürüyor. Kendine ait arazinin bir bölümünü restoran, diğer bölümünü butik bir açık hava sineması olarak yıllarca işleten Vardar, "Son açık havacı" olmaktan çok mutlu. İzmir Filmciler Derneği'nde üyelik, genel sekreterlik ve başkanlık yapan Vardar, Altın Portakal Festivali Onur Üyesi. En büyük arzusu da Hollywood'u görmek. Türkiye'nin biri Antalya'da, diğeri Çeşme'de iki açık hava sinemasından sonra üçüncüsünü işletmek, ona maddi hiç bir katkı sağlamıyor. Seferihisar Belediye Başkanı Tunç Soyer'in desteği ile yaz ayları boyunca gösterime sunduğu filmlere ilgi o kadar büyük ki, o;hep bu heyecanla yaşıyor ve minik sinemasının üzerine adeta titriyor.

Tarık Vardar, Ürkmez'deki Elif Sineması'nda.

İNÖNÜ EVİ MÜZESİ

Bu yazımda, İzmir'de bilinmeyen önemli bir müzeden bahsedeceğim. Bu müze, İsmet İnönü'nün 1884 yılında doğduğu dayısının evi. Bu yöre Arap Fırını bölgesine denk düşüyor.

İsmet İnönü "Hatıralar" adlı kitabında İzmir ve bu evdeki anıları hem kendi için hem de İzmirliler için çok önemli olacağı kanısındayım, İsmet Paşa, o günleri şöyle anlatır:

Ahmet Gürel: İTK Uşakizade Köşkü Md.

"Altı sene, askeri tahsilin yıl sonu tatillerini İzmir'de geçirdim. İzmir'e dayımın yanına gurbete gidiş, benim için bahtiyarlık ve açılıp, serpilme, fırsatı olmuştur. Değirmen Dağı'ndaki denize karşı küçük mütevazı ev, hala bana dünyanın en güzel köşkü gibi görünür. Dinlenirdim, gezerdim. Fransızca gazeteler okur, memleketimin dört köşesinde fevkalade bir olay varsa, onu öğrenir takip ederdim. Nihayet, gelecek sene dersleri için biraz hazırlanır, bazen dil dersi de alırdım. Küçük dayım doktordu, edebiyat meraklısıydı. Onunla beraber bulunmak da bana zevk verirdi. Bizim nesil, açık ve kapalı edebi eserlere ve hareketlere düşkündü. İstanbul'da ve İzmir'de yasak olan bütün edebi eserleri, taşbasması olarak köşe başlarından satın alırdık. İstediklerimizi, İstanbul'da Tünel başında satılan eski kitaplar arasında çok zaman bulurduk. İzmir, bu nedenle on üç ila yirmi iki yaşlarımda benim başlıca sevgilim olmuştur. On altı sene sonra büsbütün başka şartlar içinde İzmir'e girdiğim zaman, türlü duygularım, arasında sevgiliye kavuşmak heyecanı ayrıca yer alıyordu."

Ailenin büyüklerinin kaybından sonra, ev iki kız kardeşe geçmiştir. İzmir sembol Belediye Başkanı Dr. Behçet Uz tarafından, ev belediye adına satın alınmıştır. 1950 sonrasında bu ev, İzmir Belediyesi tarafından elden çıkarılmak istenince, İzmirli iş adamı Şerif Remzi Reyent tarafından satın alınarak, yeğeni Ayla Ökmen'e hediye edilmiştir. O da evi *"İnönü Vakfı*"na bağışlamıştır. Dönemin İzmir Belediye Başkanı Yüksel Çakmur tarafından ev onartılmış ve iç düzenlemesi yapılmıştır.

Ancak yapılan bu ilk onarımdan sonra, 1998 yılında, evde köklü bir restorasyona gereksinim duyulmuştur. O yıl, *"İnönü Evi Müzesi'ni Onarım Projesi",* Tarih Vakfı ile İzmir Röleve ve Anıtlar Müdürlüğü'nün birlikte yürüttüğü çalışmaları ile hazırlanmıştır. Ev, İzmir Valisi Kemal Nehrozoğlu'nun büyük çabasıyla ve İl Özel İdaresi'nin de maddi desteğiyle restore edilmiştir. İzmir Resim ve Heykel Müzesi Müdürü Heykeltıraş Cahit Koççoban ise büyük bir özveri ile iç mekân çalışmaları tamamlamıştır.

"İnönü Evi Müzesi", ilk defa 24 Temmuz 1999 günü ziyarete açılmıştır. Çevre yenileme çalışması yapılan sokağa, 9 Eylül 2000 tarihinde, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nce *"İnönü Sokağı"* adını verilmiştir.

Evde, İsmet İnönü'nün askeri kıyafetleriyle, yaşamına ait resmi evraklar ve aile fotoğrafları sergilenmektedir. 24 Temmuz 2014 tarihinden itibaren, İnönü Müze Evi, İnönü Vakfı'nca Konak Belediyesi'ne devredilmiştir.

İnönü Müze Evi ile de 1999 yılından beri rahmetli Erdal İnönü'nün istemi ile ilgileniyorum. "İnönü Evi Müzesi", 24 Temmuz 1999 tarihinde ilk kez seyre

PAR
LAUSANNE 24 JUILLET 1923

açılmıştır. O güne ait anı fotoğraflarını okurlarımızla paylaşıyorum. Mutfak, Özden Toker Hanımefendi'nin istemiyle tarafımdan düzenlenmiştir. Bakır koleksiyonum, bu müzede gerektiği yeri aldı.

24 Temmuz 2014 günü, saat 18.30'da ilk defa İnönü Sokağı sakinleriyle beraber anıldı. Törende yaptığım açılış konuşmamı şöyle bitirdim; *"91 yıldır esir değilsek, esir olmayacaksak, özgürsek bunu Türkiye'nin bağımsızlık anlaşması olarak da bilinen Lozan Antlaşması'na borçluyuz."*

Konak Belediye Başkanı Sema Pekdaş ise 8 aylık zorlu bir süreçten sonra noktalanan Lozan Barış Antlaşması'nın Türkiye Cumhuriyeti'nin doğum belgesi olduğunu dile getirdi. Antlaşmaya imza atan İsmet İnönü'yü anan Pekdaş, İnönü'nün sadece Milli Mücadelenin önemli komutanlarından biri olmadığını, aynı zamanda başarılı bir devlet adamı olduğunu da belirtti. İnönü'nün Türkiye'nin demokrasiye geçişinde önemli rolü bulunduğunu da belirten Pekdaş, *"Cumhuriyet'in doğum belgesinde imzası olan İsmet İnönü muhalefete geçmeyi göze alıyor ve bu ülkeye demokrasi gelsin diyor. 'Muhalefet varsa demokrasi vardır' diyor. Demokrasinin yaşaması için Cumhuriyet Halk Partisi çok bedeller ödüyor. Lozan'ın, demokrasiye geçişin mimarı olan İsmet İnönü'ye, CHP'nin kuruculararına, bu ülkeyi kuranlara bizim borcumuz var. Bu borcu iyi şekilde yerine getirelim"* diye konuştu. Törende ayrıca İsmet İnönü ve ailesinin fotoğraflarından oluşan sergisinin açılışı da yapıldı. Pekdaş sergiyi gezerek, anı defterini imzaladı.

Konak Belediye Başkanı Sn. Sema Pekdaş'a müzeyi gezdirdim, İnönü Vakfından gelen yeni fotoğraflarla müze çok güzel olmuştu. Sn. Pekdaş, müzeyi gezdikten sonra; *"hemşehrimiz İsmet Paşa'nın evi, İzmir'e yakışır hale gelecektir"* sözü beni çok mutlu etmiştir. İsmet İnönü'nün ölüm yıldönümü olan 25 Aralık 2014 tarihinde, İzmir'de O'nu hem panelle hem de *"İnönü Evi Müzesi"* nde anacağız.

"İnönü Evi Müzesi", 24 Temmuz 2014 tarihinden itibaren, Konak Belediyesince haftanın altı günü ziyarete açılmıştır. Şükranlarımla.

YAKUP ÇARDAK

Romanlar Kültür, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği Başkanı

Tarih boyunca ırkçılığın ve ayrımcılığın kurbanı olmuş ve çoğu zaman "Çingeneler" olarak tabir edilen Roman halkının renkli ve bir o kadar da zor olan hayatları..
Nazi Katliamı sırasında 500 bin Roman öldürüldü.
Sağ kalanlar yıllarca trajik travmalar yaşadılar.
Şimdi dernek çatısının altında mücadelelerini sürdürüyorlar.

Türkiye'nin resmi ilk Roman derneğini kurdu:

Bölücülük ve ayrımcılıktan ceza aldı.

Türkiye'de bugün sayıları 300'ü aşan Roman derneklerinin kurulmasının ardında Yakup Çardak'ın kahramanca girişimleri bulunuyor. 1994 yılında davullu zurnalı açılış yaparak Romanlar Kültürü Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği'nin ilk temelini atan Çardak, bölücülükten yedi ay hapis cezası aldı. Yılmadı; on yıllık sürecin ardından dernek Avrupa Uyum Yasaları çerçevesinde kuruldu ve sonrası çorap söküğü gibi geldi, bugün yüzlerce Roman derneği hizmet veriyor.

Işık TEOMAN
Fotoğraf: Reha ALAN

Kendilerini göçebe zanaatçıların torunları diye tanımlıyorlar. Yüzyıllardır göçüyorlar, itiliyorlar, kakılıyorlar, göçtükleri yerlerin hemen hepsinde tekrar tekrar göçe zorlanıyorlar. Her diyarda başka namları bulunduğunu söylüyorlar. Birinci ve İkinci Dünya Savaşları'nda zarar görüyorlar, Hitler döneminde eziyet ve ölümleri yaşıyorlar, varlıklarını sürdürebilmek için günübirlik işlerde çalışmak zorunda kalıyorlar. Çünkü kalıcı değiller. Ataları sepet, elek, maşa, kürek, ayakkabı boyacılığı ve kalaycılık gibi zanaatlar ile uğraşmış, ekmeğini kazanmış. İçlerinden çok sayıda sanatçı yetişmiş. Ünlü sanatçıların arkasındaki

orkestraların önemli bir bölümü bugün hala Roman müzisyenlerden oluşuyor.

Genellikle büyükşehirlerin çeperlerinde yerleşmeyi uygun görmüşler kendilerine. Aile grupları olarak yaşadıkları için birlik olamamışlar, örgütlenememişler. Ekonomik güçlükler bellerini bükmüş. Türkiye geneline bakıldığında ağırlıklı olarak Trakya'da ve ardından İzmir ve çevresinde yerleşik olarak yaşıyor ve çalışıyorlar. Günübirlik işlerin dışında meslek sahibi olanlar, resmi ve özel kurumlarda makamları bulunan Romanlar da var. Şimdi sözü uzatmadan gelelim kahramanımıza. Adı Yakup Çardak… O İzmir Bornova doğumlu bir Roman, dokuz kardeşin en büyüğü, anne ve babasının tütüncülük yaptığını söylüyor. Haklı da, o yıllarda Bornova'nın adı "Yeşil Bornova" idi. Tarım yapılırdı, meşhur "Bornova bamyası" nı bilmeyen yoktur. Yakup Çardak, tarlaların ve bahçelerin yerini çok katlı apartmanların aldığını anlatıyor. Öykümüzün konusu;

Türkiye'nin resmi ilk Roman Derneği'nin kurulması ve Yakup Çardak'ın başına gelenler…

Örgütlü halkı hiçbir kuvvet yenemez!..

Romanlar'ın yüzyıllardır çok çile çektiğini ve bir türlü bir araya gelemediğinden dert yanıyor Çardak, toplumsal konuların dile getirilemediğinden, sıkıntılarının yetkili organlara iletilemediğinden yakınıyor. Ve şuna inanıyor; bireysel olarak bir yere varmak mümkün değil. Örgütlü halkı hiçbir kuvvetin yenemeyeceğinin üstüne vurgu yapıyor Yakup Çardak ve bugün yüzlercesinin mücadelesini verdiği Roman Derneği'nin kurulması için ilk adımını atıyor. 1994 yılında yedi arkadaş bir kahvehane köşesinde dertleşmeye başlıyor; adres Karşıyaka -Örnekköy. Sorunlarını konuşuyorlar, tartışıyorlar ve çözümün dernekleşmekten geçeceğine karar veriyorlar. Hemen yola çıkıyorlar ama üzerinden tam iki yıl geçiyor ve 1996 yılında Romanlar Kültürü Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği kuruluyor.

Yakup Çardak kurucu başkan oluyor ve dernek yasal konuma geliyor. Derneğin açılışını Karşıyaka'da yapıyorlar, açılış törenine dönemin Karşıyaka Kaymakamı, Belediye Başkanı, bürokratlar sivil toplum örgütlerinin temsilcileri katılıyor. Müzisyenler geliyor, romanlara özgü renkli, eğlenceli, davullu zurnalı, görkemli bir açılıyor yapılıyor. Derneğin binası Karşıyaka Çarşısı'nda hizmete başlıyor. Dönemin Karşıyaka Kaymakamı bir de açılış konuşması yapıyor ve övgüler düzüyor, derneğin ilk kez Karşıyaka'da kurulmasından çok mutlu olduğunu dile getiriyor. O dönemde Roman Derneği'nin kurulmasından herkes çok mutlu. Gazeteciler röportaj yapmak için sıraya giriyor, haber üstüne haber yapılıyor. İzmirli gazeteciler derneğe sahip çıkıyor.

Derneğin açılışının üzerinden daha üç ay geçmiyor ki, İçişleri Bakanlığı'ndan bir yazı geliyor, yasalara uygun olmadığı belirtilerek kapatılmasına karar veriliyor. Bu da yetmiyormuş gibi derneğin bölücük ve ayrımcılık yaptığı öne sürülüyor ve başkan ile yönetim kurulu üyelerinin yargılanmalarına karar veriliyor. Ağır Ceza Mahkemesi'nde hakim karşısına çıkıyorlar, hakim insaflı çıkıyor, Başkan Yakup Çardak ve arkadaşları yedişer ay hapis cezası alıyor ve bu ceza da paraya çevriliyor. Kapatılmanın ardından dernek kurma sevdasından vazgeçmeyen Çardak ve arkadaşları, çeşitli isimler altında yeni yeni dernekler kuruyorlar, birbiri ardına kapanıyor ve yenileri açılıyor. Ama hala yasal bir dernek yok…

Selanik değil, göç Hindistan'dan başlamış

Aylar sonra derneğin yasallaşmasını sağlayacak olan Ege Üniversitesi sosyologlarından Suat Kolukırık çıkıyor karşılarına ve süreç başlıyor. Yakup Çardak, Romanlar üzerine araştırmalar yaptıklarını anlatıyor ve " Romanların Selanik'ten geldiği söyleniyordu bugüne kadar ama araştırmalarımızın sonucunda Türkiye'de yaşayan romanların yüzde 99'unun Hindistan'dan geldiğini öğrendik. Hatta derneğin adını Hindistan'dan Göç Edenler Derneği diye düşündük. Mahallelerde yaptığımız araştırmalarda sorduğumuz Roman vatandaşlarının hiçbirinin bu konuda bilgisi olmadığını gördük. Bu ismin topluma çağrışım yapmayacağına karar verdik. Bu koşuşturmaların arasında on yılı geride bıraktık. 2004 yılında derneği yasal zemine oturtmak için arayışlarımızı sürdürdüğümüz günlerde İzmir Emniyeti'nde bir arkadaş ile sohbet sırasında konu Roman Derneği'nden açıldı. O gün mutlu haberi o arkadaşımızdan aldık. Avrupa Uyum Yasaları derneğin kurulmasının önünü açıyordu ve biz bu müjde ile tekrar yola koyulduk" diye konuşuyor.

2004 yılının son haftalarında Roman Kültürü Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği'nin çatısını oluşturup 2005 yılında çalışmaları tamamlayan Yakup Çardak önlerinde artık hiçbir engel kalmadığını söylüyor. Yine derneğin ilk kurucu başkanı olan Çardak, 1996 ve 2005 yıllarında derneği kurduğunda Türkiye'de Roman derneklerinin bulunmadığını ve Roman kültürünün kimse tarafından bilinmediğini hatırlatıyor. Romanların birçoğunun hala köklerinin nereden geldiğini bilmediğini, okur yazar oranının çok düşük olduğunu ve bunların üstesinden gelebilmek için var güçleriyle çalıştıklarını dile getiren Çardak 2007 yılından sonra Türkiye'nin dört bir yanında pıtrak gibi Roman derneklerinin açılmaya başladığını belirtiyor. 1994 yılında zorluklar altında attıkları adımlarının semeresini görmekten büyük bir mutluluk ve gurur duyduğunu ifade eden Yakup Çardak Türkiye'de bugün 300'ün üzerinde Roman derneğinin faaliyet gösterdiğini söylüyor.

Ön yargılar kırılıyor

Roman Derneği'nin artık Avrupa Birliği ile ortak çalışmalar içine girdiğini ve Roman çocukların okumaları ve eğitimleri için fonlardan önemli miktarda paralar aktarıldığını anlatan Çardak şunları söylüyor: "Dernekleşmeden önce Romanlar ile ilgili ön yargılar vardı, aşağılanıyorduk. Örgütlendikten sonra Roman olmayan toplumumuz yavaş yavaş bizi aralarında kabul etmeye başladılar. Ardından Roman sanatçıların ortaya çıkması, onların başarıları, bizlere bakış açısını değiştirdi. Türkiye'de yaşayan Romanlar, azınlık değildir. Türkiye Cumhuriyeti'nin asıl unsurlarıyız. Roman toplumu Roman olmayan bireylere toplumları hiçbir zaman ön yargı içinde olmamıştır ve olmayacaktır. Birbirimizden farklı olmadığımızı düşünüyoruz. Eğitim ile ilgili 2007 yılında derneğimiz bünyesinde okuma yazma kursları açtık, çünkü eğitimsiz bir toplumduk. Konak Halk Eğitim Merkezi ile birilikte çalıştık. Okuma yazma bilmeyen arkadaşlarımızın ikinci kademe diploma almalarını sağladık. Bunun yanı sıra; ilkokul, ortaokul ve liseyi okuyamamış, bırakmak zorunda kalmış çocuklarımıza dışarıdan bitirme kursları açtık dernek bünyesinde. Birçok çocuğumuz bu derslerden başarılı olarak lise diplomalarını aldılar. 2007 yılında İstanbul Bilgi Üniversitesi ile işbirliği yaptık. Bu çalışma üniversitede okuyan Roman çocuklarına burs almamızı sağladı. 2007 yılında başlatılan bu çalışma hala dernek bünyesinde devam ediyor. Yararlanan çok sayıda değil, çok az sayıda okuyan var, onlar faydalandı. Diliyoruz üniversitede daha çok Roman çocuk okusun, önemli mevkilere gelsin, bizlere sahip çıksın. Başvuruları bekliyoruz. Sosyal çalışmalara aralıksız katılıyoruz. Gürçeşme Huzurevi'nde yaşayan yaşlı insanlarımıza dernek olarak müzik ziyafetleri ve buluşmaları yaptık. Onlar ile kaynaşmayı sağladık. Lösemi hastası olan ve Ege Üniversitesi'nde tedavi gören çocuklarımıza moral eğlenceleri düzenliyoruz. Yine toplu sünnetler, toplu nikahlar, binlerce çift imam nikahı ile yaşamaktan kurtuldu."

Roman milletvekili adayları

Türkiye'de dernekçiliğin kolay bir girişim olmadığına değinen Yakup Çardak, en büyük sıkıntının toplumsal sorunlarda yetkili organlardan destek alamadıklarını, ancak ilişkilerin sürekli iyileşmeye doğru gittini anlatıyor. Artık Romanlar'ın sözünün geçtiği kurumlarda yer alması için mücadele ettiklerini ifade eden Çardak;" Geçtiğimiz genel seçimlerde iki Roman arkadaşımız milletvekili adayı gösterildiler, ancak seçilemeyecek sırada oldukları için kazanamadılar. Şu anda TBMM çatısı altında bir tek bile Roman milletvekili bulunmuyor. Türkiye'de milyonu aşkın Roman vatandaşı yaşamasına karşın onları temsil eden bir kişi bile yok. Ne genelde ne de yerelde bir tek Roman vatandaşı kendilerini temsil edecek yetkili bir kişi dahi bulunmuyor. Hükümetler bugüne kadar Romanlar'ın sorunlarına pek el atmadılar. İşsizlik yaşıyorlar, konut ve barınma sorunu yaşıyorlar, eğitim sorunu yaşıyorlar. Hükümet müzisyenler için Çalışma Bakanlığı tarafından SSK'lı çalışanların emekliliği için geriye dönük haklar vereceğini açıkladı ancak ses çıkmadı" diyor. Son olarak, yönelttiğimiz," Gelecek planlarınız nelerdir?" sorusuna Yakup Çardak, " TBMM çatısı altında, hem de yerel yönetimlerde, Roman vatandaşlarımızın temsil edileceği günler yakındır" diye yanıt veriyor.

İzmir Körfezi'nde vapur çalıştırma geleneği 1884'de başladı.

Körfezde vapur keyfi

Tayfur GÖÇMENOĞLU

Bugün İzmir Körfezi'nde denizi kullanarak yeterince taşımacılık yapılabildiğini söylemek çok zor. Deniz ulaşımını nedense giderek terkeden bir toplum olduk. Oysa bundan 131 yıl önce o günün ilkel koşullarıyla Konak'tan Uzunada, Mordoğan ve Karaburun, Foça, Alaybey, Osmanzade, Donanmacı, Karşıyaka, Karataş, İslahhane, Göztepe, Abdullahağa Çiftliği, Kilizman ve Çeşme Ilıcası iskelelerine körfez vapuru çalışıyordu. 1926 yılında körfezde çalışan vapur sayısı 12 idi. Nüfusu 100 bini bulmayan bir kent için önemli bir rakamdı bu. Hamidiye vapurlarının İzmir-Karşıyaka arasındaki seferleriyle...Sonrasını merak ediyor musunuz?

Ondokuzuncu yüzyıl ortalarında Batı'nın en gözde kentlerinden biri olan İzmir, muhteşem körfeziyle bir yerleşim zenginliğini de birlikte yaşıyordu. Çeşme Ilıcası'ndan Karşıyaka'ya, Göztepe'den Urla'ya büyük bir interland zengin ecnebilerin devasa köşkleri, malikaneleri ve çiftlikleriyle donanmıştı. Bu insanların ulaşımını sağlamak üzere, körfezde 1882 yılı öncesine kadar pek çok İngiliz, Rus ve Yunan kumpanyası, hiçbir izne bağlı olmaksızın vapurlar işlettiler. Osmanlı Hükümeti, bu vapurların hiçbirinin karından pay almıyordu.

Ne olduysa 14 Kanun-i Sani (27 Ocak 1882) de oldu. 200'ü aşkın Karşıyakalı ki, bunların çoğu ecnebi zenginlerden oluşuyordu. İzmir kentinin bağlı olduğu Aydın Valiliği'ne bir dilekçe sundu. Bu dilekçe, aynı zamanda Padişah ve Sadaret Makamı'na da gönderilmiş sayılıyordu.

Dilekçede, İngiliz, Rus ve Yunan bandıralı vapurların kalitesizliğinden şikayet ediliyor ve kurulacak bir vapur şirketine ortak olunmaya hazır bulunulduğu belirtiliyordu. Dilekçe şöyle başlıyordu:

"Karşıyaka ve Göztepe halkının taşınması amacıyla bundan akdem bir ecnebi kumpanyası zuhur ederek bir takım mavna bozuntusu köhne vapurlar ile işletilmekte iseler de bunlar zaten şayan-ı itimat edilür şeyler olmadığından..."

Böylece sürüp giden dilekçede mevcut çalışan vapurların tehlike yaratmalarının önüne geçilmesi isteniyor ve bunun yanı sıra bir teklifte de bulunuluyordu. Dilekçenin bu bölümünde şu ifade yeri alıyordu:

"...ahalimizin kumpanya teşkiliyle terekkiyat-ı asriyeden hissedar-ı menfaat edilmek amacıyla'Ahali-i İzmir' namına beher hissesi birer lira itibarından bir şirket teşkiline teşebbüs edilmiş ve liman-ı mezkur dahilinde kain mahall-i malumada işlemeğe elverişli iki vapur daha sipariş edilmiştir..."

Böylece vapur işletilme imtiyaz hakkının kendilerine verilmesi isteniyordu.

Bu talep üzerine, pek çok kişi ve şirket, İzmir Körfezi'nde vapur işletilmesi imtiyazının kendilerine verilmesi amacıyla harekete geçti. Juli Kormeli ve

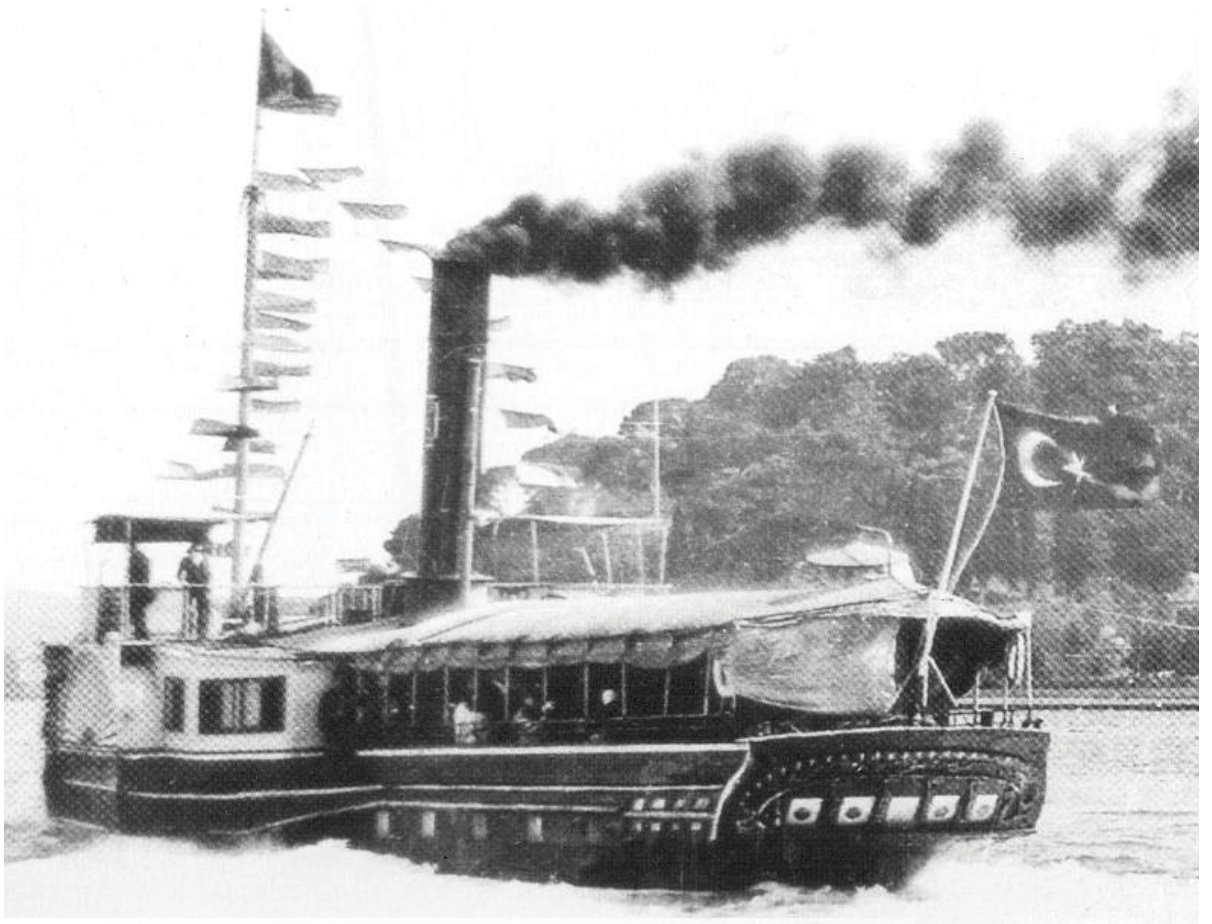

1930'lu yıllar. Bir körfez vapuru Karataş önlerinde.

Alsancak İskelesi..1950'li yıllar.

Şurekası Kumpanyası, Şarl Luzyanyan, Kadri ve Arif Beyler, Halim Ağa Kumpanyası, İzmir Belediyesi 1. ve 2. Belediye Daireleri, Arnavutoğlu Dimitri, Menekşelizade Mehmet Emin Efendi, Mehmet Arif, Mehmet Ragıp, M.Sıddık, Mehmet Celalettin, Kadri Bey, Zare Taktakyan, Uşakizade Sadık Bey, Yahya Hayati Efendi bunlar arasında öne geçen isimlerdi.

Resmi kuruluş olarak imtiyazın İzmir Belediyesi 1. ve 2.Belediye Daireleri'ne verilebileceği tahmin ediliyordu. Ancak Vilayet Makamı, 6 Mart 1298 (19 Mart 1882)de yapılan başvuruyu, mevcut kurumun sermayesi ve vapur işletme iktidarı olmaması sebebiyle reddetti.

Talepçilerden Uşakizade Sadık Bey, imtiyaz karşılığında yıllık gelirin yüzde 25'ini belediyeye vermeyi teklif etti. Diğerleri de benzer cazip tekliflerle ihaleyi almak için çaba sarfettiler. İçlerinde en donanımlısı ise Osmanlı Vapur Kumpanyası ortaklarından Zare Taktakyan'dı ve elinde pek çok vapur olduğu gibi iskelelerin yapımına da talip olmuştu.

Bu durum karşısında Aydın Vilayeti Meclisi 1298 (22 Aralık 1882) de bir gerçeğe dikkat çekerek bir anlamda Sadaret Makamı'nı uyarı niteliğindeydi. Mazbatada şu ifadeler yer alıyordu:

"İzmir'de liman ve körfezinde ecnebi bayrağı altında olarak yalnız Karlo Umbero'nun Rus vapuru işlemeye İngiliz ve Yunan bandırası altında dahi bir kaç vapur işletmekte olduğundan söz edilerek imtiyazın bir Osmanlı kumpanyasına verilmesü..."

Bunu fırsat bilen İzmirli tüccar Yahya Hayati Efendi, vapur işletmek için 18 Mart 1883'de donanımlı bir dilekçe ile başvuruda bulundu. Yahya Hayati Efendi, Körfez'deki vapur işletmesine talip olurken; Karşıyaka, Karataş, Göztepe, Yenikale (Şimdiki Sahilevleri), Abdullahağa Çiftliği, Kilizman, Urla, Karaburun, Çeşme Ilıcası ve Foça'da oturan ecnebilere hizmet için hem buralarda birer iskele kurmayı, hem de çalıştırdığı vapurlardan sağlayacağı gelirin yüzde 5'ini İzmir Mekteb-i Sultanisi'ne vermeyi teklif etti.

Teklif kabul edildi. Yahya Hayati Efendi, zamanla iskele sayısını ve vapur adedini artırdı, Atik(Eski)Foça, Cedit(Yeni)Foça, Alaybey, Osmanzade, Donanmacı, Karşıyaka, Karataş, İslahhane, Göztepe, Kilizman, Urla, Karaburun iskelelerini kurdu.

Gemiler, genelde Belçika ve İngiltere tersanelerinde inşa ediliyordu ve kömürle çalışıyordu. Ancak, gemiler kadar; onların kaptanları da ünlüydü. Çoğu Karadeniz kökenli olan Celil Kaptan, Arşid Kaptan, Sadullah Kaptan, en kötü hava şartlarına bile meydan okumalarıyla ünlenmişti. Nitekim; bu gemiler genelde kötü hava şartla-

1933 yılında Alsancak İskelesi, aynı zamanda bir kulüp olarak da hizmet veriyordu.

Guiffray'lar, işgal yıllarında körfez vapurlarına Rumca isimler koymak zorunda kaldılar.

rında çalışmıyor, zorluk yaratıyordu.

Yahya Hayati Efendi'nin iyi niyetli çabaları, Aydın Valiliği'nin dikkatinden kaçmadı. Valilik, faaliyetin bir şirket adı altında yürütülmesinden yanaydı. Bunun üzerine İstanbul'daki Şirket-i Hayriye'ye rakip olarak İzmir'de Şirket-i Hamidiye kuruldu. Kurucuları; Yahya Hayati Efendi'nin yanısıra Balyozzade Matyos, Karabet, İsayı İsayan, Arnabutoğlu Dimitri Efendiler, Urla tüccarlarından Eskinazi Erdit ve Kazancızade Mehket Efendi gibi isimlerden oluşuyordu. Bunların bir kısmı, daha önce; Körfez'de vapur çalıştırmak isteyen kişilerdi.

Şirket-i Hamidiye'nin kurulması, İzmir Körfezi'nde vapur çalıştırılmasının miladı sayılır. Şirket, herbiri 100-150 yolcu alan bu vapurların konforlu bir yolculuk sunması için elinden geleni yapıyordu. Deri koltuklar, sunulan hizmetler, standartların üzerindeydi. O yıllarda körfezde Karataş, Adliye, İstanbul, Terakki, Urla, Gülbahçe, Dikili, Osmaniye, Hürriyet ve Musavat isimli vapurlarla hizmet sunan şirket, öyle başarılı oldu ki, yönetim kurulu başkanı Padişah tarafından önemli bir makamla ödüllendirildi.

Kısa süre sonra gelişen şartlar sonucu Körfez'de vapur çalıştırma imtiyazı Sadık Uşakizade Bey'e verilir. Sadık Bey de kazancının önemli bölümünü devlet kurumlarına bağışlarken; 1910'lu yıllarda İzmir rıhtımının yapımını üstlenen Guiffray Ailesi, Sultan Abdülaziz'in talimatıyla Körfez vapurlarını işletmekle de bir imtiyaz edindi. Sultan Abdülaziz'in, mendirekin yapımını sağlamasıyla körfez trafiği daha da rahatladı. 1919'da İzmir'in işgaliyle değişik bir tablo ortaya çıktı. Bu tarihte; 35 yıl boyunca bir etkinlik göstermeyen Guiffray Şirketi, çalışmalarını durdurdu. Gemilerin bir kısmı çürüğe çıkarıldı. Çürüğe çıkarılmayanların adları da Yunanca adlar verilerek değiştirildi. Evginios, Foskolos, Kordolyos gibi adlar alan gemiler ,işgal güçlerinin denetiminde yük taşıyorlardı. 9 Eylül 1922 günü Türk süvarileri kente girerek işgale son verince Guiffray ailesine ait şirket, vapur işletmesini İzmir'in tanınmış kişilerinden Uşakkizade Muammer Bey'e devretti. Muammer Bey, önceleri de Körfez'de vapur işletmeciliği yapan Uşakkizade Sadık Bey'in oğlu idi. Zaten babasından kalan tecrübe ve gemi filosu mevcuttu. Muammer Bey, hem iskele sayısını artırdı, hem de Dikili'ye kadar uzanan bir taşımacılık hizmeti sundu. Vekiller Heyeti kararı ile kendisine Foça'dan Çeşme'ye kadar olan bölgede imtiyaz hakkı verildi.

5 Ağustos 1925 tarihinde Körfez İnhisarı T.A.Ş. adıyla bir şirket kuruldu. Başlangıçta bu şirketten pay alan Muammer Bey, zamanla ortaklıktan ayrıldı. Bu dönemde Alaybey, Dikili, Osmanzade iskeleleri hizmetten çıkarıldı; bunların yerine yeniden Uzunada, Mordoğan ve Karaburun iskelelerine seferler yapıldı. 1926 yılında şirketin elinde Dikili, Terakki, Salhane, Karataş ,Adliye, Hamidiye ,Urla, Güzelizmir, Karşıyaka, İstanbul, Uşak ve Suvak isimleriyle 12 tane gemi vardı.Bu gemilerde yolcular, örneğin Karşıyaka-Alsancak arasında birinci mevkide 10 kuruşa, ikinci mevkide 7 kuruş 50 santime seyahat etme imkanı buldular.Bu hatta asker bileti 2, öğrenci bileti de 3 kuruştu. Keza Karşıyaka-Pasaport arasında birinci mevki bilet 12 kuruş 50 santim, ikinci mevki 10 kuruş, asker 2, öğrenci 4 kuruştu. Vapurlarda İzmir-Urla arasında birinci mevkide 250, ikinci mevkide 150 kuruşa yolculuk

Uzun hatlara çalışan Bayraklı vapuru

İki emektar körfez vapuru istirahat halinde

İşgal yıllarında Alsancak İskelesi ve bu iskeleye yanaşan körfez vapurları Guiffray ailesinin kontrolündeydi.

yapılabiliyordu. İzmir-Uzunada birinci mevki 300, İzmir-Kösedere birinci mevki 350, İzmir-Saib birinci mevki 400, İzmir-Foça birinci mevki 300 kuruştu. Bir yıl sonra her hatta yaklaşık 50 santimlik bir zam yapıldı. İşçi taşımacılığını özendirmek için sadece bu kesime ait olmak üzere gidiş-dönüş komple bilet satışına gidildi. Buna göre işçiler Reşadiye-Konak arasında gidiş geliş için 7 kuruş 50 santim ödediler. Bu vapurların ilk sefer saati 6.20 idi. 1927'ye gelince de fiyatlar değişmedi. 1932'de Konak-Karşıyaka birinci mevki 10 kuruşa, ikinci mevki 8 kuruşa indirildi. Birinci mevkide öğrenci 5 kuruşa seyahat edebiliyordu.

8 Ağustos 1934'de, İzmir Liman İşletmeleri Umum Müdürlüğü adıyla yeni bir müdürlük kuruldu..1936 yılı Haziranında bu genel müdürlük, İktisat Vekaleti'ne bağlı olarak İzmir Liman İşletmesi Müdürlüğü adını aldı. 1938 yılı Ocak ayında, Denizbank Umum Müdürlüğü'ne bağlandı. 1943 yılında Devlet Deniz Yolları Umum Müdürlüğü'ne, 1944 yılında da Devlet Deniz Yolları ve İşletmesi Umum Müdürlüğü'ne devredildi. 1952 yılında Denizcilik Bankası T.A.O kuruldu. Böylece İzmir'deki Liman İşletmesi, İzmir İşletmesi Müdürlüğü adıyla Denizcilik Bankası T.A.O. bünyesine alınmış oldu.

1930'larda İzmir Körfezi'nde 10 gemi çalışıyordu. Dokuz Eylül, Bayraklı, Cumhuriyet, Göztepe, Çankaya, Duatepe, Uşak, Kocatepe, Karşıyaka ve Güzel İzmir. 9 Eylül, 1910 yılında İngiltere'de denize indirilmişti. Üst güvertesi kapalı hale getirildi ve bu gemi 1966 yılına kadar hizmet verdi. Bayraklı, 1934 yılında inşa edilmişti. 56 yıl hizmet verdi. 1950'li yıllarda İnciraltı da devreye sokularak sadece körfez içindeki iskelelere seferler düzenlendi. Karşıyaka ve Göztepe ağırlıklı bu seferlere ilgi hep büyük oldu. Zamanla iskele sayısının artırılması, otobüs seferlerinin konması, daha sonraki yıllarda Güzelyalı sahilinde denizin yerleşim alanlarından uzaklaştırılması, körfez vapurlarına olan ilgiyi azalttı. İzmir Büyükşehir Belediyesi, daha hızlı ve pratik manevra yapan özel şirket vapurlarını devreye sokarak cazibe dengesini korumak için çaba sarfetti ama asla eski günler geri getirilemedi.

Yıl 1969. Karşıyaka İskelesi'ne bir vapur yanaşıyor.

Kazılarda “ Tiyatronun tarihçesi ve diğer bilinmeyenleri” de aydınlığa kavuşmuş olacak.

İzmir Antik Roma Tiyatrosu

Orhan BEŞİKÇİ

Fotoğraf: Atilla ÖZDEMİR

Helenistik dönemden günümüze farklı kültürlere ev sahipliği yapan, yaklaşık 2400 yıldır yaşamın kesintisiz devam ettiği Kadifekale ve çevresinde, ‘nereyi kazarsan kaz tarih fışkırır’ benzetmesi doğrudur. Şu an göremediğimiz, tapınak, tiyatro, hipodrom gimnazyum ve benzeri yapıların çoğu günümüzde inşa edilen yapıların altında kaldı…

Antik İzmir Roma Tiyatrosunun bulunduğu semte İzmirliler “Temaşalık” veya “Dana Meydanı” dediler “Temaşalık” yerinde kullanılmış bir ad, hoşlanarak seyretmek, bakmak anlamında… Dana Meydanına gelince, yurtlarından kopartılan siyah tenli yurttaşlarımızın özgürlüklerine kavuştuktan sonra yerleştikleri bölgedir. Biraz araştırılırsa sinemacılara senaryo olacak, sonu ayrılık ve mutlulukla biten aşk öykülerine de rastlanabilir… Romalılar tarafından inşa edilen tiyatronun Güney yönünde, basamakların bitimindeki boşluğun adı “Fil Mezarlığı’dır”. İzmir’in fethinde “Timur beraberinde fillerini getirmiş olabilir mi?” Fil Mezarlığı, uydurma bir ad değildir…

Roma Tiyatrosun’da orkestrayı dik çevreleyen izleyicilerin oturduğu koltukların bulunduğu oditoryum halen topoğrafik özelliğini koruyor. Yapılan son yüzey kazılarında fotoğraflarını gördüğünüz orkestra ve sahne kısmının duvarları ortaya çıkmaya başladı, soyunma odaları, sütunlu revaklar, kulis,

istinat duvarları, merdivenler, seyirci koltuklarına, büst ve heykellere rastlanacak mı göreceğiz… İlhan Pınar "Antik İzmir'in Sanat Mabedi İzmir'deki Roma Tiyatrosu " kitabında Batı Avrupalı seyyahların 17. yüzyıl başlarından itibaren tiyatro hakkında verdikleri bilgileri şöyle aktarır.

Diplomat Balthasar de Moncorny (1648) "Çevresi 214 adım açıklığında olan ve yarım daire şekliyle belirgin olarak görülebilen amfitiyatro, dağın yamacının alt kısımlarında yer almaktadır. Yürüyüş mesafeli olan geçiş yerlerinin altında ve üstünde 4 inç yüksekliğinde, 2 adım 2 inç derinliğinde 3 kademeli olarak yukarıdan aşağıya doğru taş oturaklar bulunan 12'şerli olarak dağıtılmış 24 adet basamaklı bölüm mevcuttur"

Thomas Smith (1671) "Kadifekale'den Güneydoğuya indiğimizde bu

şehrin ilk metropoliti olan Aziz Polikarp'ın işkence gördüğü amfitiyatroya giriyoruz. Bu amfitiyatronun taş basamaklarının büyük bir kısmı, kendi binalarında ve diğer yerlerde kullanılmak üzere Türkler tarafından alınmış"

Jakob Spon (1675) "Biz İzmir'de bulunduğumuz sırada üstü kesme taşlarla kapanmış 400 adım uzunluğundaki bedesten bitirilmişti. Işıklandırılması için de yukarıda küçük kapaklar bırakılmış ve kurşunla örtülmüştü. Yanlarda, ön ve arka taraflarda olmak üzere dört kapısı vardı, hemen yanında kesme taşlardan yapılmış büyük bir han inşa edilmişti. Fakat bu yapı inşa edilirken şehir için büyük bir kayıp demek olan bir başka yapı yok ediliyordu. Bu yapı, kaleye giderken geçilen yamaca inşa edilmiş eski bir anfitiyatroydu. Çok yüksek olan ve iyi inşa edilmiş olan bu amfitiyatro aynı zamanda denize nazır bir manzaraya sahipti"

Baron Anton Prokesch (1824-1828). "Tiyatro Pagos'un Kuzey yamacındadır. Zirvedeki kalenin giriş kapısının hemen altında yer almaktadır. Sadece birkaç devasa boyutlarda duvar kalıntısı göze çarpmaktadır, duvarlar büyük ölçüde yok olmuş oturma yerlerini taşımaktadır. Bu tiyatro bir zamanlar Asya'daki en büyük tiyatrolardan biriydi. Orkestra'nın cephe genişliği 400 ayaktan fazladır"

Otto Berg- Otto Walter (1917) " Eğer tiyatro öngördüğümüz gibi genç bir tiyatroysa kesin olarak olmasa da burada bilimsel açıdan ilginç olabilecek eski tiyatronun kalıntılarına rastlamak olasıdır. Rahat bir ortamda yapılacak çalışmalar, hiç kuşku yok ki çok daha zengin sonuçlara ulaşmayı sağlayacaktır. Burada ya-

© Atilla Özdemir

pılacak kazı sonunda antik kalıntı bakımından yoksul olan İzmir, hiç olmazsa büyük öneme sahip bir kalıntıya kavuşmuş olacaktır".

İzmir Büyükşehir Belediyesi, gecekondular arasına sıkışıp kalan 16 bin, kimi araştırıcılara göre 20 bin kişilik Roma Tiyatrosu'nu gün yüzüne çıkarabilmek için 101 binanın yıkımını tamamlayıp 12 bin 972 metrekarelik alanı kamulaştırıldı. Yakın bir tarihte başlayacak bilimsel kazı çalışmaları sonunda " tiyatronun tarihçesi ve diğer bilinmeyenleri" de aydınlığa kavuşmuş olacak.

Konak Belediyesi tarafından 18-31 Ekim 2014 tarihlerinde düzenlenen "Basmane ve çevresi Tarih, Kültür, Sanat ve Arkeoloji Günleri" kapsamında, bir zamanlar sahnesinde komedi ve tragedyaların oynandığı Roma tiyatrosunda İzmir Devlet Tiyatrosu oyuncuları sürpriz yapıp yüzyıllardır oyun oynanmayan tarihi tiyatroda "İzmir Antik Roma Tiyatrosu Farkındalık Yaratma Tasarımı" adıyla bir oyun sergiledi.

"İzmir Antik Roma Tiyatrosu Farkındalık Yaratma Tasarımı"

Proje ve Yönetmen: Yaşar Ürük. Metin: Grup çalışması adına İ.Raci Öksüz

Teknik Tasarım: Günnur Orhon, Oyuncular: Şebnem Doğruer, İbrahim Raci Öksüz, Sadık Yağcı, Devrim Akkaya, Batuhan Köksal

Orkestra : "Turkish Brass Ensemble" Genel Sanat Yönetmeni: Kenan Gökkaya

Sanatçılar: Gökhan Par (Trompet), Sercan Kerpiççiler (Trompet), Çetin Subaşı (Trombon), Erdem Delibaş (Trombon), Selim Cihan Uzun (Korno), Gülin Özsakarya (Korno),Berke Buğra Gökkaya (Tuba), Kenan Gökkaya (Tuba), Kaya Demircan (Vurmalı çalgılar), Derya Gönüldaş (Solist), Burak Dabakoğlu (Solist-Tenor), Hikmet Çokağır (Sanat Koordinatörü).

Hakkında Çok Şey Söylenip, Az Bilinen Gizemli Semt

DARAĞACI

Yaşar ÜRÜK

Darağacı, eski İzmir'den günümüze ulaşan ve İzmir'i İzmir yapan semtlerden biridir. Her ne kadar günümüzde İzmir nüfusunun büyük çoğunluğu bu semtten haberdar değil ve adını belki de hiç duymamışsa da; Darağacı bölgesi bize şehrin tarihinden günümüze ulaşan bir soluktur.

Öncelikle Darağacı adını taşıyan bölgenin nerede olduğunun anlaşılır biçimde tarifini yapmaya kalkarsak özetle "Alsancak Garı ile Şaraphane arasında kalan bölge ve semtin adı" açıklamasını kullanabiliriz.

Darağacı bölgesi, genellikle "şehir efsanesi" haline dönüşmüş yanlış bilgilerin de İzmirliler tarafından bolca kullanıldığı bir yerdir. Bu yanlışların başında semtin adıyla ilgili olarak yaygın olarak kullanılan bilgi gelir.

"Darağacı" sözcüğünün anlamı açıktır. Türk Dil Kurumu'nun sözlüğüne göre dilimize Farsça'dan geçmiş olan bu sözcük "Asılarak ölüm cezasına çarptırılmış olan kişilerin asılarak idam edildikleri genelde üçayaklı sehpa" için kullanılmaktadır. İşte, yaygın olan şehir efsanesi; bu adın "XX. Yüzyıl başlarında ya da Cumhuriyet'in ilk yıllarında idama mahkûm edilmiş kişilerin cezalarını çekmek için kurulan darağaçlarından aldığını" savunmaktadır. Doğrudur, ortada bu adın verilmesine neden olan darağaçları vardır ve o bölgede kurulmuştur. Ancak, oluşumundan bu yana çeşitli sanayi kuruluşları ve depolarla, bu iş yerlerinde çalışan işçilerin oturdukları konutlardan oluşmuş bir bölge olan semtin bu adı alması çok daha eski tarihlere, Katipoğlu Mehmet Bey dönemine gider.

Bir zaman İzmir şehrinin yönetimini elinde bulunduran Katipzade ailesinin en güçlü olduğu dönem XVIII. Yüzyıl ortaları ile XIX. Yüzyıl ilk çeyreği arasındadır. Ailenin ilk güçlü adamı Ahmed Reşid efendi ve Osman bey'den sonra 1803 yılında şehrin yö-

netimini eline alan Katipzade Hacı Mehmet beyin, hem Levantenlerle yoğun ilişkisi hem de yaşadığı ihtişamlı hayat, dönemin padişahı Sultan II. Mahmud'un çevresindekilerin dikkatini çeker ve sarayda hoşnutsuzluğa neden olur. Şehir ve çevreyi, başına buyruk ve dikkatsiz yöneten Mehmet bey, karşısına herhangi bir nedenle çıkarılmış çoğu kişiyi detaylı sorgulamadan "idama" mahkûm etmekte ve bu idamları da top atışları ile şehre duyurmaktadır. İşte bu idamların genelde yapıldığı bölge günümüzün Darağacı'dır ve bu ad o dönemlerden bu yana, yaklaşık iki yüz yıldır o semtte yaşamaktadır. 1816 yılında bir bahane ile İstanbul'a götürülmek için yola çıkarılan Katipzade Mehmet efendi, gemi Midilli açıklarına vardığında boğularak öldürülür. Bir söylenceye göre, kendisine gönderilen Katipzade'nin başına bakan Sultan II. Mahmud, gördüğü yüzün güzelliğinden etkilenir ve çevresindekilere "Bunu nasıl yaptınız?" diyerek üzüntüsünü belli eder.

Kâtipoğlu Mehmet beyin ölümü nedeniyle İzmir'de yaşayan azınlıklar ve özellikle Rumlar büyük üzüntüye kapılırlar. Kısa bir zaman sonra da bir türkü ağızdan ağza yayılır. Türkünün giriş bölümü şöyledir:

Ben Kâtipoğlu'yum, yoktur menendim,
Taktılar boynuma yağlı kemendim
Yazık değil mi Paşa efendim?
Yanar bir ateşim, derya söndürem
Ben bir İzmir için kendim öldürem.

Darağacı bölgesi zaman içinde "Kalafat Mevkii" (Carenage) ya da "Takoz Deliği" olarak da anılmıştır. Öte yandan bir zamanlar sayıları yüzü bulan İzmir'in ünlü yel değirmenlerinin önemli bir bölümünün de olduğu bir bölgedir. Cumhuriyet dönemi öncesinde Rumların yoğunlukta olduğu ve Ortodoks Mezarlığı'nın da bulunduğu bu bölgede, son elli yılda ticari yapılaşmanın yoğunlaştığı görülmektedir.

1925 yılında adı "Şehitler" olarak değiştirilen Darağacı semtindeki ikinci şehir efsanesi ise bölgenin önemli yapılarından ve kısa zaman önce "Depreme dayanıksız" raporu verildiği için

faaliyete kapatılan Alsancak Stadyumu ile ilgilidir. Bu yanlış söylem birçok İzmirlinin ağzında "Alsancak Stadı'nın eski Rum mezarlığı üzerinde kurulu olduğu" şeklindedir. Oysa durum böyle değildir. Eski Rum mezarlığının bulunduğu alanda stadyum değil, önceleri Alsancak İlkokulu daha sonra ise Dokuz Eylül Üniversitesi'ne ait ve 1960 yılında İzmir Sanayi Odası tarafından bağışlanan 2,5 milyon lira ile Tekstil Okulu olarak inşa edilen ve bir dönem de Güzel Sanatlar Fakültesi olarak kullanılan binalar vardır.

Alsancak Stadyumu, İzmir - Aydın demiryolu yapımı sırasında bölgede konuşlanan İngiliz kolonisi tarafından eski bir Rum Ortodoks mezarlığı yanında oluşturulan futbol sahasının genişletilmesiyle kazanılmış bir spor alanıdır. Genelde şehirdeki Rumlar tarafından kullanılan bu alan 1900 yılında Apollon ve Pelops futbol kulüpleri ile birlikte kurulan Panionios Atletizm Kulübü'ne tahsis edilir. Rumlar arasında "Panionik Stadı" olarak anılan stadyumun hemen yanında bulunan mezarlığın orta bölümünde Ortodoks Michael Archon mezarlık şapeli de bulunmaktadır. Zaten futbol sahasının yaratıldığı alan daha önceden mezarlık olsaydı, oradaki papazlar da kendi dinlerinden insanların gömülü olduğu bir alanda spor yapılmasına herhalde izin vermezlerdi.

Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakının kurulmasından önce Türk kulüpleri arasında ilk futbol maçı, 1914 yılı sonbaharında bu statta Karşıyaka, Altay, Midilli ve Trablusgarp takımları arasında yapılan turnuvada oynanır. Bu turnuva ve ertesi yıl düzenlenen turnuvanın birinciliğini Altay takımı kazanır. Türk futbolunun birçok ünlü sporcusunun top koşturduğu stadyumda ilk gece maçı 5 Eylül 1967 tarihinde Göztepe - Altınordu takımları arasında oynanmış ve Göztepe, Spor Yazarları Derneği Kupası'nın finali olan maçı 2 - 1 kazanmıştır.

Futbol sahasının zaman içinde genişletilmesi çalışmalarında önce gar yönündeki kenara betonarme, daha sonra mezarlık yönündeki kenara da portatif ahşap tribün ilave edilir. Daha sonra gar yönündeki tribüne beton çatı yapılarak kapalı hale getirilirken, Cumhuriyet döneminde kaldırılan mezarlık tarafına yine betonarme açık tribün inşa edilir. 1963-64 döneminde bu tribünün yerine daha büyük olan günümüzdeki tribün inşa edilir. Bu tribünün hemen çatısının üzerinden yükselen Alsancak İlkokulu da yıktırılır. Mezarlığın batı yönüne bakan kenarı, futbol sahanın bir kaç metre ötesinde olduğu için işte bu yeni tribün ile 1967 yılında yaptırılan ve pilon adıyla anılan ışık kuleleri eski mezarlık alanının birkaç metre içinde

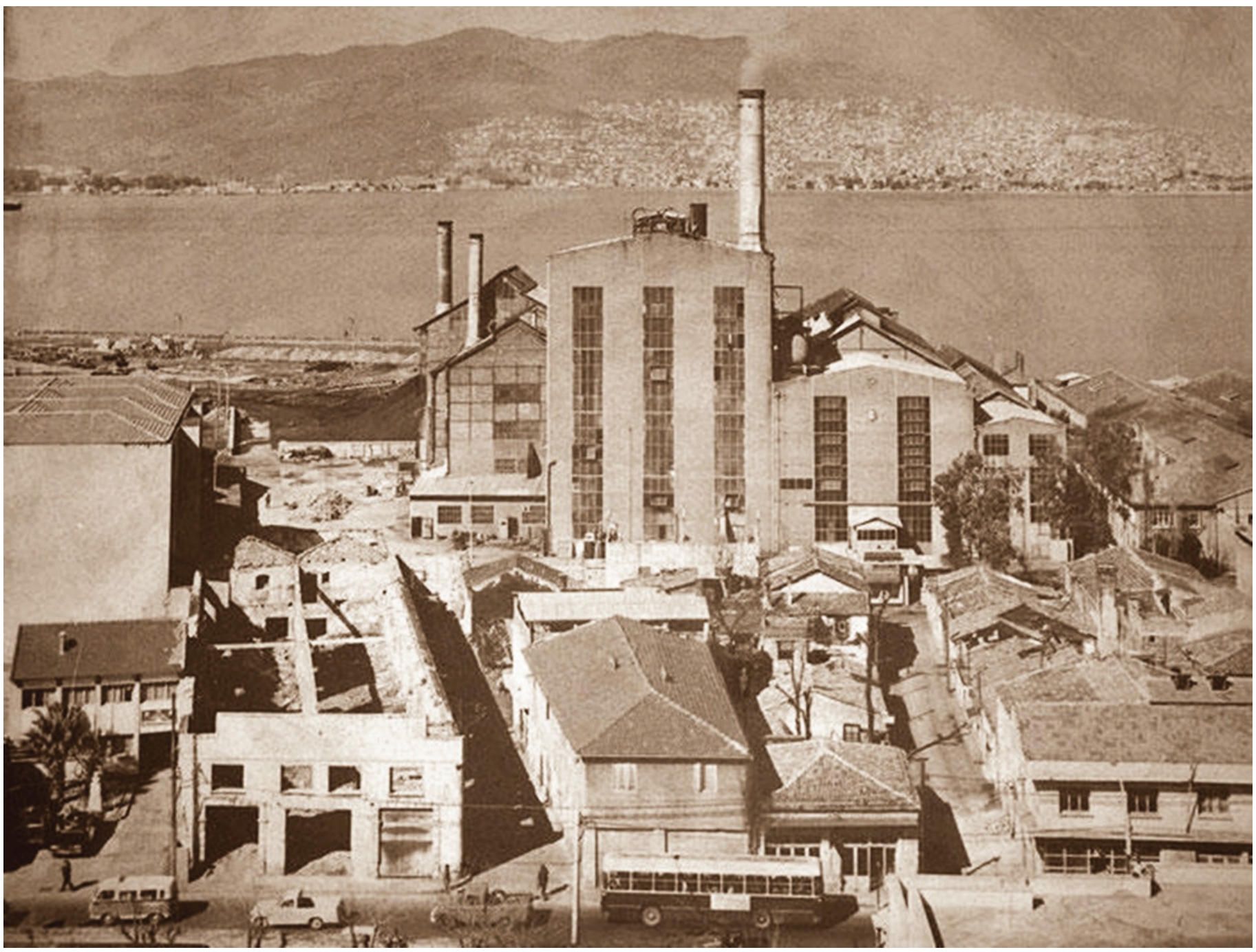

kalmıştır. Nitekim geçen yıllarda şiddetli rüzgardan devrilen pilonlardan biri onarılırken, yapılan kazıda eski mezarlıktan kalan kemiklere de bu nedenle rastlanmıştır.

Darağacı bölgesi, eski İzmir'de Mortakya diye bilinen ve pek de iyi anılmayan bir mahallin de komşusudur. Yine bir başka şehir efsanesi de, anlamını "Ölüler bölgesi" olarak söyleyebileceğimiz Mortakya'nın bu adı yukarıda sözünü ettiğimiz Ortodoks mezarlığından aldığını varsayar. Oysa bu da yanlış bir bilgidir. Mortakya adı bu mezarlıktan değil, İzmir'in ilk karantina bölgesinden gelir. Konu ile ilgili birçok yayında İzmir'de ilk karantina binasının XIX. Yüzyıl başlarında, günümüzde aynı adla anılan semtte kurulduğunu ve daha sonra Urla'daki yine aynı adla anılan adaya gittiği belirtilmiştir. Oysa Karantina semtindeki oluşumdan daha önceki karantina bölgesi, işte sözünü ettiğimiz Mortakya'dadır. Günümüzdeki Ege Mahallesi'ne hemen bitişik bir bölgede var olan bu karantina merkezinde dönemin yaygın sorunu olan kolera, veba, tifüs vb. gibi bulaşıcı hastalıklardan hayatlarını yitirenler, karantina bölgesindeki mezarlara defnedildiklerinden, bölgede hoş çağrışım yapmayan bu adla anılır olmuştur. Mortakya adı, daha geniş bir alanla birlikte 1925 yılında Kahramanlar adını almıştır. Halk arasında "Yeni Kilise" olarak adlandırılan ve Ege Mahallesi'ne yakın bir bölümde yer alan bölgeye ise aynı yıl Altınay adı verilmiştir.

Yeri gelmişken, geçen yüzyıllardaki Darağacı bölgesinin önemli bölümünün Bornova Körfezi kıyısında sahile sahip olduğunu da eklemek gerekir. Her ne kadar günümüzde "Bornova Körfezi" adı anlamsız geliyorsa da, Cumhuriyet döneminde doldurulduncaya kadar eski adı Punta olan Alsancak burnu ile Salhane kıyısı arasında kalan, körfezin dip bölümüne bu adla anılmıştır. Bu dip körfezin hemen tamamı bataklık olan kıyılarının Darağacı kısmına sonraları İzmir Limanı, Salhane ile Bayraklı arasına da Altınyol yapılarak doldurulmuştur. Bölge günümüzde, eski adı Darağacı Caddesi olan yola verilen ad olan "Şehitler" adıyla da anılmaktadır.

Cumhuriyet dönemi öncesinde bölgede var olan sokak adlarından bazıları Aya Markela, Bakırcı, Vlahos ve Yatonas sokaklarıdır. Ayrıca Ortodoks mezarlığı içinde bulunan küçük şapelin yanı sıra bölgede bir de kilise bulunmaktadır. Ahşap bir yapıya sahip olan ve 1914 yılında inşa edilen Aya Markella adında Ortodoks Rum kilisesi, günümüze ulaşmamıştır. İzmir'de sokakların numaralandırılmasından önce bölgede kullanılan dilimizdeki sokak adları ise şunlardır: Selamet, Bakkal, Yazlık, Ferah, Baladur (Balladour) ya da Baladuroğlu, İleri, Demir Mehmetçik, Makara, Şark, Şimal, Kenare, Mızraklı, Makara, Küçük Sepetçi, Türkoğlu, Sepetçi, Köprücü, Cesaret, Savlet, Toprak, Taş İskele, Papağan, Avcı, Altın, İğdeli, Şişe Fabrikası ya da Şişe, Havai, Yalı, Hücum.

Darağacı, var oluşundan bu yana taşıdığı gizemini günümüzde de sürdürmekte ve kentimizin bakımlı bölgelerinden biri olmayı hak etmektedir.

Lozan'ın 91'inci yıl dönümünde İsmet İnönü unutulmadı

Lozan Barış Antlaşması'nın 91'inci yıl dönümü nedeniyle İsmet İnönü Müze Evi önünde tören düzenlendi. Etkinliğe Konak Belediye Başkanı Sema Pekdaş'ın yanı sıra CHP Konak İlçe Başkanı Mehmet Şakir Başak, Uşakizade Köşkü Müdürü Ahmet Gürel, Konak Belediyesi meclis üyeleri, muhtarlar, sivil toplum kuruluşları temsilcileri ile çok sayıda vatandaş katıldı. Törenin açılış konuşmasını yapan Uşakizade Köşkü Müdürü Ahmet Gürel, Lozan Antlaşması'nın önemine değinerek, "91 yıldır esir değilsek, esir olmayacaksak, özgürsek bunu Türkiye'nin bağımsızlık anlaşması olarak da bilinen Lozan Antlaşması'na borçluyuz" dedi.

Türkiye Cumhuriyeti'nin Doğum Belgesi

Konak Belediye Başkanı Sema Pekdaş ise, 8 aylık zorlu bir süreçten sonra noktalanan Lozan Barış Antlaşması'nın Türkiye Cumhuriyeti'nin doğum belgesi olduğunu dile getirdi. Antlaşmaya imza atan İsmet İnönü'yü anmayı da unutmayan Pekdaş, İnönü'nün sadece Milli Mücadelenin önemli komutanlarından biri değil, aynı zamanda başarılı bir devlet adamı olduğunu da söyledi. İnönü'nün Türkiye'nin demokrasiye geçişinde önemli rolü bulunduğunu da belirten Pekdaş, "Cumhuriyet'in doğum belgesinde imzası olan İsmet İnönü muhalefete geçmeyi göze alıyor ve bu ülkeye demokrasi gelsin diyor. 'Muhalefet varsa demokrasi vardır' diyor. Demokrasinin yaşaması için Cumhuriyet Halk Partisi çok bedeller ödüyor" dedi. Törende ayrıca İsmet İnönü ve İnönü Ailesi'nin fotoğraflarından oluşan serginin açılışı da yapıldı. Pekdaş sergiyi gezerek, anı defterini imzaladı.

Müze Ziyaretçilerini Bekliyor

Türkiye Cumhuriyeti'nin 2. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün doğduğu Konak Asmalı Mescit Mahallesi'ndeki ev 1999 yılında İsmet İnönü Vakfı tarafından Konak Belediyesi'ne devredildi. Belediye tarafından restore edilerek müze haline getirilen İsmet İnönü Anı Evi, aksaklıklar nedeniyle bir süredir kapalıydı. Göreve gelir gelmez evin eksikliklerini gideren Konak Belediye Başkanı Sema Pekdaş, yenilenerek daha nitelikli bir hale dönüşen müze evin yeniden ziyarete açılmasını sağladı. Haftanın altı günü açık kalacak olan müze, ziyaretçilerini bekliyor.

Türkiye Cumhuriyeti'nin 2. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün doğduğu Konak Asmalı Mescit Mahallesi'ndeki ev 1999 yılında İsmet İnönü Vakfı tarafından Konak Belediyesi'ne devredildi.

KNK

Evlerini terk etmeleri istenen mahalle sakinleri de çekimlerde rol aldı.

Damlacık film seti oldu

İzmir'in tarihi semti Damlacık film platosu oldu. Türk sinemasının ünlü ismi Erden Kıral'ın yönetmenliğini üstlendiği 'Gece' filminin çekimleri tarihi semtte gerçekleşti. Başrollerinde Nurgül Yeşilçay ile Mert Fırat gibi pek çok ünlü ismin yer aldığı filmin çekimleri yoğun ilgi gördü.

Konak Belediye Başkanı Sema Pekdaş da film ekibini çekimler sırasında yalnız bırakmadı. Set çalışanlarına başarılar dileyen Başkan Pekdaş, filmin başrol oyuncusu Nurgül Yeşilçay ve yönetmen Erden Kıral ile bir süre sohbet etti. İzmir'in kent tarihinde çok önemli bir yere sahip olan Damlacık'ın bir filmde yer alacak olmasından ötürü yönetmen Erden Kıral'a teşekkür eden Başkan Pekdaş, "Bir

kentin tarihi, bilinci, kültürü bu mahallelerin bütünlüğü ile oluyor. Bizim buraları unutturmamamız, yaşatmamız gerekiyor. Bu konuda gayret sarf eden Erden Kıral ve ekibine teşekkür ederiz. Biz Damlacık tarihinin, buradaki mahalle kültürümüzün kaybolmamasını, yaşamasını istiyoruz" diye konuştu. Damlacık'ın doğal bir film platosu olduğunu belirten Yönetmen Erden Kıral ise, evlerini terk etmek istemeyen Damlacık sakinlerine destek verdi ve" Bazı sahnelerimizi burada zevkle çekiyorum" dedi.

Damlacık'ın yanı sıra Konak'ın Basmane, Gürçeşme ve Gültepe semtlerinde de çekimlerin yapıldığı Gece filminin oyuncu kadrosunda Nurgül Yeşilçay ve Mert Fırat'ın yanı sıra İlyas Salman, Vildan Atasever, Teoman Kumbaracıbaşı, Ayça Damgacı, Hakan Karahan, Hakan Yufkacıgil ve Nur Sürer gibi isimler yer alıyor.

Acil Telefonlar

AKS 110
HIZIR ACİL SERVİS 112
POLİS İMDAT 155
TRAFİK 154
JANDARMA 156
SU ARIZA 185
CENAZE HİZMETLERİ 188

Ulaşım

Otogar (İzotaş)
232 4721010
Üçkuyular Terminali
232 259 8862
Adnan Menderes Havalimanı
232 274 2626
THY 232 4841220
TCDD Basmane Garı
232 484 8638
TCDD Alsancak Garı
232 458 3131
Denizcilik İşi. (Liman)
232 464 8864

Evlendirme Memurlukları

Fuar Evlendirme Memurluğu
232 425 2660
Eşrefpaşa Evlendirme Me.
232 250 2505
Gültepe Evlendirme Me.
232 457 4990
Yenişehir Evlendirme Me.
232 489 4357
Güzelyalı Ümit Besen Evlendirme Memurluğu
232 285 0507

Müdürlükler

Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü
232 489 421
Bilgi İşlem Müdürlüğü
232 4451940
Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü 232 4821036
Emlak ve İstimlak Müdürlüğü
232 489 4518
Fen İşleri Müdürlüğü
232 489 4858
Hukuk İşleri Müdürlüğü
232 489 3173
İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü 232 4841499
Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü 232 422 6807
Mali Hizmetler Müdürlüğü
232 484 0999
Plan ve Proje Müdürlüğü
232 489 4559
Park ve Bahçeler Müdürlüğü
232 445 4390
Sağlık İşleri Müdürlüğü
232 482 2075
Temizlik İşleri Müdürlüğü
232 433 3630
Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü
232 459 9795
Veteriner Müdürlüğü
232 459 2410
Zabıta Müdürlüğü
232 4841510
Merbel Genel Müdürlüğü
232 464 4152

Resmi Daireler

Valilik 232 4411440
Büyük Şehir Belediye Başkanı
232 2931200
İZFAŞ 232 484 2150
Ege Serbest Bölge Md.
232 2513594
TRT Bölge Md. 232 463 0203
Basın Yayın ve Enf. İl Md.
232 489 4291
Emniyet Müdürlüğü
232 489 0500
Güney Deniz Saha Kom.
232 463 0100
Hava Eğitim Komutanlığı
232 285 9650
İl Gençlik ve Spor Md.
232 464 8208
İl Müftülüğü 232 441 8201
Meteoroloji Bölge Müdürlüğü
232 285 3965
Defterdarlık 232 483 0925
Milli Eğitim Müdürlüğü
232 441 8029
Ulaştırma Bölge Müdürlüğü
232 464 8102 - 232 463 7462
Ege Bölgesi Sanayi Odası
232 4410909
İl Sağlık Müdürlüğü
232 441 8111
Çevre İl Müdürlüğü
232 464 8143
Dokuz Eylül Üniverstesi
232 464 8047
Ege Üniversitesi 232 388 0110
Yüksek Teknoloji Enstitüsü
232 441 9700

Hastane Poliklinik

AĞIZ BİRLİĞİ AĞIZ ve DİŞ SAĞLIĞI POLİKLİNİĞİ
Ali Çetinkaya Bulvarı 34/1
Alsancak * Tel. 232.463 8688
ARI YURTLAR ÖZEL SAĞLIK KBB ve ÇOCUK HEKİMLİĞİ
1359 Sok. 2, Kızılkanat Site
A Bolk Telefon 232.388 7569
ATA DİŞ POLİKLİNİĞİ
Vasıf Çınar Bulvarı Çelebi Apt. 25, K: 2 D: 4 Alsancak
Telefon 232.464 8626
ATA KALP HASTANESİ
1418 Sokak 16 Kahramanlar
Telefon 232.4831414
BAŞKENT ÜNİVERSTESİ ZÜBEYDE HANIM HAST.
6371 Sokak 34, Bostanlı
Telefon 232.330 5230
DENTAKİD ÖZEL SAĞLIK HİZMETLERİ
Kıbrıs Şehitleri Cad. 53/4
Alsancak Telefon 232.4651105
DENTORİON AĞIZ DİŞ ESTETİK MERKEZİ
Mustafa Bey Cad. 1/1 D:18
Alsancak Telefon 232.464 881
DİET INN BESLENME ve DİYET DANIŞMA MERKEZİ
Kıbrıs Şehitleri Caddesi Mayıs Apt. 4/7 Alsancak
Tel. 232.463 5367 * 463 5329
DİZDARER ÖZEL SAĞLIK
1394 Sokak 11, D:9 Alsancak
Telefon 232.464 0406
DOĞU-ŞAN ÖZEL AĞIZ ve DİŞ SAĞLIĞI POLİKLİNİĞİ
Cumhuriyet Bul. 181, D.3
Alsancak Telefon 232.421 5965
DR. CEVDET TUĞRUL MEME MER. ANKA ÖZEL SAĞLIK
Ali Çetinkaya Bulvarı 58/1,
Alsancak Tel. 232.446 8475
DR. A. KADİR DEMİREL DİŞ KLİNİĞİ
Ali Çetinkaya Bulvarı 70, K:2,
D: 204, Sağlık Sitesi Alsancak
Telefon 232.421 8912
www.kadirdemirel.net
DUYMER İŞİTME CİHAZLARI MERKEZİ
1720 Sokak 2 Karşıyaka
Telefon 232.364 2259
Kıbrıs Şehitleri Caddesi 4,
Alsancak Telefon 232.463 7455
EGEFORM FİZYOTERAPİ REHABİLİTASYON MERKEZİ
1420 Sokak 107/1, Alsancak
Telefon 232.463 2432
EGE SAĞLIK HASTANESİ
1399 Sokak 25, Alsancak
Telefon 232.463 7700
EL MİKROCERRAHİ ORTOPEDİ TRAVMATOLOJİ HASTANESİ
1418 Sokak 14, Kahramanlar
Telefon 232.441 0121
ERGENE KARDİOLOJİ ÖZEL SAĞLIK HİZMETLERİ
Talatpaşa Bulvarı 9/2,
Alsancak
Telefon 232.464 7777
ERKİN İNTEGRATİF TIP MERKEZİ
1392 Sokak 5, Alsancak
Tel. 232.422 0365 - 422 3067
ENTO KULAK BURUN BOĞAZ MERKEZİ
Şahin Eşref Bul. 35/2 Lozan
Telefon 232.422 0365
GELİŞİM EGE SPECT TEŞHİS MERKEZİ
Mimar Sinan Cad. 13/1
Kahramanlar Te. 232.46 2232
İDEAL AĞIZ ve DİŞ SAĞLIĞI POLİKLİNİĞİ
Talatpaşa Bulvarı 16, D. 1
Alsancak Tel. 232.463 0939
www.ide alclinic.com
İLGİM KADIN HASTALIKLARI ve DOĞUM MERKEZİ
Talatpaşa Bulvarı 1434 Sk. 1/6
Alsancak Tel. 232.463 8929
www.ilgim.com.tr
İRENDE TIP VE TÜP BEBK MERKEZİ
Talatpaşa Bul. 1436 Sokak 6,
Alsancak
Telefon 232.464 5888 (pbx)
KENT HASTANESİ
8229 Sokak 30, Çiğli
Telefon 232.386 7070
KÜLTÜR TIP LABORATUVARI
1394 Sokak 11, Alsancak
Telefon 232.464 4232
LAMED ÖZEL SAĞLIK HİZM.
1359 Sokak 1, K.2 D.5-6
Umut Sitesi Alsancak
Telefon 232.464 22 33
ORTE AĞIZ DİŞ SAĞLIĞI
Ali Çetinkaya Bulvarı 67/3
Alsancak Tel. 232.465 0550
ÖZEL CENTRAL HOSPITAL
1644 Sokak 2/2 Bayraklı
Telefon 32.341 5055-361 60 76
ÖZEL ÇINARLI HASTANESİ
Anadolu Caddesi 14, Çınarlı
Telefon 232.462 2727
ÖZEL KENT TIP MERKEZİ
Kıbrıs Şehitleri Cad. 140,
Alsancak Tel. 232.488 2828
ÖZEL SMYRNA ART TÜP BEBK MERKEZİ
Anadolu Caddesi 34, Bayraklı
Telefon 232.461 9333-461 6863
RETİNA GÖZ MERKEZİ
Talatpaşa Bulvarı 1488 Sk. 3,
Alsancak Tel. 232.464 4949
SERDAR ÖZLER GÖZ KLİNİĞİ
1382 Sokak 32/4, Alsancak
Telefon 232.463 98 76
SİM TIP LABORATUVARI
Ali Çetinkaya Bul. 66/1, D.1
Alsancak Telefon 232.4641122
STAR KADIN SAĞLIĞI
Ali Çetinkaya Bul. 66/4,
Alsancak Tel. 232.464 7151
SÜDEKAN KADIN HASTALIKLARI
Şair Eşref Bulvarı 35/2,
Alsancak
Telefon 232.421 62 60
TALATPAŞA TIP LAB.
Talatpaşa Bulvarı 61/2,
Alsancak
Telefon 232.463 0897
TÜRKER DİŞ TEDAVİ ORTODONTİ İMPLANT
1438 Sokak 1, Sema Apt.
Alsancak Tel. 232.422 4343
TÜRK KANSER ARAŞTIRMA ve SAVAŞ KURUMU İZMİR
Mahmut Bozkurt Cad. 47/2
Alsancak Tel. 232.464 8584
VELİ LÖK ÖZEL TEDAVİ MERKEZİ
1416 Sokak 11, Kahramanlar
Telefon 232.425 85 45
YAŞAM LABRATUVARI
Kıbrıs Şehitleri Caddesi
1447 Sokak 6/1, Alsancak
Telefon 232.464 5564
ZÜBEYDE HANIM TIP MER.
Zübeyde Hanım Caddesi 39/B
Alaybey Karşıyaka
Telefon 232.366 2277

Otel

AKSAN OTELİ
Gaziler Caddezi 214-216,
Basmane Telefon 232.441 7061
ANBA OTELİ
Cumhuriyet Bulvarı 124
Alsancak
Telefon 232.484 4380
ANEMON İZMİR
Mürselpaşa Bulvarı 40,
Kahramanlar Tel. 232.446 3656
inf o@anemonizmir .com
ANEMON FUAR OTEL
1362 Sokak 57, Montrö
Alsancak
Telefon 232.446 0646
info@anemonf uar .com

KONAK BELEDİYESİ SEMT MERKEZLERİ (SEVGİ EVLERİ)

Basmane Semt Merkezi:
1299 Sk. No 7 Basmane (Oteller Sokağı) Telefon: 4459379
Agora Semt Merkezi:
806 Sk. No: 7 Patlıcan Yokuşu Agora Telefon: 4830598
Saadet Mirci Semnt Merkezi (Giysi Bankası):
843 Sk. No:50 İkiçeşmelik Telefon: 4253510
İsmetpaşa Semt Merkezi:
360/1 Sok. No: 5 İsmetpaşa Telefon: 4573740
Ballıkuyu Semt Merkezi:
Kocatepe Mah. Hacıefendi Cad. No: 232 Ballıkuyu Telefon: 4460040
Eşrefpaşa Semt Merkezi:
İkiçeşmelik Cad. No: 5 Cicipark İçi Telefon: 2507100
Gültepe Semt Merkezi:
Pilevne Cad. No: 18 Gültepe Telefon: 4332577

BABDAN OTELİ
Gaziosmanpaşa Bulvarı 50,
Çankaya Telefon 232.483 9640
BALCA OTEL
1484 Sokak 11 Alsancak
Telefon 232.422 3074
BEYOND HOTEL
Kızılay Cad. 1376 Sokak 5,
Alsancak Tel. 232.463 0585
BLUE BOUTiQUE HOTEL
Mürselpaşa Bul. 1265 Sk. 13,
Basmane Tel. 232.484 2525
COMFORT OTEL
Mürselpaşa Bul. 159
Telefon 232.425 2600
CROWNE PLAZA
Crowne Plaza İzmir 10 Sk. 67,
İnciraltı Tel: 232.2921300
OTEL DOKUZ EYLÜL
Mustafa Kemal Sahil Bulv.273
Küçükyalı Tel: 232.445 9480
EGE PALAS OTELİ
Cumhuriyet Bul. 210, Alsancak
Telfon 232.463 9090
EGE SAĞLIK OTELİ
Ege Üniverstesi Ark. Bornova
Telefon 232.373 4862
HİSAR ALTINEL OTEL
Fevzipaşa Blv. 153, Basmane
Telefon 232.484 5400
İSMİRA OTEL
Gazi Osmanpaşa Bul. 26,
Alsancak Tel. 232.445 6060
İZMİR HİLTON
Gazi Osmanpaşa Bulvarı 7,
Alsancak Tel. 232.497 6060
İZMİR PALACE
Vasıf Çınar Bulvarı 2, Alsancak
Telefon 232.421 5583
KARACA OTELİ
1379 Sokak 55, Alsancak
Telefon 232.4891940
KAYAPRESTİGE
Telefon 232.483 0323
KİLİM OTEL
Atatürk Bulvarı Alsancak
Telefon 232.484 5340
KORDON OTEL
Akdeniz Cad. 2, Pasaport
Telefon 232.425 0445
MOVEPİCK HOTEL İZMİR
Cumhuriyet Bul. 138 Pasaport
Telefon 232.4881414
OTELMARLA
Kazım Dirik Cad .No:7
Pasaport/İZMİR
Tel: 0232 44140 00
Fax: 0232 44111 50
OTEL BAYLAN
1299 Sokak 8, Basmane
Telefon 232.483 0152
OTEL KAYA
Gazi Osmanpaşa Bul. 45,
Alsancak Telefon 232.483 9771
PALM CITY OTEL
Mürselpaşa Bul 149,
Basmane Tel. 232.445 8080
RESİDENCE BUTİK OTEL
Mürselpaşa Bul. 28, Basmane
Telefon 232.441 9090
SC INN BOUTIGUE HOTEL
Mürselpaşa Bul, 2, Basmane
Telefon 232.446 5400
SUSUZLU ATLANTIS OTEL
Gazi Bulvarı 128, Çankaya
Tel. 232.483 5548
SWISSOTEL GRAND EFES
Gazi Osmanpaşa Bum. Heykel
Telefon 232.414 0000
YUMUKOĞLU OTEL
Şair Eşref Bulvarı, 1371 Sk, 8
Çankaya Tel. 232.483 6565

Tiyatrolar - Sahneler

ATATÜRK İL HALK KÜTÜPHANESİ
Telefon 232.425 0897
İZMİR DEVLET TİYATROSU
Telefon 232.445 8941
İDT KONAK SAHNESİ
Telefon 232.483 5035
İSMET INONU SANAT MERKEZİ
Telefon 232.489 0926
İZMİR TİYATROBAB-I SANAT SAHNESİ
Şehit Fethib Bey Cad. Pasaprt
Telefon 232.446 7795
www.izmir tiyatro.com
DEÜ SABANCI KÜLTÜR SARAYI
Telefon 232.4419009
HAMLE TİYATROSU
Telefon 232.446 8857
İZMİR DEVLET OPERA VE BALESİ
Telefon 232.4410173
İZMİR DEVLET SENFONİ ORKESTRASI
Telefon 232.489 0926
İZMİR SANAT
Telefon 232.483 6334
KARŞIYAKA AÇIKHAVA TİYATROSU
Telefon 232.362 6161

Kültür Merkezi

KONAK BELEDİYESİ PROF. TR. TÜRKAN SAYLAN KÜLTÜR VE SANAT MER.
Kıbrıs Şehitleri Caddesi 12 Alsancak
Tel. 232.422 5236
KONAK BELEDİYESİ DR. SELAHATTİN AKÇİÇEK EŞREFPAŞA KÜLTÜR VE SANAT MERKEZİ
İnönü Caddesi 2/1 Bayramyeri
Tel. 232.2624590-262 9984
KONAK BELEDİYESİ GÜZELYALI KÜLTÜR MER.
32 Sk. 4, Fuat Göztepe Parkı
Güzelyalı Telefon 232.224 2430
AHMET ADNAN SAYGUN SANAT MERKEZİ (AASSM)
Mithatpaşa Caddesi 1087 Güzelyalı
Telefon 232.285 4593
ALMAN KÜLTÜR MERKEZİ
Telefon 232.489 5687
EÜ ATATÜRK KÜLTÜR MER.
Telefon 232.483 8520
FRANSIZ KÜLTÜR MERKEZİ
Cumhuriyet Bul. 152 Alsancak
Telefon 232.463 6979
KEDİ KÜLTÜR SANAT MER.
Atatürk Cad. 386/A Alsancak
Telefon 232.464 9935
www.kedikultursanat.org
NARLIDERE BELEDİYESİ KÜLTÜR SANAT MERKEZİ
Telefon 232.238 8055
SOYA KÜLTÜR SANAT FABRİKASI
613 Sokak 10, Bornova
Telefon 232.486 3400
TÜRK-AMERİKAN DERNEĞİ
Telefon 232.464 2095
TÜRK İTALYAN KÜLTÜR DER.
Kıbrıs Şehitleri Cad. 58 Alsancak
Tel. 232.4215242
ZİYA GÖKALP KÜLTÜR MER.
Telefon 232.366 4459

Sinema

AFM EGE PARK MAVİŞEHİR
Telefon 232.324 4264
AFM PASTEL
Telefon 232.499 2200
AGORA
Telefon 232.277 2525
BATI
Telefon 232.347 5825
CINEBONUS KONAK PİER
Telefon 232.446 9040
ÇINAR CENTER
Telefon 232.2771100
DESEM SİNEMASI
Tel: 232.422 5310
İZMİR Telefon 232.421 4261
KONAK Telefon 232.483 2191
SEMA Telefon 232.483 9100
ŞAN Telefon 232.483 7511

Müzeler

AGORA AÇIKHAVA MÜZESİ
Telefon 232.483 4696
ARKEOLOJİ MÜZESİ
Telefon 232.489 0796
ATATÜRK MÜZESİ
Telefon 232.464 8085
BERGAMA MÜZESİ
Telefon 232.631 2883
CUMHURİYET EĞİTİM MÜZESİ
Telefon 232.489 9484
ÇEŞME MÜZESİ
Telefon 232.712 6609
EFES MÜZESİ
Telefon 232.892 6010
ETNOGRAFYA MÜZESİ
Telefon 232.489 0796
İNÖNÜ EVİ MÜZESİ
Telefon 232.445 5599
İZMİR RESİM VE HEYKEL MÜZESİ
Telefon 232.482 0393
KONAK BELEDİYESİ NEŞE VE KARİKATÜR MÜZESİ
Telefon 232.461 3105
KONAK BELEDİYESİ İZMİR MASK MÜZESİ
Telefon 232.465 3107
KONAK BELEDİYESİ ÜMRAN BARADAN OYUN VE OYUNCAK MÜZESİ
Telefon 232.425 7513
ÖDEMİŞ MÜZESİ
Telefon 232.5451184
TABİAT TARİHİ MÜZESİ
Telefon 232.388 26 01
RADYO VE DEMOKRASİ MÜZESİ
Telefon 232.484 14 83

Sosyal Kulüpler

ÇAĞDAŞ YAŞAMI DES. DERNEĞİ
1451 Sokak 17/3 Alsancak Telefon
232.464 3359
EÇEV Ege Çağdaş Eğitim Vakfı
Cumhuriyet Bul. 135/4
Alsancak
Tel. 232.4641266 - 465 0113
EGE AÇIKDENİZ YACHT KULÜBÜ
Levent Marina Baku Bulvarı 72
İnciraltı Telefon 232.278 7922
info@eayk.org
EGE FOTOĞRAF KULÜBÜ
857 Sokak 6/D Konak
Telefon 232.441 5403
EGE ORMAN VAKFI
1542 Sokak 10/A Kat. 3
Telefon 232464 5160
İZMİR DAĞCILIK VE DOĞA SPORLARI İHTİSAS KULÜBÜ
1456 Sokak 96/3 Alsancak
Tel. 232421 3010 - 541.421 3090
İZMİR FOTOĞRAF SANATI
DER. 1457 Sok. 12/3 Alsancak
Telefon 232.464 3212
İZMİR KÜLTÜR SANAT EĞİTİM VAKFI
Mithatpaşa Cad. 38, Karataş
Telefon 232.482 0090
ÖZEL SATRANÇ EĞİTİM MERKEZİ
1401 Sokak 9/4, Alsancak
Telefon 232 463 2877
TEMA VAKFI
1479 Sokak 5, Alsancak
Telefon 232.464 5868
YENİ YÜKSEKTEP KÜLTÜR DER. 1482 Muzaffer İzgü Sokağı 5 Alsancak
Tel. 232.464 5739
1710 sokak 11 Karşıyaka
Telefon 232.381 6776

Tenis Kulüpleri

KÜÇÜK KULÜP
Telefon 232.463 8747
KÜLTÜRPARK TENİS KUL,
Telefon 232.483 3352

Turizm Danışma

ADNAN MENDERES HAVALİMANI
Telefon 232.274 2626
İL TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ
Telefon 232.483 5117
*BERGAMA Tel. 232.631 2851
*ÇEŞME Tel. 232.712 6653
*FOÇA Tel. 232.8121222
*SELÇUK Tel. 232.892 6328

Konsolosluklar

ABD Tel. 232.464 8755
İNGİLTERE Tel. 232.463 5151
İTALYA Tel. 232.463 6676-96
YUNANİSTAN Tel. 232.421 6992

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1	A	L	İ	A	Ğ	A	■	T	A	■	U	Ç	A	K	S	A	V	A	R	■
2	S	A	R	P	■	K	A	R	Ş	I	Y	A	K	A	■	R	A	D	A	R
3	A	F	A	L	L	A	M	A	K	■	U	M	A	R	S	I	Z	■	F	E
4	L	■	D	İ	R	L	İ	K	■	O	M	U	R	■	A	Z	İ	L	■	T
5	E	M	E	K	■	A	L	E	M	D	A	R	■	A	L	A	Y	İ	Ş	■
6	T	A	S	■	B	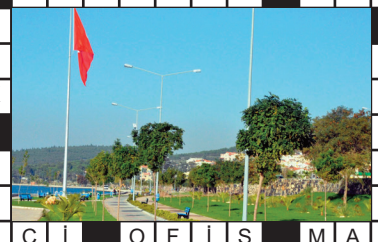										■	E	K	İ	P
7	■	Ş	İ	K	E											İ	T	İ	N	A
8	E	R	Z	A	K											L	■	D	İ	L
9	F	A	■	L	■											E	L	İ	K	■
10	E	P	O	P	E											T	A	T	■	S
11	■	A	B	A	T											İ	P	E	K	A
12	Ü	■	E	Z	İ	C	İ	■	O	F	İ	S	■	M	A	Ş	A	■	Ö	Ç
13	R	A	Z	A	K	I	■	A	R	A	M	A	K	■	F	İ	L	İ	K	A
14	E	K	İ	N	■	L	İ	S	A	N	■	P	A	L	A	M	A	R	■	K
15	■	A	T	■	S	I	L	A	■	A	Z	A	M	E	T	■	P	O	Z	■
16	A	D	E	T	■	Z	A	B	I	T	■	K	A	T	■	S	A	N	A	L
17	B	E	■	A	F	■	M	İ	L	İ	S	■	N	A	M	E	■	İ	M	A
18	İ	M	A	L	A	T	■	Y	I	K	I	M	■	F	A	R	E	■	A	G
19	D	İ	Z	E	■	E	T	E	K	■	R	E	M	E	L	■	G	Ü	N	Ü
20	E	K	■	P	A	K	E	T	■	K	A	N	O	T	İ	Y	E	■	E	N

?... NE NEREDE?... NE NEREDE?... NE NEREDE?... NE NEREDE?...

BULMACA... BULMACA... BULMACA... BULMACA... BULMACA...

SOLDA SAĞA

1- Geniş bir plaj alanına ve bir kuş cennetine sahip genellikle yerli turistlerin ilgisini çeken İzmir ilçesi (ortadaki resim) - Uzaklık belirten söz - Hava hedeflerine karşı kullanılan silahlara verilen genel ad **2-** Dik, çıkması ve geçilmesi güç yer - İzmir Körfezi'nin kuzey kıyısında, Yamanlar Dağı'nın eteği ile deniz arasında kalan İzmir ilçesi - Radyo dalgalarının yankısını alarak cisimlerin yerini ve uzaklığını bulabilen, genellikle uçak ve gemilerde kullanılan cihaz **3-** Şaşkınlıktan sersemleşmek - Çaresiz, çıkar yolu olmayan - Demirin sembolü **4-** Yaşayış, hayat, sağlık, varlık, geçim - Omurgayı oluşturan kemiklerden her biri - Görevden alma **5-** Uzun ve yorucu, özenli çalışma - Bayrağı veya sancağı taşıyan kimse - Gösteriş, göz kamaştırma **6-** Genellikle içine sulu şeyler konulan metal vb.nden yapılmış kap - Takım **7-** Bir spor karşılaşmasının sonucunu değiştirmek için maddi veya manevi bir çıkar karşılığı varılan anlaşma - Özen **8-** Uzun süre saklanabilen yiyeceklerin genel adı - Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ **9-** Bir nota - Dağ keçisi (halk) **10-** Destan - Hoşa giden durum, lezzet, zevk **11-** Bayındır - Altın kökü **12-** Üstün gelen, yok eden, ağır basan - İş yeri, daire, büro - Ateş veya kızgın bir şey tutmaya, korları karıştırmaya yarayan iki kollu metal araç - İntikam **13-** Kalınca kabuklu, iri ve uzunca taneli, şekeri çok bir tür üzüm - Birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak - Cankurtaran sandalı **14-** Tahılın tarlaya atıldığı andan harman oluncaya kadar aldığı durum - Konuşulan dil - Gemileri iskele, rıhtım veya şamandıraya bağlamaya yarayan kalın halat **15-** Bir hayvan - Gurbetteki bir kimse için doğup büyüdüğü ve özlediği yer - Ululuk, büyüklük, yücelik - Resim ve fotoğrafta duruş **16-** Sayı, tane - Tutanak - Bir yapıda iki döşeme arasında yer alan daire veya odaların bütünü - Gerçekte yeri olmayıp zihinde tasarlanan, mevhum, farazi, tahminî **17-** Berilyumun sembolü - Suçu bağışlamak - Savaş sırasında orduya yardımcı olarak toplanan silahlı halk gücü - Mektup (eski) - Dolaylı olarak anlatma **18-** Ham madde işlenerek yapılan her türlü mal - Yok olmaya sebep olabilecek şey, büyük zarar, felaket - Kemirgen bir hayvan - Gümüşün sembolü **19-** Şiir satırı, mısra - Giysinin belden aşağıda kalan bölümü - Klasik Türk müziğinde bir usul - Haset (halk) **20-** Bir şeyin eksiğini tamamlamak için ona katılan parça, ilave - İçinde bir veya birçok şey bulunan, kâğıda sarılarak veya kutuya konularak bağlanmış, elde taşınacak büyüklükte nesne - Düz kenarlı şapka - Genişlik

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1- Soyluluk - Batı Anadolu köy yiğidi, zeybek - Azotlu besinlerin vücutta yanmasıyla oluşan, erimiş bir durumda idrarla dışarı atılan azotlu madde - Anıt **2-** Söz, lakırtı - Metal, toprak, plastik vb.nden yapılmış, ağzı açık, kulplu, bardağa benzeyen, küçük kap - Bilimsel niteliği olan **3-** İstençsiz (felsefe) - Çok şişmanlık - Alışılmış olandan, umulandan veya gerekenden eksik olarak **4-** Duvar şamdanı, duvar lambası - Sahte para basan veya piyasaya süren kimse - İstek **5-** Lorentiyumun sembolü - Savunma oyuncusu (spor) - Töre bilimi - Bir nota **6-** Bir pamuk türü - Çok zayıf ve güçsüz - Eşi olmayan, biricik **7-** Etken, etmen, faktör - Bir davanın mahkemece nasıl bir hükme bağlandığını gösteren resmî belge - Tellürün sembolü **8-** Soluk borusu - Sinirlilik (eski) **9-** Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu, sevi, sevda - O yer - Soğukla sıcak arası, ne soğuk ne sıcak **10-** Ateş (eski) - Bir düşünceye, bir inanışa aşırı ölçüde bağlanıp ondan başka bir düşünce ve inanışı kabul etmeyen, bağnaz **11-** Uyku durumunda olma - İşaret - Yan yana, art arda olan şey veya kimselerin tümü, dizi **12-** Su ile karışıp bulaşır ve içine batılır duruma gelmiş toprak, balçık - Bir ana yoldan ayrılan yolun başlangıç noktası - Yasaklama **13-** Kiraya verilerek gelir getiren ev, dükkân, tarla, bağ vb. mülk - Kırşehir'in bir ilçesi - Molibdenin sembolü **14-** Bir yağış şekli - Güzellik, hoşluk **15-** Birçok kalın direk yan yana bağlanarak yapılan, düz ve korkuluksuz deniz veya ırmak taşıtı - Afetler (eski) - Parasal **16-** Aksama, aksaklık, bozulma - Duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, haberleşme, komünikasyon - Baş (eski) **17-** Durum, tavır, hâl - Yassı ve iri taneler durumundaki kar yağışı - İzmir'in de içinde bulunduğu coğrafi bölgemiz **18-** Bir kimseyi, bir şeyi anlatmaya, tanımlamaya, açıklamaya, bildirmeye yarayan söz, isim - Akışkanlık (ticaret) - Söylenen sözün tersini kastederek kişiyle veya olayla alay etme **19-** Üstüne öteberi koymak için duvara veya bir dolabın içine birbirine paralel olarak tutturulmuş, genellikle geniş, uzun tahta veya metal levha - Tahıl için kullanılan, sekiz kiloluk ölçek - Bitkileri toprağa bağlayan ve onların, topraktaki besi maddelerini emmesine yarayan klorofilsiz bölüm - Yakınma veya hafifseme yoluyla şimdiki zaman **20-** Geri çevirme, kabul etmeme - Bir cins güvercin - Bazı giyim eşyalarında veya döşemeliklerde kumaş kenarlarına dikilen süslü iplikten püskül - Deniz kulağı

Eşya ve Giysi Bankası

Hiçbir yerde,
hiçbir kimse
yalnız kalmasın

Sema PEKDAŞ
Konak Belediye Başkanı

KONAK BELEDİYESİ

İletişim bilgileri : 0 232 484 53 00 (2960) Şehit Fethi Bey CaddesiNo: 2 GÜMRÜK

Ne de çok izlenecek
halin var; İzmir...

Çınartepe'deki rekreasyon alanını
yeniledik ve Aydın Erten adıyla taçlandırdık.
Halkımızın hizmetinde...

Çınartepe Mah. Çamlık Cad. No:66-66/A Gültepe - İzmir
İzbel Kafe Tel : 0232 456 39 69

KONAK BELEDİYESİ